

**T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı**

**NUR İÇÖZÜ'NÜN ÇOCUK KİTAPLARINDAKİ KİŞİLERARASI
ÇATIŞMALAR VE ÇATIŞMA ÇÖZME SÜREÇLERİ**

**Emre BÜYÜKİŞİK
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hülya YAZICI**

Burdur, 2019

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

**NUR İÇÖZÜ'NÜN ÇOCUK KİTAPLARINDAKİ KİŞİLERARASI
ÇATIŞMALAR VE ÇATIŞMA ÇÖZME SÜREÇLERİ**

Emre BÜYÜKİŞİK
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hülya YAZICI

Burdur, 2019

**MAKÜ EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

MAKÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 30.05.2019 tarih ve 289/7 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 01.01.2019 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Emre Büyükişık'ın Nur İçöz'ünün Çocuk Kitaplarındaki Kişilerarası Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreçleri konulu tez çalışması Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE : Doç. Dr. Hülya Yazıcı
(Tez Danışmanı)

ÜYE : Doç. Dr. Özlem Tagay

ÜYE : Dr. Öğr. Üy. Suna Canlı

Hülya Yazıcı

Özlem Tagay

Suna Canlı

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BİLDİRİM

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu taahhüt edip, tezimin kaynak göstermek koşuluyla aşağıda belirttiğim şekilde fotokopi ile çoğaltılmasına izin veriyorum.

[] Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[] Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

[] Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Emre BÜYÜKİŞİK

2019, BURDUR

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimize başladığım ilk günden bugüne kadar her konuda destek ve yardımlarını gördüğüm danışmanım Doç. Dr. Hülya YAZICI'ya, desteğini esirgemeyen Arş. Gör. Dr. Demet GÜLÇİÇEK'e ayrıca hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, her zaman yanımda olan sevgili aileme ve çalıştığım kurumum Türk Eğitim Derneği Isparta Kolejine teşekkürü bir borç bilirim.

Emre BÜYÜKİŞIK

Burdur, 2019

Nur İçözü'nün Çocuk Kitaplarında Kişilerarası Çatışmalar ve Çatışma Çözme Süreci

(Yüksek Lisans Tezi)

Emre BÜYÜKİŞİK

ÖZ

İnsan ilişkilerinde birçok sebepten kaynaklanan çatışma sürecine çocuk edebiyatı ürünlerinde de rastlanılmaktadır. Çatışma süreciyle kitapta karşılaşılan çocuk için çatışmanın sebebi, çözme biçim ve sonucu da önemlidir. Çocuğun edebi ürünlerde karşılaştığı çatışma süreçlerini iletişim halinde bulunduğu bireylere aktarması ve uygulaması da olasıdır. Bu bağlamda araştırmada; Nur İçözü'nün kaleme aldığı eserlerdeki kişilerarası çatışma çözme süreçlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ilkeleri dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evreni, Nur İçözü'nün çocuklar için yazdığı eserler bütününden oluşmaktadır. Nur İçözü'nün eserleri, çocuk edebiyatının temel ilkelerine göre ele alınıp Johnson ve Johnson'ın çatışma çözüm biçimlerine göre incelenmiştir. İncelenen eserlerde çatışmaya ilişkin algıların ve çatışma çözme becerisinin oluşma süreçleri değerlendirilmiştir. Değerlendirilme sürecinde ulaşılan bulgular, çocuk yazını ölçütleri ışığında bilimsel bir nedenselliğe dayandırılarak belirtilmiştir.

Analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre; Nur İçözü'nün kaleme aldığı 57 eser incelenmiş, incelenen eserlerden 46'sında kişilerarası çatışmaya rastlanılmıştır. Kişilerarası çatışmaya rastlanılan eserlerde daha sık olarak çatışmaların "karşılanmayan psikolojik gereksinimler" den kaynaklandığı, iş birliği ve güç kullanma çözüm biçimi kullanıldığı ve çatışma çözme sonuçlarının (ilkokul düzeyi eserlerde=%65,9 kazan-kazan; ortaokul düzeyi eserlerde=%41,4 kazan-kazan) kazan-kazan ile sonuçlandığına ulaşılmıştır. Eserlerdeki kişilerarası çatışmaların kazan-kazan ile sonuçlanması, bireylerde istenilen yapıcı çatışma çözme yaklaşımına uygun olarak işlendiğini göstermektedir. Eserlerde yer alan çatışmaların yoğunluğu ve çözüm süreci bu eserlerin bireyde bilişsel ve duyuşsal gelişimine katkı sağlayacak nitelikte olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çatışma Çözme Şekilleri, Çocuk Edebiyatı, Kişilerarası Çatışma, Nur İçözü, Türkçe Öğretim.

Sayfa Adedi : 121

Danışman : Doç. Dr. Hülya YAZICI

Interpersonal Conflicts And Conflict Resolution Process In The Children's Books Written By Nur İcözü

(Master Thesis)

Emre BÜYÜKİŞİK

ABSTRACT

The conflict processes, which are affected by several contributing factors, are encountered in children's literature as in any human relationship. The reason for the conflict process; the way to deal with it and the resolution of it, are important for a child who encounters a conflict process in a book. It is possible that the child reflects the conflict process, which they encountered in a book, upon the people they communicate with in real life. In this context, this study aims to analyze the conflict resolution processes between characters in Nur İcözü's works. The study carried out a document review which is one of the applicable qualitative research methods.

The research scope consists of all the children's books written by Nur İcözü. Nur İcözü's works have been reviewed based on the fundamentals of children's books and analyzed depending on Johnson and Johnson's conflict resolution studies. Perceptions related to the conflicts and the process of improving conflict resolution skills, which are mentioned in the books, have been analyzed. The findings are stated in consideration of children's literature and are based on the principle of causality.

The results are as follows: All 57 of Nur İcözü's books have been analyzed and it was discovered that 46 of them included interpersonal conflicts. According to the results, the conflicts in the books are caused by 'unsatisfied psychological needs'. Furthermore, collaboration and power use techniques are used to resolve the conflicts and the conflict resolutions have resulted in win-win situation (65,9% win-win in primary level books and 41,4% win-win in secondary level books). Consequently, that the conflicts have resulted in a win-win situation demonstrates that the books have been written according to the desired conflict resolution approach. It is suggested that intensity and resolution exacerbate the conflicts in the books and contribute to the readers cognitive and sensoral development.

Keywords: Children's Literature, Conflict Resolution Techniques, İnterpersonal Conflicts, Juvenile Litareture, Nur İcözü, Turkish Language Education.

Page Number : 121

Supervisor : As. Prof. Hülya YAZICI

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİLDİRİM	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	7
1.2.1. Alt Problemler	7
1.3. Araştırmanın Amacı	8
1.4. Araştırmanın Önemi	8
1.5. Sınırlılıklar.....	9
BÖLÜM II.....	10
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	10
2.1. Kuramsal Çerçeve	10
2.1.1. Çocuk Edebiyatı.....	10
2.1.1.1. Çocuk Edebiyatında Bulunması Gereken Nitelikler	13
2.1.1.2. Çocukların Gelişim Dönemi Özellikleri.	13
2.1.1.3. Çocuk Edebiyatı ve Türkçe Öğretimi.	16
2.1.1.4. Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri.	19
2.1.1.4.1. Karakter.....	19
2.1.1.4.2. Dil ve anlatım.....	20
2.1.1.4.3. İleti.	21
2.1.1.4.4. Resim.....	21
2.1.1.4.5. Konu.....	22
2.1.2. Çatışma ve Çatışma Türleri.	24

2.1.2.1. Çatışma Türleri.	25
2.1.2.2. Çatışmaların Nedenleri.	28
2.1.2.3. Çatışma Çözme Biçimleri.	30
2.1.2.4. Çatışmanın Sonuçları.	32
2.2. İlgili Araştırmalar	35
BÖLÜM III	38
YÖNTEM	38
3.1. Araştırmanın Modeli	38
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	38
3.3. Veri Toplama Araçları.....	40
3.4. Verilerin Analizi.....	42
BÖLÜM IV	45
BULGULAR VE YORUMLAR	45
4.1. Nur İçözü'nün Kitaplarında Bulunan Kişilerarası Çatışma Sıklığı.....	45
4.1.1. Nur İçözü'nün ilkökul sınıfları düzeyindeki kitaplarında bulunan kişilerarası çatışma sıklığı.....	46
4.2. Nur İçözü'nün Kitaplarında Bulunan Kişilerarası Çatışma Nedenleri.....	47
4.3. Nur İçözü'nün Kitaplarında Bulunan Kişilerarası Çatışma Çözme Biçimleri	60
4.4. Nur İçözü'nün Kitaplarında Bulunan Kişilerarası Çatışma Çözüm Sonuçları	69
BÖLÜM V	76
SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	76
5.1. Sonuç ve Tartışma	76
5.2. Öneriler.....	79
KAYNAKLAR	81
EK-1	94
ÖZGEÇMİŞ	121

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS : Statical Package for the Social Sciences

TDE : Türk Dili ve Edebiyatı

TDK : Türk Dil Kurumu

TYÇ : Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde

TYL : Tezsiz Yüksek Lisans

TYLP : Tezsiz Yüksek Lisans Programı

YÖK : Yükseköğretim Kurulu

TABLolar DİZİNİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1 Araştırmaya Katılan Kitapların Sınıf Düzeylerine Göre Dağıtım.....	39
Tablo 2 Araştırma Örneklemine Giren Kitaplar Sınıf Düzeyine Göre Kitaplar.....	40
Tablo 3 Nur İçözü'nün Eserlerinde Kişilerarası atışma Dağılımları.....	45
Tablo 4 Nur İçözü'nün Kitaplarında bulunan Kişilerarası atışma sıklığı.....	45
Tablo 5 Nur İçözü'nün İlkokul Sınıfları Düzeyindeki Kitaplarında Bulunan Kişilerarası atışma Sıklığı.....	46
Tablo 6 Nur İçözü'nün Ortaokul Düzeyindeki Kitaplarında Bulunan Kişilerarası atışma Sıklığı.....	47
Tablo 7 Nur İçözü'nün Kitaplarında Bulunan Kişilerarası atışmaların Nedenlerine Göre Dağılımı.....	48
Tablo 8 Karşılanmayan Psikolojik Gereksinimlerin Türlerine Göre Dağılımları.....	49
Tablo 9 Kişilerarası atışmaların Farklı Değerlerin Türlerine Göre Dağılımları.....	55
Tablo 10 Nur İçözü'nün İlkokul ve Ortaokul Sınıfları Düzeyinde Bulunan Kişilerarası atışma özüm Biçimleri.....	61
Tablo 11 Nur İçözü'nün İlkokul Kitaplarında Bulunan Kişilerarası atışma özüm Sonuçları.....	69

ŞEKİLLER DİZİNİ

<u>Şekiller</u>	<u>Sayfa</u>
Şekil 1 Çatışma Çözme Stratejileri.....	30
Şekil 2 Çatışma Nedenleri, Tepkileri ve Olası Sonuçları.....	34
Şekil 3 Çatışma Çözme Süreci Kodlama Çizelgesi.....	41

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya temel teşkil eden problem durumu, problem cümlesi ve alt problemler ile araştırmanın amacı, önemi ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Edebiyatın birden çok tanımı vardır. Edebiyat kelimesinin, Arapça “edep” ten türediği söylenmektedir. İlk başlarda ‘davet’ manasında kullanılan bu söz, gün geçtikçe insanlar arasında gözlemlenen en güzel ahlâk, insanı kötülüklerden koruyan iyiliğe sevk eden meleke, güzel huy anlamlarını edinmiştir. Kullanıldığı süreçte bireyin kendini ifade etmesi yani söz söylemesi olarak kullanılmıştır. Bireylerin yazılı ya da sözlü olarak ifade hatalarının önüne geçebilmek için öğrenilen ve uygulanan kurallar bütünü olarak ifade edilmiştir. XIX. yüzyılda bile edebiyat iyi huy öğretene, ahlâk kazandıran bir disiplin olarak değerlendirilmiştir. Çağımızda da edebiyatın bir güzel sanat oluşumu olduğu belirtilmektedir (Aktaş, 2009).

Türk Dil Kurumuna (2011) göre edebiyat; olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatıdır. Mentеше (2009), edebiyatı estetiksel yani sanatsal haz oluşturmak için yazarın kaleme aldığı düşünce ve duyguları güzel ve etkili bir biçimde ifade eden aynı zamanda dili gündelik yaşamdan farklı kullanarak dil kullanımını araç değil amaç yapan kurmaca parçalar olarak tanımlamaktadır. Eagleton (1983) “Edebiyat nedir?” tartışmalarına karşı olarak, edebiyatın ölçüt olarak değer yargılarının toplum içindeki gücü yönlendiren ideolojilerle doğrudan bağlantılı olduğunu savunur. Bu yüzden edebiyata dair yaklaşımlarda her zaman edebi değerlerden öte şeylerin var olduğu ve bazı edebi eserlerin, edebiyat olarak doğduğu, bazılarının sonradan edebiyat sayıldığı ve bazılarının zorla edebiyat özelliği kazandığı görüşünü ileri sürer. Lodge (1977) “Modes of Modern Writing” (Modern Yazın’ın Üslup Çeşitleri”) adlı kitabında “Edebiyat nedir?” tartışmasına karşı edebiyatın ucu açık bir sınıflandırmaya tabi

olduğunu, edebiyata nelerin dâhil edildiğine bağlı olarak tanımlanabileceğini savunmaktadır.

J. Hillis Miller 2002 yılında yayımlanan “On Literature” (Edebiyat Üzerine) adlı kitabında edebiyatı ilgilendiren birçok konuya değinir. J. Hillis Miller’e göre edebiyat kültürün berirleyici bir unsuru olarak toplumun yaşadığı bir zamandan, bir yerden bahsederek kültürel özellikler barındırmaktadır. Edebiyat sanal ortam karşısında gerilemesine karşın, hiçbir zaman yok olmayacaktır. Çünkü Miller (2002)’e göre, edebiyatın önemi yaşanan dünyanın benzeri hayali dünyalar oluşturulmasından değil; bir meta-dünya, bir hiper-gerçeklik oluşturulmasından kaynaklanır. Sonuç olarak betimlemelerle edebiyatın fotoğraflar, resimler ve çeşitli nesnelere oluşturması bir zenginlik, güçtür.

Edebiyat bireyin gitmediği yere gitmeyi yaşamadığı duyguları yaşatmayı ve duymak istedikleri şeylere cevap oluşturur. Bununla beraber Aslan (2014) edebiyatın öğreticiliğe kaçmadan, sanatsal niteliğinden ödün vermeden özgür ve barışçıl bir dünyanın yanında yer alması gerektiğini savunur. Edebiyatın salt edebi metinler olmaktan çok, aynı zamanda onu topluma yön veren özellikle de gençlerin eğitiminde önemli bir rolü olan bir öge olarak görmektedir.

Bunlardan da anlaşılacağı üzere, güzel sanatların bir ürünü olarak kabul edilen edebiyat, bireyin kendini geliştirmesi ve katkıda bulunması için oluşturulmuş estetiksel sanattır. Sanat yönü kadar aynı zamanda bireylerin gelişimi ve geliştirilmesi için de önemli bir kaynak ve araçtır. Zira, Özdemir (1980); edebiyatın duygu ve düşüncelerin, insan ve toplum yaşantısının, etkili, güzel, çarpıcı bir biçimde anlatımını amaçlayan sanat dalı olduğunu aktarmaktadır. Bu da gösteriyor ki birey gelişiminde hem bireyin kendi gelişimi hem de toplumu anlayabilmesi konusunda edebiyat önemli bir kavramdır.

Sonuç olarak yukarıdaki açıklamalardan da anlaşıldığı gibi edebiyatın tek ve net bir tanımı yapılamaz; ama edebiyatın etkisindeki yazısal ve sözel eserlerin farkına varılabilir. Edebi eserlerin ortak özelliklerini şu şekilde özetleyebiliriz; edebi ürünler insanı konu edinir ve insanlar için yazılır. Dil, sıradan iletişimsel özelliklerini aşarak güzel hazlar ve hisler yaratır. İnsan ve toplum gerçeğinin türlü yönleri seçme ve ayıklamadan geçirilerek yansıtılır. Bahsedilen ortak özellikler dayatma ve öğretici

yolla değil de sezdirme ve kahramanla özdeşim kurma yoluyla gerçekleşebilir. Edebiyatın eğitici yönü ise bu noktada devreye girerek kişilere olayları ve olguları sezgileri yolu ile yaşatarak öğretir (Özdemir, 1980).

Bununla beraber edebiyat bireylere özgü değerler ve nitelikler yerleştirip sağlamlaşmasını, insanın içinde yaşadığı topluma ayak uydurmasını ve yaşadığı çağın gereksinimlerini yakalayıp benimsemesini sağlar. Edebi eserler bireyi kendi yaşantısı ve kişilerle kurduğu yaşantıda iyiye, doğruya, güzele yönlendirme yolunda ve değerler kazandırma yolunda öğütler vererek insanları eğitir (Kavcar, 2001).

Edebi eserler yoluyla bireyin sezgisel yolla eğitim süreci çocuk edebiyatı ürünleriyle başlar. Oğuzkan (2000), çocuk edebiyatını; çocukluk çağında bulunan insanların hayâl, duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı eserlerin bütünü olarak tanımlarken; çocuk ise olgunluğa erişinceye dek her yaştaki erkek ve kız, bir başka deyişle; süt emme çağını bitirmiş, yaklaşık 2- 14 yaş arasındaki, ergenlik çağına ulaşmamış insan yavrusu olarak tanımlamıştır.

Bu çalışmanın odak noktası Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı olduğu için edebiyatın eğitici yönüne değinmek gerekmektedir. Çocuk edebiyatı, çocukların estetik yönünü geliştirirken aynı zamanda bilişsel ve dilsel becerilerinin gelişimine de katkı sağlar. Çocuk kitapları okulöncesi dönemde çocukların dinleme ve konuşma becerilerine katkı sağlarken aynı zamanda geleceğin okurları olarak onları kitaplarla tanıştırır. Okul döneminde ise okuma kültürünün en büyük aşaması olan okuma alışkanlığının kazandırılmasında önemli rol oynar (Sever, 2012). Bununla beraber çocuk kitapları yalnızca çocukların dilsel ve bilişsel gelişimine katkı sağlamaz aynı zamanda onların kişilik gelişimine ve toplumsallaşma sürecine de katkı sağlar. Çocuk daha önce hiç karşılaşmadığı olaylar ve durumlarla çocuk kitaplarında tanışarak birçok konu üzerinde farkındalık ve duyarlılık kazandırırken aynı zamanda deneyim de kazanır.

Eğitimciler, çoğunlukla çocuklar için özel bir edebiyatın varlığına ihtiyaç duymuşlardır. Örneğin; Enginün (1991), çocukların eğitimi için kitaplarda yaş seviyelerine göre bazı düzenlemeler yapılması gerektiğini bildirmiştir. Enginün'e göre bunlar; kitapların çocukların hayal gücünü artıracak resimlerle donatılması ve bunların dil gelişimini destekleyecek metinlerden oluşmasının sağlanmasıdır. Aynı doğrultuda

Ziya Gökalp (1973) de edebiyatı; çocukların eğitimi, olgunlaşması, sosyalleşmesi ve diğer ruhî ihtiyaçlarını karşılaması gibi konularda önemli bir yardımcı olarak görür. Gökalp edebiyat-çocuk ilişkisini çok önemli bularak, çocukların olumlu özellikler kazanabilmesi için edebiyatın önemli bir araç olduğunu belirtir. Bu görüş özellikle okul öncesi dönemlerde ve çocukluğun ilk dönemlerinde çocuk eğitimi için kabul gören bir görüştür. Çünkü çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmanın en iyi yolu onları nitelikli çocuk kitaplarıyla karşılaştırmaktan ve onlara kitabı sevdirmekten geçer. Nitelikli çocuk kitaplarının en önemli özelliklerinden biri de çocuğa göreliktir. Burada çocuğa göreliğe değinmekte fayda vardır. Çocuğa görelik, çocuğun ilgi, gereksinim, dil evrenini göz önünde tutarak hazırlanan metinlerin ve eserlerin bunlar ile örtüşmesini öngörür (Sever, 2008).

Dilidüzgün (1996), çocukların erken dönemden başlayarak yazınsal nitelikli çocuk yapıtlarıyla buluşması sayesinde sanatçı ile çocuk okur arasında bir iletişim süreci başladığını belirterek nitelikli çocuk edebiyatı eserinin önemini vurgulamaktadır. Nitelikli çocuk edebiyatı ürününde, çocuk gerçekliği ve çocuğa görelik kavramları çocuğun içinde yaşadığı ortam, yaş ve okuma ilgisine hitap etmelidir.

Çocuğa göre yazabilmek Türk şiirinin ve çocuk edebiyatının önemli yazarlarından biri olan Fazıl Hüsnü Dağlarca'ya (1998) göre, çocuğun baktığı yerden bakan ve onun gördüğünü gören yazarlar aracılığıyla olabilir. Aynı zamanda çocuğun dili ile söylemek, çocuğun aklı ile düşünebilmek, çocuğun mantığı ile sorgulayabilmek ve çocuğun bakışları ile algılamayı gerektirir (akt. Taşdelen, 2005).

Yazınsal ölçütler, edebiyat yapıtlarına kurmaca bir gerçekliğin, iletide örtüklüğün, sezinletme ve duyumsatmanın yansıtılarak söz ve sözcük öbeklerine farklı anlamların yüklenmesidir. Çocuk edebiyatı yapıtları da bu yazınsal ölçütleri göz önünde bulundurmalıdır (Aslan, 2013; Sever, 2004). Bu bakımdan, çocuğun, yaşama ve insana yönelik deneyimlerini zenginleştirmesi ve duyarlık kazanması için, kurmaca bir gerçeklik içinde serüvene çıkması gerekir. Bu süreç içerisinde çocuk, sanatçının dilsel ya da görsel metne sindirdiği iletilerine duyarak, düşünerek ve düş kurarak ortak olur. İşte, çocuğun bu eylemleri gerçekleştirebilmesi için, çocuk kitaplarında yer alan metinlerin bilgi iletme ya da öğretme yerine duyumsatıcı ve sezinletici olmasına, çocuğu metnin anlamına götürecek uygun ipuçlarına, sözcüklerin bilinen anlamlarının dışında kullanılmasına, söz değerlerine yeni anlamlar yüklenmesine, renk, çizgi ve

sözcüklerin anlatım gücüne gereksinim vardır (Sever, 2004). Bütün bu özellikler, çocuk kitaplarına çocuğun düzeyine uygun olarak yazınsal ölçütlerin yansıtılması gerektiğini göstermektedir.

Çocuğa görelilik kavramı için yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere çocuklar için yazılan edebi ürünlerde bireyin dilsel ve bilişsel gelişim dönemlerine aynı zamanda sosyal, ruhsal ve ahlaki gelişimlerine de dikkat edilmesi “çocuğa göreliliği” belirleyen temel etkenlerdendir. Bu temel etkenler de çocuk gerçekliğini belirler.

Çocuk gerçekliği Sever (2012)’in ifadesiyle, “çocuğun gözüyle dünyaya bakmayı ve olaylara karşı çocukların bakış açısını” belirtir. Dilidüzgün (1996) ise çocuk gerçekliğini; “çocuğun kendine özgü düşünme, davranış ve benzetmeleri” olarak tanımlar. Araştırmacıların tanımlarına bakıldığında çocuk gerçekliği, yetişkin-çocuk ayırımından ve çocuğun kendine has özelliklerinden oluşmaktadır.

Çocuk kitaplarının niteliğini etkileyen iç ve dış yapı özellikleri vardır. Konu, ileti, karakter, dil ve anlatım iç yapıyı oluştururken sayfa düzeni, resim, kapak, kitap boyutu ve kağıt dış yapıyı oluşturur. Bu bağlamda karakterler ya da kahramanlar çocuğa gerçek yaşamından kesitler sunarak onların bilişsel gelişimine fayda sağlar.

Çocuk edebiyatı, çocuğa eserdeki kahramanların bakış açısıyla bakmasını sağlayarak bireyin kendisini ve başkasını anlamasına ve sosyalleşmesine katkıda bulunur (Ural, 2003). Sosyalleşme ile birey toplum içine karışır ve toplumsallaşma süreci gerçekleştirir.

Çocuğa göre hazırlanmış kitapların en önemli öğelerinden biri de konunun çocuğun yaşam gerçekliğine uygun olmasıdır. Konunun ele alınışı ve işlenişi önemlidir. Konuyu yapılandıran en önemli öğelerden biri de çatışmadır. Nitelikli çocuk kitaplarında ele alınan konular belli çatışmalar içerisinde yansıtılır. Sosyal bilimlerdeki pek çok kavram gibi “çatışma” kavramı da farklı anlamlar anlatmaya açık veya benzer anlamlarla yorumlanabilmektedir. Çatışma; “değer, güç, statü ve kaynaklar üzerinde hak iddia etmek ve ele geçirmek için rakipleri yok etme ya da kabilesel, etnik, dilsel, kültürel, dinsel, sosyo-ekonomik, siyasal vb. sınıflar yüklenmiş grupların uyuşmaz amaçlar üzerinden birbirleri ile mücadelesi” olarak tanımlanmaktadır (İnat, Duran ve Ataman, 2007; Şahin, 2013). Çocuk kitaplarında yer alan çatışmaların çocuğa göre olması ve çocuğun kendi yaşantısında karşılaştığı ona

yabancı olmaya ya da karşılaşabileceği çatışmalar olmalıdır. Bu nedenle çocuk kitaplarındaki çatışmalar dikkatle seçilmeli ve çatışma nedenleri, sonuçları gibi öğelere dikkat edilmelidir.

Çevresini ve kendisini tanımaya çalışan birey, yaşadığı çatışmaları çözmek amacıyla yollar arar. Bu çözüm yollarında ailesinden, okuldaki eğitiminden öğrendiklerinin yanı sıra okuduğu kitaplardan da yararlanabilir. Tezcan (1996)'a göre birey, yaşadığı çevreden etkilenir, ancak çevresinden aldığı özellikleri belkiindeki özelliklere göre karşıt etkilerle ya da tepkilerle değiştirir. Birey toplumdan etkilenir ancak karşıt etki ve tepkiler ile nasıl bir karar vereceğini netleştirir.

Toplumsallaşma sürecinde çocuk edebiyatının rolü büyüktür. Kavcar (1999)'a göre edebiyatın değeri, insana çok çeşitli duyma, düşünme ve hareket etme örnekleri vermesidir. Birey yalnızca bu kadar geniş bir dünya içinde benliğine uygun olanı seçme özgürlüğüne kavuşur. Birey yaşamda yer edinmeye kendini bilmeye başlayarak yani kendini tanımaya başlayarak başlangıç yapar. Edebiyatın üstlendiği bu zorlu görevi çocuk edebiyatı daha da ciddiye alarak yapmalıdır. Çocuğun okuduğu yayınlara öykünmesi ve benimsemesi bireye kişiliğinin oluşumunda ve toplumsallaşması sürecinde yol gösterici olacaktır.

Sanatsal bir nitelik taşıyan çocuk edebiyatı ürünleri, çocuğun yaşamında yaşayamayacağı olayları kahramanlar aracılığıyla yaşanmasını sağlar. Çocuk edebiyatı ürünlerinde oluşturulan durumlar bireyin karşılaşmayacağı karakterlerle de karşılaştırır. Oluşan bu durum çocuğun benliğinin oluşmasına ve kendini başkalarıyla karşılaştırmasına da olanak sağlar. Çocuk edebiyatındaki iletiler; kişilik oluşumunda olumlu etkiler bırakırken, çevreye ve insana saygılı, yaratıcı kişiler olarak yetişmesinde önemli bir yeri vardır (Sever, 2012).

Sever (2012), çocukların yeni yaşantı kazanmalarının önünü açan en önemli ve temel öge olarak öykündükleri kahraman ve onların niteliği olduğunu belirtmektedir. Özdeşim ve öykünme ögesi olarak edebi metinlerdeki kahramanlar; bireyde sorun çözme becerisinin oluşumu ve gelişiminde önemli bir görev üstlendiği için, bu metinlerde geçen örneklerin bireyin bilişsel ve fiziksel gelişimini olumlu yönde geliştirecek özelliklere sahip olması gerekir. Aksi durumda çocuk iyi seçilmemiş örneklerle de özdeşim kurabilmektedir. Öykünme ve özdeşim öğeleri çocuğun örtük

mesaj almasına engel kavramlar değildir. Çocuk, kahramanların açık olarak verilmeyen örtük özelliklerine de ulaşabilir.

Çocuk, karşılaştığı metinlerde sorunları ve çatışmaları; eleştirel bakan, akılcı öneriler sunan, yapıcı çözümler üreten ve demokratik bir yolla çözen bir kahramanla karşılaşabileceği gibi sorunları ve çatışmaları; akılcı değil de tesadüfi ya da sıra dışı güçlerle çözüme ulaşan kahramanlarla da karşılaşabilir. Bu nedenle çocuğun karşılaştığı metinlerdeki çatışmaların çözüm yolları o edebiyat yapıtının niteliğiyle yakından ilgilidir. Nitelikli bir çocuk edebiyatı yapıtında okurunun öykünüp, özümseyebileceği çatışmalarla akılcı çözümler üreterek yazarın iletmek istediği mesajlar çocuğun yaşamında anlam bulabilecek özellikler kazandırır.

Bu nedenle Nur İçözü'nün çocuk kitaplarındaki kişilerarası çatışmaları çözme yöntemlerinin incelenmesi bu tezin problemini oluşturmaktadır.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemini; “Nur İçözü'nün eserlerindeki kişilerarası çatışmalar, çatışma nedenleri, çatışma çözme süreçleri ve kişilerarası çatışmaların nasıl sonuçlandığı?” sorusu oluşturmaktadır.

1.2.1. Alt problemler. Bu çalışmada aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

1. Nur İçözü'nün çocuk kitaplarında kişilerarası çatışmalar hangi sıklıkta yer almaktadır?
2. Nur İçözü'nün ilkökul dönemindeki çocuklara seslenen kitaplarındaki kişilerarası çatışmalar hangi nedenlerden kaynaklanmaktadır?
3. Nur İçözü'nün ortaokul dönemindeki çocuklara seslenen kitaplarındaki kişilerarası çatışmalar hangi nedenlerden kaynaklanmaktadır?
4. Nur İçözü'nün ilkökul dönemindeki çocuklara seslenen kitaplarındaki kişilerarası çatışmaları çözmek için hangi yöntemler kullanılmaktadır?

5. Nur İçözü'nün ortaokul dönemindeki çocuklara seslenen kitaplarındaki kişilerarası çatışmaları çözmek için hangi yöntemler kullanılmaktadır?
6. Nur İçözü'nün ilkokul dönemindeki çocuklara seslenen kitaplarındaki kişilerarası çatışmalar nasıl sonuçlanmaktadır?
7. Nur İçözü'nün ortaokul dönemindeki çocuklara seslenen kitaplarındaki kişilerarası çatışmalar nasıl sonuçlanmaktadır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Nur İçözü'nün yazdığı çocuk kitaplarında bulunan kişilerarası çatışmalar, bu çatışmaların nedenleri ve çatışmaları çözmeye sürecinin nasıl ele alındığının belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda Nur İçözü'nün tüm çocuk kitapları incelenmiştir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Bireyler okudukları kitaplardaki karşılaştıkları durumlara bağlı olarak farklı deneyimler kazanabilirler. Kitaplardaki farklı çatışmalar ve çatışma çözmeye süreçleri de bireylerin kendi yaşamlarına dönük deneyim kazanmasına katkı sağlayabilir. Bu nedenle birey karşılaştığı çatışmaları çözümlerken kitaplardaki kahramanların başından geçen çatışmalara benzer ilişkiler gösterebilir. Dilidüzgün'e (1996) göre; çocuk kitapları, çocuğun gerçeklerini gözden yitirmeden, onun dünyasına ve sorunlarına gönderme yaparak okurun kendi başına karar vermesine katkıda bulunabilir. Bireyin kendisini bulduğu veya kendisiyle özdeşleştirebildiği kitaplarda bireye nasihat vermek yerine onlara yol gösterici olmak önemlidir. Kitaplarda bireyin kahramanla özdeşim kurması kitapta geçen çatışma çözmeye sürecini anlaması açısından çocuk okura katkı sağlayacaktır. Çocuk edebiyatındaki kişilerarası çatışmaların nasıl çözüldüğünün belirlenmesinin Türkçe eğitimi ve çocuk edebiyatı alanındaki araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çatışma çözmeye biçimi iletişim becerilerinin geliştirilmesiyle ilgilidir. İletişim becerileri aslında dil becerilerin nasıl kullandığımızdır. Kitaplardaki bu çatışma çözmeye sürecinin araştırılması Türkçe eğitiminin iletişim becerilerinin geliştirilmesi amacıyla da katkı sağlayacaktır.

Bu çalışma, Nur İçözü'nün kitaplarındaki kişilerarası çatışmaları; bu çatışmaları çözmek için kahramanların izledikleri yolları yansıtmaya anlamında önemlidir. Çünkü bu tür araştırmalar aracılığıyla bireylere sağlıklı problem çözüme yöntemleri için farkındalık ve duyarlılık kazandırılabilir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma, Nur İçözü'nün 2017 yılına kadar yazmış olduğu tüm çocuk kitaplarıyla (57 kitap) ve bu çocuk kitaplarındaki kişilerarası çatışmalar ve çatışma çözüme süreciyle sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili alan yazını bilgisi taranarak araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

2.1.1. Çocuk edebiyatı. Çocuk edebiyatını tanımlayabilmek için ilk olarak bu terimi oluşturan çocuk ve edebiyat kelimelerinin anlamları üzerinde durmak gerekecektir. İlk olarak çocuk kavramının ne olduğu ve bu dönemdeki bir bireyi anlamının önemine değinilmesi faydalı olacaktır.

Türk Dil Kurumuna (2011) göre çocuk: küçük yaştaki erkek veya kız, soy bakımından oğul veya kız, evlat; bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız; büyükler arasında daha az yaşlı olan kişi, büyüklere yakışmayacak, daha çok küçüklerin yapabileceği gibi davranan kimse; belli bir işte yeteri kadar deneyimi ve yeteneği olmayan kimse olarak tanımlanmaktadır.

Eğitim Bilimleri Sözlüğünde (Oğuzkan, 1974) çocukluk, bebeklik çağı ile erginlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan olarak tanımlarken; Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde çocukluk, "18 yaşına kadar her insan çocuk sayılır" şeklinde tanımlanır (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu [UNICEF], Tarihsiz).

Sözü edilen tanımlardan hareketle çocukluğu; bebeklik ile ergenlik dönemi arasındaki yaşantısal dönem olarak genelleyebiliriz. Ancak çocuğun yetişkinden tek farkı yaşı değildir. Çocuk düş dünyasıyla, gereksinimleriyle ve gelişimsel özellikleri bakımından da yetişkinden ayrılmaktadır. Yetişkinden ayıran bu özellikleri sebebiyle çocuk yetişkinlere göre daha özel bir varlık olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çocukluk kavramına gösterilen hassasiyetin artmasıyla birlikte bilim insanları, çocuğun bilişsel ve ruhen gelişmesi için gereksinim duyduğu her şeyi ortaya koymuş

ve bu gereksinimlerin nasıl karşılanacağına dair sonuçlara ulaşmışlardır. Son yüzyılda çocuk, artık bir birey olarak varlığını yetişkinlere kabul ettirmiştir (Can, 2012).

İnsanı diğer canlılardan ayıran en büyük özelliği iletişim kurabilmesidir. İletişim halindeki birey etrafıyla sosyalleşerek duygu, düşünce, tavır ve davranışlarını, hayata bakışını, beklentilerini, ideallerini ve daha birçok hissini anlatmak istemiştir. Çünkü iletişim ve sosyalleşme içinde paylaşım isteği, yeni bilgi edinme isteği ve beceriler elde etme isteği barındırmaktadır. Bu durum, dili, dilin inceliklerinin ve dilin işlevi konusunda düşünüp edebiyat kavramını şekillendirmiştir. Bu şekillenmeyi araştırmacılar birçok şekilde tanımlamışlardır.

Edebi metinler doğası gereği bireyde duygusal çağrışımlar oluşturur ve bireyi düşünmeye yönlendirir. Metinleri oluşturan sözcüklerle yazarın okuyucuya iletiler gönderirken düşünmeyi, eleştirmeyi ve kapalı anlamları çıkartmayı hedefler. Edebiyat genel olarak olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı olarak tanımlanır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2011).

Kavcar (1999)'a göre edebiyat; çağlar boyunca insanoğlunun duyduğu, düşündüğü, yaptığı her şeyi en zengin ve en etkili ortaya koyan sanattır. Edebiyat insanlık tarihiyle beraber var olan veya hayali öğeleri sanatsal bir işlemde geçirerek okurun kendi tecrübeleriyle algılaması ve hayal gücüyle yapılandırması işlemidir. Sever (2012)'e göre edebiyat, dille oluşturulan bir sanattır. İnsanı ve yaşamı anlama ve anlatmanın düşsel ve düşünsel çabasıdır edebiyat.

Edebiyat ve çocuk değişkenlerinin oluşturduğu çocuk edebiyatı için araştırmacılar şu tanımlamaları yapmıştır: Bireyin okuma kültürü ediniminde iyi edebi ürünlerle karşılaşması ve bu edebi ürünlerin bireyde çağrışımlar oluşturması, yeni arayışlara yöneltmesi, eleştirel düşünmeyi sağlaması, anlam çıkartabilmesi gerekmektedir. Bireylerin yetişkinlik ve çocukluk dönemlerinde edebi ürünlerden ulaşabilecekleri örtük anlamlar farklılık taşımaktadır. Bu nedenle edebi ürünler yetişkin ve çocuk edebi ürünleri olarak farklılaşmaktadır. Bir edebi eserin çocuğa uygunluğu; dili, anlatımı ve temasıyla belirlenir (Şirin, 2016).

Çocuk edebiyatını Sever (2012); erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve

görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten edebi ürünler olarak tanımlamaktadır. Dilidüzgün (1996) ise çocuk edebi ürünlerini çocuk gerçeği ele alınması gerektiğini ve onun gerçekliği göz önüne alınarak kurgu oluşturulmasını aynı zamanda çağdaş çocuk yazının çocuğa göre olması ve çocukca anlayıştan uzak olması gerektiğini belirtmiştir.

Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü'nde çocuk edebiyatı ;“1.) *Usta yazarlar tarafından özellikle çocuklar için yazılmış olan ve üstün sanat nitelikleri taşıyan eserlere verilen genel ad.* 2.) *Türlü konular üzerinde yazılmış olup çocukların zevkle ve ilgiyle okudukları eserlerden meydana gelen edebiyat.* 3.) *Çocukların faydalandığı her türlü yayını kapsayan edebiyat”* olarak tanımlanmaktadır. Yalçın ve Aytaş (2005)'a göre de çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayallerine, duygularına, düşüncelerine, yeteneklerine ve zevklerine hitap eden, eğitilirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı verimlerin tamamıdır.

Çocuk edebiyatıyla ilgili tanımlamalar ve açıklamalardan yola çıkılarak çocuğa görelilik ilkesinin çocuk edebiyatının temel ilkelerinden biri olduğu, edebiyatın büyüleyici dilini çocuğun gelişimsel özellikleri dikkate alınarak aktarılması gerektiği söylenebilir.

Çocuk edebiyatı, okuyucusu olan çocukların düş ve duygu dünyasına seslenecek nitelikte eserler verilmesi hedeflenen amaçlı bir edebiyattır. Çocuk edebiyatı, geleceğe ekilen birer tohumdur çünkü çocukları yaratıcı düşünmeye, eleştirmeye ve sorgulamaya davet eden ve onların ufkunu açan bir işlevi vardır. Ayrıca çocuk edebiyatı kültür taşıyıcısı görevi üstlendiği için bugün ve gelecek arasında iletişim kurmaktadır.

Tüm bu tanımlarla açıklanmaya çalışılan ürünlere, nitelikli çocuk edebiyatı eserleri diyebiliriz. Nitelikli çocuk edebiyatı ürünleri çocuğun dilsel, bilişsel, toplumsal ve kişilik olarak gelişiminin önünü açarak bireyleri desteklemeli ve çocuğun kendi gerçekleri içinde özümseyebileceği örnekler sunmalıdır.

2.1.1.1. Çocuk edebiyatında bulunması gereken nitelikler. Çocuk edebiyatı, tanımsal olarak merkeze aldığı çocuğun gereksinimlerine seslenen; dil ve anlatımı çocuğa göre olan; çocuğun estetiksel anlamda gelişmesine katkılar sağlayan önemli bir türdür. Yetişkin edebiyatıyla çocuk edebiyatını ayıran nitelikler “çocuğa görelik” ve “çocuk gerçekliği”dir.

“Çocuğa görelik” ilkesi, çocuk edebiyatında esas alınan temel eğitim ve öğretim ilkelerinden biridir. Bu ilke eserin yazılırken çocuk bakışını, çocuk algısını ve çocuğun dünyasını dikkate almayı zorunlu kılar (Canlı, 2015). Bu açıklama doğrultusunda, çocuğun dönemselsel olarak farklılaşan bir doğası olduğunun farkında olmalı; onun ilgileri, fikirleri, algılama farklılıkları dikkate alınmalıdır. Çocuğun içinde yaşadığı çevresel, kültürel ve toplumsal öğeler çocuğun yaşam alanına etki etse de çocuğun kendi doğasına ilişkin gerçekliği göz ardı edilemez. Çocuk gerçekliği çocuklaşmak demek değildir. Çocuk gerçekliği; çocukların nesnel gibi hissettikleri, fakat hiç de nesnel olmayan farklarının aratılmasıdır (Dilidüzgün,1996). Her çocuk, kendi dünyasına ilişkin öznel bir gerçeklik oluşturur ve onu yansıtır. Bu nedenle de yetişkin nesnellliğini çocuklarda göremeyebiliriz. Bundan dolayı çocuk edebiyatını yetişkin edebiyatından ayıran başlıca öğelerden biri de yaş düzeyidir.

2.1.1.2. Çocukların gelişim dönemi özellikleri. Çocuk edebiyatına yönelik eserlerin yetişkin edebiyatından farklı olarak bireylerin gelişim dönemlerinin özellikleri dikkate alınarak yazılması önemlidir. Nur İçöz’ünün incelenecek olan çocuk edebiyatı ürünlerinin ilkökul ve ortaokul dönemi bireylere hitap ettiği için araştırmada Piaget’in bilişsel gelişim dönemi dikkate alınarak incelenmiştir.

Piaget’in bilişsel gelişim dönemleri duyuşsal motor dönem (0-2 Yaş) ile başlar. Bu dönem adını bebeğin sahip olduğu duyuş organlarından kol ve bacaklarını, başını hareket ettirmesinden alır. Bebek bu dönemde kendini dış dünyadan ayrı bir varlık olarak algılayamaz bu nedenle kendi dışındaki nesnelere deviniminden habersizdir (Yapıcı ve Yapıcı, 2006). Refleksif dönemden amaçlı davranışa geçer. Tüm çocuklar doğuştan refleksif davranışlara sahiptir. Dönem ilerledikçe amaçlı davranış göstermeye başlarlar. Çevresindeki insanlara, olaylara görsel açıdan büyük ilgi duyar.

Yeni gördüğü bir nesneye, uzun uzun dikkatle bakar, inceler. Kendisine uzatılan nesneyi uzanarak alır ve bir elinden diğerine geçirir, altını üstüne çevirir, canlı bir dikkatle uğraşır. Küçük objeleri işaret parmağıyla iter ya da gösterir. Başparmağı ve işaret parmağını kullanarak küçük nesnelere eline alabilir. Oyunağını elinden bırakmak istediğinde, yerine koymayı başaramasa da yere bırakabilir. İstmeden düşürdüğünde ise doğru yöne bakar ve arar (Yapıcı ve Yapıcı, 2006). Duyu-motor dönemi altı alt aşamaya ayrılmıştır. Bu alt aşamalar duyu-motor organizasyonlarındaki niteliksel değişiklikleri ifade eder. Bu alt aşamalar; refleksler aşaması, ilk alışkanlıklar ve birinci döngüsel tepkiler aşaması, ikinci döngüsel tepkiler aşaması, ikinci döngüsel tepkilerin koordinasyonu ve amaca yönelik davranışlar aşaması, yenilik ve merak aşaması, zihinsel kombinasyonlar ve problem çözme aşamasıdır (Bayhan ve Artan, 2007).

Piaget'in bilişsel gelişim dönemlerinin ikinci aşaması olan işlem öncesi dönemde (2-7 yaş) işlemler; çocuğun fiziksel olarak yapmadan önce zihnen, akıl yoluyla kabul ettiği faaliyetler bütünüdür. Aynı zamanda mantık ilkelerini ve kesin kuralları üst derecede kendine uydurma ve organize etmedir (Bayhan ve Artan, 2007). İşlem öncesi dönemde, çocuklar, "ben" merkezlidirler. Henüz kendilerinin algıları dışında bir bakış açısı olduğunu anlayamazlar. Çocuk kendisini evrenin merkezinde görür. O olduğu için diğerleri de vardır. Onun istediği doğru olan şeydir (Yapıcı ve Yapıcı, 2006). Piaget işlem öncesi dönemi ikiye ayırır bunlar; sembolik ya da kavramsal öncesi dönem ve sezgisel dönemdir. Bu dönemin sonunda bebek, motor ve duygusal etkinliklerinin koordinasyonunu geliştirir, karmaşık olmayan zihinsel işlemlere ve konuşma ve sembolik düşünce başlar (Selçuk, 1996).

Sembolik dönem ya da kavram öncesi dönem 2-4 yaşları arasını kapsamaktadır. Bu dönemde dil hızlı gelişir ancak geliştirdikleri kavramlar ve kullandıkları sembollerin anlamları, kendilerine özgüdür, çoğu zaman gerçek değildir. Çocuk, gözünün önünde bulunmayan ya da hiç mevcut olmayan nesne, olay, kişi, varlığı temsil eden semboller geliştirir (Selçuk, 1996).

Sezgisel dönem 4-7 yaş arasını kapsamaktadır. Bu dönemde çocuk olayları yalnızca geçirdiği yaşantılara bağlı olarak tek yönlü düşünebilmeye başlamıştır. Çocuk bu dönemde hızla eksik gruplama yapma durumundan yeterli bir sınıflama yeteneğine doğru ilerler. Toplama yapabilir hale gelir. Buna ek olarak, büyük gruplar içinde alt

bölmeler ve gruplamalar yapabilir. İkisini birden, büyük grup ve içinde küçük grup yapması istenir ise yapamaz. Bu onun bütünün bilgisi ve alt parçalarının bilgisini aynı anda zihninde tutamadığı anlamına gelir. İfade edilen bu yetersizliğin matematik öğretimi için çok önemli olduğu açıkça görülmektedir (Yapıcı ve Yapıcı, 2006). Çocuklar bu dönemde, nesnenin dikkat çekici özelliklerine odaklanmakta diğer özelliklerini gözden kaçırmaktadırlar. Çocuklar, görüntü değişse de gerçeğin aynı kalacağını anlayamazlar. Korunum kazanılmamasında bu özellikleri etkili olmaktadır (Selçuk, 2007).

Piaget'in bilişsel gelişim dönemlerinin üçüncü aşaması olan somut işlemler dönemi (7-11 yaş) çocuklara sayı kavramlarını, ilişkilerini ve süreçlerini geliştirir. Zihinsel olarak problemleri düşünme yeteneğini geliştirir, ama soyut değil her zaman somut objeler ifadesinde düşünürler. Onlar büyük ölçüde kuralları anlama yeteneğini geliştirirler (Selçuk, 2007). Bu dönemde çocukların karşılaştıkları problemlerin çözülmesi somut nesnelere ve problemleri somutlaştırarak daha olanaklı hale gelir. Çocuk bütünü, parçalarının birbirinin yerine geçişini ve birbirine nasıl uyduğunu görebilir. Aynı zamanda o miktarların biçimleri değiştiği halde nasıl aynı kaldıklarını görebilir. Örneğin, yığın halinde bir çamurun ip gibi yuvarlandığında da miktarında değişiklik olmadığını bilir (Yapıcı ve Yapıcı, 2006). Çocuklar bu dönemde düşüncelerinde daha esnek ve düşünce süreçlerinde daha mantıklıdırlar. Somut işlemleri kullanabilen çocuk, çarpmanın bölmeyle ilgili olduğunu, çıkarmanın toplamanın tersi olduğunu ve eşitlik gibi birbirleriyle ilgili olan kavramları bilmektedir (Bayhan ve Artan, 2007).

Piaget'in bilişsel gelişim dönemlerinin dördüncü aşaması olan soyut işlemler döneminde (12 yaş ve üzeri) birey özellikle ergenlik döneminde olduğu için kendi düşüncelerinin ve söylediklerinin en doğru olduğunu, herkesin kendisiyle uğraştığını ve onu takip ettiğini, kimseye yaranamadığını düşünür. Bu dönem, çocuğun yetişkin gibi problem çözdüğü ya da yeni karşılaşılan durumlarda yetişkine eş değer kararlar aldığı anlamına gelmez. Bu, tam olarak, onun yetişkine benzer bir düşünme sürecine girdiğini ifade eder (Ceyhan, 2002).

Ergen, soyut olan hakkında düşünme ve somut dokunulabilir olmayan soyutlamaları kullanarak işlemleri uygulama gücünü geliştirir. Soyutlamalarla ilgili olan bu yetenek, bireye kendi dünyasını kurması için yeni güçlü malzemeler verir. O içinde bulunduğu

zamanın ötesinde, gerçek dünyanın ötesinde düşünebilir. Ergen artık gerçek nesnelere uyan sembollerle kendi kendini sınırlamaz. Sevgi, nefret, inanç, olumsuz sayılar, güçler, hız, zaman ve atomik konuşmalar gibi kavramları etkili bir şekilde kullanabilir. Başka bir deyişle, düşünceler hakkında düşünür. Ortalama, 15 yaş civarında birey entelektüel olgunluğa erişir. Zihinsel faaliyetleri gelişmenin en üst noktasına ulaşır (Yapıcı Yapıcı, 2006).

2.1.1.3. Çocuk edebiyatı ve Türkçe öğretimi. Çocuklarda bedensel ve toplumsal gelişim farklı olduğu gibi dil gelişimi de farklılık gösterir. Fakat her yaşında kendine özgü genel özellikleri vardır. Doğumla başlayan çığlık dil gelişiminin temeli kabul edilir. Ağlama, agulama, cıvıldaama dönemlerini tamamlayan çocuk ortalama 9-12 aylıkken ilk kelimesini söyler. Bir yaşında itibaren de artık her şeyin bir adının olduğunu anlar. Bir buçuk yaşından itibaren kelimeleri birleştirmeye başlar. Doğuştan dil öğrenme mekanizmasıyla teçhiz edilmiş olan çocuk, yakın çevresinin de etkisiyle hızlı bir şekilde dili öğrenmeye başlar. Yaşamın ilk iki yılını oluşturan bebeklik dönemini tamamladıktan sonra konuşma devresi başlamış demektir. Önceleri iki üç sözcükten oluşan cümlelerle isteklerini ifade etme becerisi kazanan çocuk, hızlı bir şekilde ana dili becerisini geliştirir.

Ana dili, çocuğun anne ve babasından, aile büyüklerinden ve arkadaş çevresinden öğrendiği dildir. Ana dil insanın bilinçaltına inen ve bireyin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir. Genellikle annenin dilinin ses dizgesi vurgu, ton gibi özellikleri büyümekte olan çocuğun diline derin çizgilerle yerleşir (Aksan, 1975). Birey annesinden ve yakın çevresinden öğrendiği bu ana dili bütün hayatı boyunca kullanmaktadır. Aile ve yakın çevrede başlayan ana dili öğrenme süreci gelişmiş güzel öğrenme yoluyla olmakta; bunu okullarda kasıtlı kültürlenme yolu izlemektedir. Okullarda yer alan kasıtlı kültürlenme yoluyla ana dili öğretimi dilin kurallarını ve doğru kullanımını bireylere kazandırmayı amaçlamaktadır. Okul öncesi ve ilköğretim dönemlerinde, çocuk değişik etkinliklere katılmak suretiyle dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirir (Demirel, 2000). Türkiye'deki örgün öğretim kurumlarında ana dili öğretimi ilköğretim kurumlarında "Türkçe", liselerde "Türk Dili ve Edebiyatı" dersleri adı altında yapılmaktadır.

Diğer taraftan “Öğrencilerin evrensel kültür ve sanat eserleri ile karşılaşmaları da okulda ve özellikle Türkçe derslerinde başlamaktadır. Türkçe öğretmenlerinin bu ilişkiyi en iyi ve yararlı sonuçları verecek biçimde ayarlamaları, kültür ile evrensel kültürün birbirini tamamlayıp geliştirmesini ve öğrencilerin hayata ve dünyaya en geniş açıdan, en iyi, en insancıl ve sağlıklı duygularla bakmalarını sağlayıcı bir yol izlemeleri gerekir. Bunun için öğretmen, Türkçe derslerinde yapacağı çeşitli çalışmalarla öğrencilerine önce kitap okuma alışkanlığı ve zevki kazandıracak; onların, değerli eserleri kendi başlarına arayıp bulacak ve okuduklarını değerlendirebilecek düzeye gelmelerini sağlayacaktır” (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2000).

Ana dili eğitimi ve öğrenimi birbirine ayrılmaz halkalarla bağlanan dört temel beceri üzerine inşa edilir. Bunlar okuma, dinleme; konuşma ve yazma eğitimidir. Eğitim ve öğretim de hiç şüphesiz bu temel beceriler üzerine kurulur. Bunlardan okuma ve dinleme bireyin anlama yönünü; konuşma ve yazma ise anlatma yönünü oluşturur. Çocukta anlama becerisi, çevresindeki olayları izleyerek, gözleyerek, yaşayarak en çok da dinleyerek gelişir. Çocukta dinleme eğitimi en geniş manasıyla çocuk edebiyatı türleri içerisinde değerlendirdiğimiz hikâye ve masal dinlemekle gerçekleşir. Konuyu bu açıdan ele aldığımızda çocuk edebiyatı içerisinde değerlendirdiğimiz hikâye ve masalların çocukta anlama becerisi gelişiminde ne derece önemli bir rol oynadığı daha açık bir şekilde ortaya çıkacaktır (Özbay, 2001).

Türkçe öğretiminin temel taşlarından bir diğerini oluşturan anlatma becerisinin oluşumu ve gelişiminde de çocuk edebiyatı türlerinin çok önemli yeri vardır. Çocukta konuşma temel itibarıyla kelime ve kelime gruplarına dayanır. Hiç şüphesiz çocuklar için hazırlanan metinler büyüklere oranla daha titiz bir çalışmanın mahsulü olmalıdır. “Hedef kitleye yönelik” ilkesi ile hazırlanan eserler, çocuğun kelime hazinesinin zenginleşmesine katkıda bulunacağı gibi aynı zamanda düşünce ve isteklerini ifade etmede konuşma becerisini de geliştirecektir.

Çocuk edebiyatı türleri, Türkçe öğretiminin özel amaçları içerisinde yer alan “kitap okuma zevki”nin oluşmasında da önemli yere sahiptir. Öte yandan hedef kitlenin psiko-sosyal gelişimine uygun bir şekilde hazırlanan eserler çocuğun kitaba karşı olan ilgi ve sevgisini artıracaktır. Böylece çocuk dinleyerek ve okuyarak iyi bir kitabın özelliklerini kısmen de olsa anlayabilir. Gerek aile içinde gerekse okulda çocuklara

kitap okurken bu kitaplardaki zengin ifadeleri onlara sunulur. Daha büyük çocuklar ise kitaplardaki genel sözcükleri ve canlı tasvirleri aramak için cesaretlendirilmelidir. Böylece çocuğun sözcük bilgisi de artırılır. Özellikle tekrar tekrar okunan kısa hikâye ve masallar çocuğun sözcük dağarcığını zenginleştirir (Turan, 1998).

Çocuklar için hazırlanan metinlerin kısa olması, dikkat sürelerine uygunluğunun yanı sıra onlarda dinlediklerini doğru bir şekilde anlama ve anlatma becerisini de pekiştirmektedir. Bu da Türkçe öğretiminde hedeflenen “dinlediğini amaca uygun olarak doğru anlatma” becerisini kazandırmada önemli rol oynar. Çocuğun çeşitli yaşlardaki dikkat süreleri göz önünde bulundurularak konu dağıtılmadan işlenmeli, gereksiz ayrıntılara girilmemelidir. Çocukta dinleme anlama becerisini geliştirmede eserin kaleme alınış tarzı da çok önemlidir. Çocuklar bir düşüncenin veya bir kavramın uzun uzadıya açıklanmasından çok hareketli olayların ele alındığı kitapları dinlemekten zevk alırlar. Eserin oluşumunda yaşayan dilin kelime hazinesinden yararlanılmalı az kullanılan veya söylenişi zor olan sözcükler kullanılmamalıdır.

“Çocuğa hitap eden eserlerin yazımında soyut kavramlardan olabildiğince kaçılmalı somut kavramlara yer verilmelidir. Çünkü çocuğun anlama seviyesini zorlamak onun kitaba karşı ilgisini azaltır, okuma alışkanlığını köreltir. İyi kitaplar, çocuğun somut düşünme biçiminden, soyut kavramlara doğru gelişmesine, gerçekle hayal dünyası arasında köprüler kurmasına yardım eder” (Oğuzkan, 2001).

Çocuk edebiyatı sahasında kullanılacak dilin çocuğun içinde doğduğu toplumun kültürel değerlerinin yaşatıcısı olduğu gerçeği göz önünde bulundurulmalı bu gerçekten hareketle çocukta millî dil bilinci oluşturulmalıdır. Böylece ana dilin fonksiyonlarından biri olan kültürel değerlerin toplum hayatında yaşamasına ve nesilden nesle aktarılmasına imkân sağlanmalıdır.

Çocuk edebiyatı, hedef kitlesi olan çocuğun gelişimsel dönemlerini etkilemektedir; birey gelişim dönemlerine bağlı olarak farklı ilgileri, yönelimleri, dil ve anlatım hazırbulunuşluğu vardır. Bu dönemsel farklılıkları bireyin kitaplarda görmesi gerekmektedir. Dönemsel farklılıkları eserlerde rastlayan birey karakterlerle ve yaşadıkları çatışmalarla özümseme kurabilecektir. Çocuk edebiyatının yetişkin edebiyatından farkı “çocuğa görelilik” ve “çocuk gerçekliği” ilkeleriyle

oluşturulmasıdır. Bu ilkelerin oluşması için yazarın kaleme aldığı eserde gelişim dönemlerine dikkat etmesi gerekmektedir.

2.1.1.4. Çocuk edebiyatının temel öğeleri. Çocuklara seslenen yapıtlarda öncelikle çocukların ilgileri gözetilmelidir. Bunun en büyük nedeni edebiyatın gelişimsel olarak çocuk üzerindeki etkisidir. Nitelikli çocuk edebiyatı eserleri bireyde okuma kültürü edinmelerini sağlayabilen, düşünen, duyarlı bireyler olarak yetişmesine katkı sağlayan bir sorumluluk üstlenmektedir.

Yazar tarafından kurgulanan eser hedef kitlesi olan çocuk okurun, okuma-anlamlandırma sürecinde kendi yaşam gerçekliklerine dönüştürebileceği biçimde olmalıdır. Farklı bir deyişle, sanatçının çocuklarla buluşturmak istediği yaşam ve anlam gerçeğinden kopuk olmamalıdır.

Edebi ürünlerle karşılaşp iletişim haline girmeyi alışkanlık haline getirmiş bir çocuk, bireyin yaşam gerçekliğini sanatçı duyarlılığı ile biçimlendirilmiş yeni bir gerçeklik ile buluşur, tanışır (Sever, 2012).

Tüm bu sebeplerden dolayı çocuğun gelişim dönemine olumlu katkı ancak nitelikli çocuk ürünleriyle oluşur. Nitelikli bir çocuk edebiyatı ürününde bulunması gereken temel öğeleri Sever (2012) beş başlıkta incelemiştir.

2.1.1.4.1. Karakter. Türkçe sözlükte (TDK, 2011); kahramnı roman, hikâye, tiyatro vb. edebiyat türlerinde en önemli kişi olarak tanımlamaktadır. Çocuk edebiyatı ürünlerinde karakter insan dışında canlı ve cansız varlıklar da olabilir. Çocuk edebiyatı ürününün hitap ettiği gelişim dönemine göre karakter seçimi değişebilmektedir. İnsan dışında kullanılan karakterler genellikle insanlar gibi hareket edip düşünme örnekleri vermektedir (Sever, 2012).

Çocuk edebiyatı ürünlerinde aynen yetişkin edebiyatındaki gibi ana karakter ve yardımcı karakterler bulunmaktadır. Sever (2004)'e göre, çocuk edebiyatı ürünlerinde yetişkin edebiyatı ürünlerine göre az karakter olmalıdır. Kullanılan az karakter içinde de olaylar ana kahraman etrafında şekillenmelidir. Ana kahraman ise yardımcı karakterlere göre daha detaylı ve tüm özellikleriyle tanıtılmalıdır.

Çocuk edebiyatında kullanılan karakterlere çocuk öykünme veya özdeşim kurabilmektedir. İnanırcı karakterlerle çocuğun edebi amaçlara ulaşması mümkündür. Bu özelliği de karakterin metin içerisinde nasıl geliştirileceğini önemli kılmaktadır. İnanırcılığın okur tarafından kabul görmesi ancak doğru seçilmiş karakterler ve bu karakterlerin inanırcı bir şekilde geliştirilmesiyle mümkündür. Bu nedenlerle Karatay karakterlerin taşınması gereken bazı özellikler şu şekilde sıralamıştır:

1. Karakter, evrensel ve ahlaki değerlere saygılı olmalı,
2. İyiliğin ve doğruluğun savunucusu olmalı,
3. Savaş karşıtı, barışçıl ve hümanist olmalı,
4. Çevrenin ve kültürel değerlerin koruyucusu olmalı,
5. Karakter, adil, çalışkan, özverili, yardımsever vb. olumlu kişilik özelliklerini taşımalı (Karatay, 2011).

Çocuk edebiyatındaki kahramanlar ve karakterler çocukların hayali arkadaşlarıdır. Hayali arkadaşlarıyla beraber kitap içinde onların yaşadığı sorunlara ortak olur, çözümlerine ilişkin fikir edinirler. Aynı zamanda kahramanların ve karakterlerin yaşadığı toplumsal kuralları ve değerleri öğrenir ve farkında olmadan özümserler. İşte bu nedenlerle karakter ögesi çocuk edebiyatının temel öğelerinden biridir.

2.1.1.4.2. Dil ve anlatım. Edebi ürünün özellikle çocuklar için yazılanlarında kullanılacak olan dil ve anlatım ögesi önemlidir. Çünkü çocuk kitaplarının çocuğa göre ilkesine uymasını sağlayan en önemli özelliğin dil ve anlatım başlığı olduğunu ve çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğa göre durumlar anlatarak Türkçenin anlatım gücünü yansıtmalıdır (Sever, 2012).

Ana dilinin zengilikleriyle karşılaşacak olan bireyler için çocuk edebiyatındaki dil ve anlatım unsurları önemlidir. Dilin sanatsal işleviyle karşılaşan çocuk ana diline olan sevgisi ve hayranlığı ile buluşacaktır. Bu nedenlerle dil ve anlatım çocuk edebiyatının temel ögesinden biridir.

2.1.1.4.3. *İleti*. Edebi nitelik taşıyan eserler bir amaç üzerine üretilir ve bu amaca uygun olarak da okuyucuya yani alıcıya bir ileti (mesaj) verirler. Türkçe Sözlüğe göre (TDK, 2011) ileti; yazı veya sözle verilen, gönderilen bilgi, mesaj olarak tanımlanmaktadır. Özdemir (1983) ise iletiyi, yazarın edebi ürünü yazma amacı olarak belirtmiştir ve yazarın okuyucuya vermek istediği ana düşünce, ana duygu olarak tanımlamıştır. Sever (2012), ise iletiyi edebi metinlerde, eseri kaleme alan kişinin desteklediği, ulaştırmayı amaçladığı düşünce biçimi olarak tanımlamaktadır.

İetiler açık ve örtük olma üzere iki ana başlıkta incelenir. Açık ileti; yazarın mesajı okuyucuya anlam karışıklığına sebebiyet vermeden doğrudan aktarmasıyken örtülü ileti okuyucuya mesajın doğrudan değil de kapalı biçimde yani dolaylı biçimde verilmesidir.

Bu tanımlarla beraber iletiyi yazarın metni yazma amacı ve okuyucuya ulaştırmak istediği düşünce olarak tanımlayabiliriz. Çocuk edebiyatı ürünleri, amaç edindikleri iletilerle bireylerin yaratıcı düşünme, problem çözme ile ilgili zihinsel beceriler kazandırmayı ve ahlaki değerlerine katkıda bulunmasına yardım eder.

Çocuk edebiyatı ürünlerinde iletiyi ulaştırırken dikkat edilmesi gereken bir başka husus ise inandırıcılığı kaybetmemektir. İnandırıcılığı kaybetmemek için de okura iletiyi ulaştırırken öğüt vermek yerine bunu içselleştirebileceği şekilde ulaştırmak önemlidir. İçselleştirdiği ileti çocuğun edebi ürün zevkiyle eşleşeceğinden dolayı ileti çocuk edebiyatının temel öğelerinden biridir.

2.1.1.4.4. *Resim*. Resim, yazı bulunmadan önce mağara duvarlarına, ağaç kabuklarına ya da hayvan derilerine çizilerek insanlar arasında iletişimi sağlayan öge olmuştur. Bu iletişim ögesi için özel bir eğitime gerek olmamasından dolayı evrensel bir dil olup 7'den 70'e hemen hemen herkesin anlayıp iletişim kurmasını sağlamıştır. Bireyler için soyut kavramların resimlerle somutlaştırılması ve bu şekilde bireylerin bir konuyu öğrenebilmesinin kolaylaştırıldığı da söylenebilir. Edebi eserlerde ise resim dinlediğimizde ya da okuduğumuzda betimlemenin yetersiz kaldığı yerde devreye giren araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gelişimsel dönemlerinin özellikleri nedeniyle çocukların ilk karşılaştığı eserler resimli kitaplarıdır. Resimli kitaplar bireyin gelişim dönemlerine katkı sağlamaktadır. Bu eserler iyi düzenlenip ifade edildikleri zaman söz ve resim ile ifadenin güzelliğini açıklamaktadır (Veziroğlu ve Gönen, 2012). Çocukların yaratıcılıklarını artıran, düşüncelerini geliştiren çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunan resimleri çizen kişinin çocuk dünyasına hakim olmalıdır. Çocuk kendisinden parçalar bulacağı ve estetiksel zevkini geliştirebileceği resimler ancak alanında uzman ressamlar tarafından yapılmalıdır.

Çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunan resimler; bireyleri okumaya heveslendirecek bir tasarım anlayışını yansıtmalıdır. Birey kitaplardaki resimler sayesinde kendisine gösterilen önemi ve saygıyı kitabın kapağındaki ya da içindeki tasarımla hissedebilmelidir (Yazıcı Okuyan, 2009).

Çocuk edebiyatında kullanılan resimler, çocuklar için edebi ürünlerden alınacak sanatsal zevki artıracak ve bir diğer taraftan eleştirel, analitik ve yorum yapma gücünü geliştirecektir. Bu özellikleri içeren resimler bireylerin hem bilişsel hem de duyuşsal sürecine katkıda bulunur. Sanatsal kaygı ile yapılan resimler, çocuğun estetiksel ve duyuşsal gelişimine katkı sağlayabilir. Bu nedenlerle resim çocuk edebiyatının temel öğelerinden sayılır.

2.1.1.4.5. Konu. TDK (2011)'ye göre konuşmada, yazıda, eserde ele alınan düşünce, olay veya durum, mevzu, süje olarak tanımlanmıştır. Gencan, Ediskun, Dürder ve Gökşen (1974)'nin yazın terimleri sözlüğü bir yapıta temel olan duygu, düşünce, durum, yargı, olay olarak tanımlamıştır. Sever'e (2012) göre yaşamı ve insanı açıklamaya çalışan her şey olarak tanımlanmıştır. Karatay (2011)'a göre konu anlatının temel bileşenleri; olay, olayın geçtiği yer, zaman, karakter ve/veya karakterler gibi parçalarını bir arada tutan, birbiriyle anlamlı bütünlük olmalarını sağlayarak okuma eyleminin kesintiye uğramasını engelleyen, bireyi okumaya isteklendirendir. Bundan dolayı konu, tesadüften ve gerçek dışılıktan çok, okuyucu için inandırıcı olmalıdır.

Konu tanımlarından yola çıkarak çocuk kitaplarında, çocuğa özgü bir yaşam kurgulanması esas alınarak yaşama ve insana ait konu belirlenebilir. Aynı zamanda

çocuk kitaplarında ele alınan düşünce, olay ya da durum ile ileti arasında güçlü bir ilişki olmalıdır. Oluşturulacak güçlü ilişkiyle beraber çocukların kitabın inandırıcılığına olan güveni artacak ve onların ilgilerini çekebilecektir.

Adalet, ayrılık, yalnızlık, açlık, sefillik, ölüm, aşk, aile içi anlaşmazlıklar, çocuk hakları, boşanma, çevre sorunları çocuk edebiyatının konusu olabilir ancak bunlar konu olarak seçilirken eserin hitap ettiği gelişim dönemine dikkat edilmesi gerekmektedir. Yetişkin eserlerinde konu sınırlamasından söz edilemezken çocuk edebiyatında çocukları yetişkinler gibi düşünüp algılayamadığı bilinerek konu seçimine dikkat edilmelidir (Şirin, Tarihsiz). Sever(2012)'e göre çocuk edebiyatında temel olarak alınacak konular, çocukların değişen ilgi ve gereksinimlerine ulaşmalı ve çocukların yüreklerinde sevgi, dostluk, barış vb. anlayışlarını geliştirmelidir.

Çocuk edebiyatı eserlerinde işlenen konunun her şeyden önce bireyin ilgisini çekmesi gerekir (MEB, 2013). Konunun işleniş biçiminin çocuğa uygun olmasıyla çocuğun ilgisini çekmeyi başarabiliriz. Çocuğun hayatında olan ya da karşılaşılabileceği çatışmalar, çocuklara özgü kurgularla işlenerek konunun ilgi çekiciliği sağlanabilir. Çocuğun gelişim dönemlerine göre de konu seçimi çocuğun ilgisini çekmeye yarayacak etkenlerdendir. Ayrıca seçilen konu çocuğun dünyasını renklendirmeli ve dünya görüşüne katkı sağlayabilmelidir. Konu seçerken uyulması gereken temel ilkeyi Şirin (Tarihsiz), tüm sorunların çözümünün sevgi ve saygıya dayalı iletişim süreçlerinde aranması gerektiğinin çocuklara sezdirilmesi olarak belirtmiştir. Çocuk kitaplarında işlenen konularda baskı ve şiddet çözüm yolu olarak sezdirilmemeli, çocuklar; dinsel, ırksal ya da başka bir ayrımcılığa özendirilmemelidir.

Çocuk edebiyatında konuyu yapılandıran öğeleri Sever (2012) olay ve çatışma olarak belirtmiştir. Konu yazarın okuyucuya ulaştırmak istedikleri için sadece bir araçtır. Yazar konuyu olay ya da olaylar bütünüyle okuyucuya iletir. Olayı yazın terimleri sözlüğü; roman, öykü, masal gibi olay yazılarında konuyu oluşturan olgular olarak tanımlar (Gencan, Ediskun, Dürder ve Gökşen; 1974). Konuyu geliştiren olguları yazar oluştururken çatışmalarla karşılaşmaktadır. Olgular ve konuyu heyecanlı kılan yapı taşı da karşılaşılan çatışmalardır.

Çocuk edebiyatı ürünlerini çocuğa göre yapan unsurlardan biri de iyi hazırlanmış çatışmalardır. İyi hazırlanan çatışmalar çocuğa göre gelişir ve çözüme kavuşur.

Sonuçlanmayan ve sonucu okura bırakılan çatışmalar da kullanılabilir. Ama yazarın sonuçlanmayan çatışmalarda dikkat etmesi gereken önemli hususlardan biri de çatışmaların çocukların fiziksel ve bilişsel dönemine uygun ve yaşanabilir olmasıdır. Çatışmalar, okuyucunun karakterle özdeşim kurabileceği şekilde olmalıdır ki okuyucu hem öyküde işlenen olayın ve sorunun üzerinde iyice düşünebilsin hem de bununla ilgili bir duygu ve düşünce geliştirebilsin.

Çocuk edebiyatı ürünlerinde konuyu belirleyecek olan olay örgüsü iyi kurgulanmalı ve çatışma yaş seviyesine uygun bir şekilde nasıl çözümleneceğine ilişkin çocukların merak oluşturulmalıdır. Abartılı ve uygun olmayan çatışmalardan kaçınılmalı ki eserin inandırıcılığı gitmesin.

2.1.2. Çatışma ve çatışma türleri. İnsanların en önemli özelliklerinden biri iletişim kurabilmesidir. İletişimin olduğu ortamda da etkileşim vardır. Etkileşimin olduğu yerde de çatışma kaçınılmazdır. Alan yazınında çatışmanın birden çok tanımı yapılmıştır burada yer alan çatışma tanımları konuyla ilgili yapılan çalışmalarda en sık karşılaşılanlardır. Eğitim Bilimleri Terim Sözlüğünde (Oğuzkan, 1974) çatışmayı; aynı anda ortaya çıkan birbirine karşıt ya da eşit derecede çekici dilek ve isteklerin bireyde yarattığı ruhsal durum. Karşılıklı anlaşılmayan dilek, arzu ya da amaçların yarışmasından meydana gelen üzücü ya da haz vermeyen kasıtlı durum olarak tanımlamaktadır.

Karip (2015), çatışmayı bir çıkar, güç ve statü çekişmesi olarak tanımlarken Öğülmüş (2002), kişinin ya da grubun bir başka yolu seçmekte güçlük çekmesi ve bu güçlük çekme süreci sonucunda karar verme mekanizmalarında ortaya çıkan olay olarak tanımlamaktadır. Bilgin (1999)'e göre çatışma insanların bireysel farklılıklarının yol açtığı bakış açıları, istekleri, ilgileri ve ihtiyaçlarının farklılıklarıdır. Akkırman (1998) ise bireyler ya da gruplar arasındaki gereksinimlerin, gayelerin, tercihlerinin, değer yargıları ve algılarının farklı olmasından kaynaklanarak ortaya çıkan sosyal bir olgu olarak tanımlar çatışmayı. Yazıcı Okuyan (2015)'a göre; toplumsal etkileşim ne kadar çok olursa çatışmanın yaşanma ihtimali de bir o kadar kaçınılmazdır.

Yapılan tanımlarda; çatışmanın sosyal bir varlık olan bireyin iletişim halinde bulunduğu ortamda ihtiyaç, ilgi, algılama farklılığından kaynaklanan bir olgu olduğu

çıkarılmaktadır. Çatışmalardan doğacak gerginliklerin çözümlenmesi için öncelikli olarak çatışma kaynağı belirlenmeli, yapıcı çözümler üretilmelidir. Çünkü toplumsal huzurun sağlanması ve sağlıklı bir toplumsal yaşam sürülmesi bireyin de toplumun da yararına yararlıdır.

2.1.2.1. Çatışma türleri. Çatışma tanımlarından yola çıkarak; çatışmaların ortaya çıkmasında temel faktör, bireysel farklılıklardır. Kişilerin bireysel farklılıklarının nedeni farklı yaşam biçimlerinden gelmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu da etkileşim halindeki bireyin başka kişilerle çatışmalarını kaçınılmaz hale getirmektedir. Çatışma sözcüğü günlük hayatta kullanımından dolayı olumsuz bir izlenim bırakmaktadır. Oysa bir güç kullanımı olmaksızın çatışma yaşayan tarafların ikisinin de kazanması mümkündür. Sever (2012) çocuk kitaplarında bulunan çatışmaları şu şekilde sınıflandırmıştır:

- *Kişi-kşi (Kişilerarası) Çatışması*
- *Kişinin kendisiyle olan çatışma*
- *Kişi-doğa çatışması*
- *Kişi- toplum çatışması*

Kişilerarasında bir çatışma olduğunu söyleyebilmek için, en az iki kişi arasında algılanan ve ortak olmayan amaçlar doğrultusunda ortaya çıkmış anlaşmazlık açıkça fark edilir olmalıdır. Günlük hayatta en çok rastlanan çatışma türü de kişilerarası çatışmadır. Kişilerarası çatışmalar iki bireyin birbiriyle çeşitli fikir duygu ve görüş ayrılıklarına düşmeleridir (Eren, 1989; Tengilimoğlu, 1991). Kişilerarasındaki bu çatışma aslında var olan, gizlenmiş sorunların bir dışavurumudur. Bu nedenle ikili çatışmaların temeli derine dayanır. Temeli derin olmayan, aniden ortaya çıkan çatışma, geçici bir sınırlılık halidir. Geçici sınırlılık halinin önüne geçmek daha kolaydır (Tengilimoğlu, 1991). İkili çatışma kendini hissettirmeyen, temeli, derinliği olmadan oluşabilir. Bu tür çatışmanın sonuçları daha ağır olabilir. Bunun nedeni bu tür çatışmalarda iletişimin sekteye uğraması, yanlış anlamaya yorumlamaya açık olmasıdır. Tam olmayan bilgi, genellikle kişilerarası iletişimde çatışma meydana getirir. Bu nedenle ortaya çıkan çatışma ise patlamayla sonuçlanabilir (Başaran, 1982).

Günlük hayatta çatışmanın çokluğu şu zararları ortaya çıkabilir (Bumin, 1990):

1. *Bireyler akıl sağlığı yönünden sosyal hayatta tehlikeli yaşantılarla karşılaşabilir;*
2. *Günlük hayatta parayı, emeği ve zamanı iyi kalkanmaz;*
3. *Sosyal grupların verimliliği sarsılmaya, düşmeye başlar;*
4. *Hedeflerden uzaklaşıldığına rastlanır.*

Çatışmalar iyi yönetilirse bireyler olumlu sonuçlar deneyimleyebilir. Başka bir görüşe göre; kişilerarası farklılıklar, rekabet ve çatışmanın başka türlerinin, kişilere, olumlu yönde ve sosyal sisteme etkinlik açısından yararları dokunur. Bu görüşü savunan araştırmacılar kişilerarası çatışmanın olumlu ve yapıcı sonuçlarını şu şekilde sıralamaktadırlar (Eren, 1989; Tengilimoğlu, 1991; Başaran, 1982):

1. *Bireyin yaşadığı toplumun sunduğu ödevleri tamamlamak için heveslendirir;*
2. *Çatışma, kişilerin değişik fikirlerini paylaşmasıyla yaratıcılığı meydana getirebilir;*
3. *Kişilerin kendi vazifelerine ait bilgilerini artırır. Bunun sebebi çatışmanın kişinin kendi fikirlerini açıklamaya ve bu fikirleri desteklemeye zorlamasıdır. Sonuç kişinin kendi fikirlerini desteklemek için özgün ve iyi görüşleri meydana getirerek yararlanma olanağı bulacaktır;*
4. *Kişinin öz benliğini fark etmesi sağlanabilir;*
5. *Birey kişilerarası çatışmayı kendisi yönettiği için bilgisini, yeteneğini ve kapasitesini ölçme şansını yakalayacaktır;*
6. *Çatışma sonrası kişilerarası gerginlik giderilerek sosyal gruplar içi düzen ve işleyiş rahatlar;*
7. *Çatışma, bireyleri diürtüleyerek çalışmaya zorlar ve tembelliği ortadan kaldırabilir;*
8. *Çatışma, kişiler ve gruplar arası sorunlarının su yüzüne çıkmasına böylece, sorunların farkedilmesini sağlanabilir;*
9. *Grup içindeki görev dağılımının adil olmasını sağlayabilir;*
10. *Kişilerarası çatışma çözümlenirken grup içinde bütünleşmeyi de oluşturabilir.*

Kişilerarası çatışmanın yanında bireyler zaman zaman kendi kişilikleri ile çatışabilirler. Bireyin kendisinden ne istediği konusunda kararsız kalması, davranış ve kararlarda çelişkili durumlarda kalması, beklenti gibi durumlarda bireyin kendisini baskı altına hissetmesinden dolayı kaynaklanan çatışmadır (Koçel, 2007; Karcıoğlu ve

Alioğulları, 2012). Bir konu hakkında sonuca varma aşamasındaki kişiler kendisiyle çatışma yaşar. Kişilerin kendisiyle olan çatışmaların bir başka örneğini de bireylerin iş hayatına girerken, iş hayatında önemli bir konu hakkında karar verirken rastlanır. Rastlanan bu durum genellikle olumsuz bir çatışma olarak karşımıza çıkmaktadır. Birey önüne çıkan seçeneklerden bir veya birkaçını zihninde öne çıkarır. Öne çıkan seçeneklerden tercih yapmak birey için kolaydır. Fakat seçenekler arasında olumlu ve olumsuz olarak tercih yapmak uygun değilse birey zorlanacaktır. Bireyin yaşadığı bu zorlanma kişinin kendisiyle çatışmasını meydana getirir. Bireyin yeni bir işe girme, iş değişikliği ve şehir değişikliği gibi önemli kararların alınacağı durumlarda kişi kendisiyle çatışma yaşar (Özalp, 1989).

Kişi kendisiyle çatışma yaşarken alacağı kararlar yaklaşma-yaklaşma, yaklaşma-kaçınma, kaçınma-kaçınma başlıklarında toplanabilir (Bartol & Martin, 1991):

Yaklaşma-yaklaşma çatışması, bireyin önünde birden fazla seçenek varsa ve bu seçeneklerden birini seçmekte zorlanıyorsa kendisiyle çatışma ortamına girer. Bu çatışma sürecinde önündeki seçeneklerden biri üzerine yoğunlaşacaktır. Birey yoğunlaştığı seçenek üzerinde düşünecek ve tercih yapma durumunda kalacaktır. Kaçınma-kaçınma çatışmasıysa bireyin sunulan iki seçeneğe de istekli olmaması sonucu oluşan kişinin kendisiyle yaşadığı çatışma durumudur. Bu çatışma ortamında birey kendisine en az zarar verecek seçeneğe yönelecektir. Bartol ve Martin'in (1991) belirttiği son başlık olan yaklaşma-kaçınma çatışmasında hem olumlu hem de olumsuzluklar vardır. Uygun olmayan bir iş için olumlu bir çevre ya da bu durumun tam tersi bu çatışmaya örnektir.

Kişinin kendisiyle yaşadığı çatışmaların toplandığı üç başlık, kişinin kendisiyle olan çatışma sürecini çözmek için kullanılmaktadır. March ve Simon ise farklı bir sınıflandırmadan bahsetmiştir (March & Simon, 1975).

Kişilerin, kişiler ile ve kendileri ile çatışmaları genellikle tekil çatışmalardır. Kişiler sadece tekil çatışmalara girmezler. Bunun yanında kişiler, gruplar ile de çatışma yaşayabilir. Bu çatışmalar bireylerin grup tarafından kurallar kabına sokulmak istenmesiyle meydana gelir. Bireyin grubun ortak gayesi, kuralları ve benimsenen yolu kabul etmemesiyle çatışma süreci başlar. Birey bu çatışmaları kendisiyle yaşarken paydaşı olduğu grupta da paylaşırsa kişilerarası çatışmaya sebebiyet verebilir (Koçel,

2007; Karcioğlu ve Alioğulları, 2012). Sonuç olarak; kişiler ya da gruplar arasındaki gereksinimlerin, gayelerin ve algılarının farklı olmasından dolayı oluşan çatışma süreçleri sonuçlanırken kişilerin karşılıklı kazanması ya da kaybetmesi veya birinin kazanıp birinin kaybetmesi ile sonuçlanan olgular olarak bahsedilebilir (Kılıçaslan, 2014).

2.1.2.2. atışmaların nedenleri. Schrupf, Crawford ve Bodine (2007), insanın giderilemeyen gereksinimlerinin kişilerarası çatışmalara zemin hazırladığını belirtirler. İnsanların bu ihtiyaçları (yemek yeme, güven duygusu, ait olma gibi) evrenseldir ve çatışma bu gereksinimlerin giderilmemesinden kaynaklanmaktadır. Bunun yanında birbirinden bağımsız kişilik özelliklerine, düşünce yapısına sahip olan bireylerin etkileşimi de çatışmanın sebepleri arasında gösterilebilir.

atışmanın temelini bilmek sorunun adının konmasını ve bu sorunu çözmeye yönelik adım atılmasını sağlayabilir. Aslına bakılacak olursa insanın da tüm davranışlarının altında yatan neden, kendi varlığını devam ettirebilme arzusudur. Bu arzu, insanda dört temel psikolojik ihtiyaç olarak kendini belli eder (Glasser, 1999). Kişilerarası çatışmaların sebepleri; giderilemeyen psikolojik ihtiyaçlar, kısıtlı kaynaklar ve farklı değerler olmak üzere üç ana başlık altında birleştirilmiştir (ğlmş, 2006; Schrupf vd, 2007; Bilgin, 2008).

Karşılanmayan psikolojik gereksinimlerde kişilerarası çatışmaların çözümündeki öncelikli adım çatışmanın temelini belirlenmesidir. İnsanlar arasındaki her çatışma, yaşamın devamı için gerekli ihtiyaçların karşılanması, sevilme ve sayđı duyulma isteği ve bunun devamının sağlanabilmesi, özgürlük ve eğlence gibi ana ihtiyaçların giderilebilmesine yönelik atılmış adımların sonucudur. (Schrumph, Crawford & Bodine, 1997; Glasser, 1993; Türnüklü, 2006). Özellikle okullarda öğrenciler eğlence ihtiyaçları gidermek maksadıyla arkadaşlarına birtakım şakalar yapabilmekte, bu şakaya maruz kalan öğrenciler bu durumdan rahatsızlık duymakta ve bunun sonucunda çatışmalar ortaya çıkabilmektedir. Giderilemeyen psikolojik ihtiyaçlar şu şekilde özetlenebilir (Erem, 2008):

Ait olma ihtiyaçlarımız; sevilme, sayđı duyulma, iş birliği yapabilme şansımızın olduğu yerlerde ilişkilerimizin sürdürülebilmesi ve geliştirilebilmesiyle ait olma

ihtiyacımız giderilebilir. Güç ihtiyaçlarımız; başarı, zafer, saygı duyulma ve toplum tarafından kabul görmeyle güç ihtiyacı giderilebilir. Özgürlük ihtiyaçlarımız, hayatımızda kendi tercihlerimizi yapabilmek olanağımız olmasıyla giderilebilir. Eğlence ihtiyacımız, eğlenme faaliyetleri içinde yer alabilmemiz ile giderilebilir.

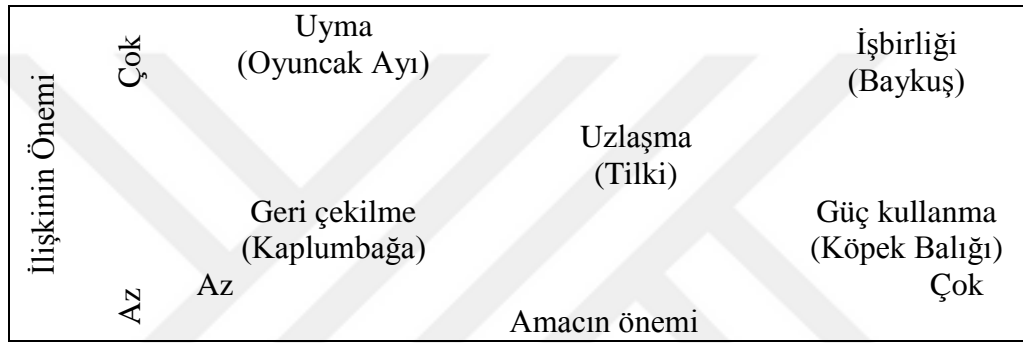
Kaynakların sınırlı olmasının bir sonucu olarak kişilerarası çatışma meydana gelebilir. Sınırlı kaynakların sebep olduğu çatışmalar zaman, eşya, okul araç ve gereçleri ya da bunların değişik versiyonlarından ortaya çıkar. Kaynaklar bizlerin temel ihtiyaçlarımızı tatmin etmek için tercih ettiğimiz maddi nesnelere, Bodine, Crawford ve Schrumph (2002) sınırlı kaynakların neden olduğu kişilerarası çatışmaların, yapıcı olarak çözülebilmemesinin diğer nedenlere göre daha basit olduğunu belirtmişlerdir. İnsanlar, iş birliği ve paylaşımı kolay yoldan öğrenebilmekte ve bunu sürdürme becerisine daha kolay uyum sağlayabilmekte, hem de kişisel çıkarlarının bir sonucu olarak bölüşmeyi ve paylaşmayı tercih edebilmektedirler (Türnüklü, 2006).

Her bir birey farklı değer yargılarına sahiptir. Değerler, bize yol gösteren bir tür inanç ve kurallar topluluğudur. Sosyal ve kültürel farklılıklarımız ve değerlerimiz herkesin farklı isteklerinin oluşmasını sağlamaktadır. Bunun sonucu olarak da değerlerdeki farklılıklar çatışmaları doğurmaktadır. Değerlerden doğan çatışmaları çözmek epeyce zordur. Her bireyin değer yargıları farklı olduğu için, bireyler çatışmayı şahsına yapılmış saldırı olarak algılar (Türnüklü, 2006; Bilgin, 2008).

Edebî meinlerdeki çatışmalarda kurgusal olsa bile gerçek yaşamın izlerini taşır. Çocuk edebiyatının içeriğinde de durum aynıdır. Çocuk edebiyatı metinleri; bireyin günlük hayatında yer alan çatışmalara yer vermeli, olay kurgusu boyunca gerilim ve merak duygusunu canlı tutmanın metodları aramalı, kişinin kendisiyle ve diğer bireylerle, toplumla, doğayla çatışma unsurları olmalıdır. Bu çatışmalar arasından, birey -toplum çatışması, bireyin kendinden önceki kuşakla nesil farklılığından; birey doğa çatışması, bireyin kendine düşman olarak gördüğü doğaya karşı yaşadığı çatışmalardan; bireyin kendisiyle olan çatışması, bireyin kendi davranışları ve düşünceleri arasındaki içsel hesaplaşmasından; bireyin bireyle olan çatışması ise bireylerin fikirlerinin ve çıkarlarının çatışmalarından doğmaktadır (Sever, 2012; Solak, 2012). Değişim ve gelişimin hızına paralel olarak insanoğlu, çok değişik türlerde çatışmalar yaşar. Bu gerçeği göz önünde bulundurması gereken çocuk edebiyatı yazarları, olay örgüsünü

kurgularken bu tür çatışmalara eserlerde yer verme ihtiyacı duyar (Kaya ve Erkmen, 2017).

2.1.2.3. Çatışma çözme biçimleri. Kişi karşısındaki bireyle çatışmaya girerken amacına veya ilişkisine verdiği öneme göre çatışma çözme biçimi seçer. Bu konuda Jhonson ve Jhonson'un (1997) yaptığı çatışma çözme stratejileri Şekil 1'de görülmektedir.

Şekil 1. Çatışma çözme stratejileri (Johnson, D. W. ve Johnson, F.P, 1997)

Şekil 1'de görüldüğü üzere çatışma halinde, ilişkinin mi yoksa bireyin amacının mı daha çok önemli olduğu bireyin çatışma çözme metodlarını belirlemesindeki etkidir.

Alan yazınında çatışma çözme değişik isimler altında, fakat benzer tanımlarla beş davranış şekliyle açıklanmıştır (Blake ve Mountan, 1964; Hall, 1969; Rahim, 1983).

Kaçınma (Geri Çekilme), bireylerin genelde çatışmanın çözümüyle ilgili umutlu olmadıkları durumlarda görülen bir çatışma çözme metodudur. Taraflar birbirinin isteklerini göz ardı ederek, bir araya gelerek çözüm bulmaya yaklaşmazlar. Bu çatışmadan kaçma durumu bireyin bir kazan-kayıt yaklaşımının sonucudur. Bu davranış biçimi benimsendiğinde birey en temel psikolojik gereksinimlerinden vazgeçer. Bu nedenle, kendi yaşamlarını kumanda edip yönetmekte zorlanırlar ve insanların kendilerini kullandıklarını düşünerek gizli öfke duygusunu içlerinde büyütürler.

Uyma (Verme, Yatıştırma), tarafların kendi isteklerini arka plana atarak karşı tarafın isteklerini öncelikli olarak yerine getirmelidir. Bu davranışı tercih eden bireylerin amacının temelinde kabul görme arzusu yatar. Karşı tarafın söylediklerini birebir uyarlar yani iş birliği içindedirler. İtaat etme ve geri plana çekilme en etkisiz çözüm biçimi olmakla beraber çözüm biçimleri arasında ilişkiye daha az zarar veren çözüm biçimleridir (Wiet, Branje & Meeus, 2006). İlişkinin önem kazandığı, amaçlara ulaşmanın önemini kaybettiği, başkalarının sevgisini kaybetmemek ya da kazanmak için; amaçlardan ve ihtiyaçlardan vazgeçildiği çatışma çözme davranışı içinde olan kişiler oyuncak ayı ile temsil edilmektedir.

Güçlü Olma (Hep Kazanma, Rekabete Girme), güçlü olmayı, hep kazanan olmayı benimsemiş kişiler, öncelikli olarak çatışmada kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme gayretinde olurlar. Bu kişiler için öncelik ilişki değildir, amaçlarına ulaşmaya öncelik verirler, çatışmalarda kendi çözümlerini dayatırlar. Karşılarındaki kişileri kendi istekleri doğrultusunda zorlarlar ve şiddet kullanırlar. Çatışma ortamı onların gözünde bir kazan/kaybet ortamıdır, bu ortam içinde amaç hep kazanmaktır. Kazanmanın güç ve gurur kaynağı olduğu bu davranışı içinde olan kişiler köpekbalığı ile temsil edilmektedir.

Uzlaşma (Problemi Görme, Uzlaşma Yolları Arama), uzlaşma ortamının oluşabilmesi için taraflardan birinin kendi isteklerinin bir kısmından vazgeçip ve karşı tarafın isteklerinin de bir kısmının yapılarak iki istek arasında ortak bir çözüm bulma çabasıdır. Kazan kaybet ortamından ziyade her iki tarafın da kazanabileceği çözüm metodlarının arandığı kazan/kazan yaklaşımının özümsemişi bu çatışma çözme yolunun tercih etme davranışı içinde olan, kişileri temsil eden hayvan ise tilkidir.

Sorun Çözme (İş birliği Yapma, Yüzleşebilme), çatışma yaşayan kişilerin asıl odaklandığı şey, birbirlerini suçlamadan ve birbirlerine zarar vermeden sorunların çözümüdür. İşbirliği içinde olabilmek için iletişimin önemli olduğuna inanırlar. İşbirliğine meyillidirler. Empati kurarak karşı tarafı anlama davranışı içinde olmaya çalışırlar. Çıkarların bireysel değil, çatışan her iki tarafın da çıkarlarının doğrultusunda olduğunda anlaşmanın sağlanabileceğine inanırlar (Koruklu, 2003). Sorunu çözmeye yönelik çatışma çözme davranışında; çatışma yaşayan her iki tarafın da içsel doyum yaşayabileceği; adil, herkes tarafından kabul görebilecek çözümler buluncaya kadar çözüm arayışları devam ettirilir ve taraflar uzlaşarak aralarında bir anlaşma yaparlar,

böylece, her iki taraf da kazanan taraf olur. Bu çatışma çözme davranışı içinde olan kişiler baykuş ile temsil edilir.

2.1.2.4. Çatışmanın sonuçları. Kişilerarasında yaşanan çatışma süreçlerinin çözüm biçimlerinden yola çıkarak kişilerin kazanması ya da kaybetmesiyle sonuçlanır. Johnson ve Johnson (1995) kişilerarası çatışma süreçlerinin sonuçlanmasını “müzakere biçimi” başlığı altında ele almıştır. Araştırmacıya göre kişilerarası çatışmalar üç şekilde sonuçlanabilir:

Kişilerarası çatışma çözümlerinden biri olan kazan-kaybet için Schrupf, Crawford, ve Bodine (2007) ve Fisher, Ury ve Patton (1991) gibi araştırmacılar yıkıcı ve olumsuz çatışma çözüm stratejilerin hükmedici özellikte olduğu ve kullanılmasındaki amacın tek başına zafer kazanmak olduğunu savunmaktadırlar. Lulofs ve Cahn (2000) hükmedici çatışma çözüm stratejilerinin üstün gelebilmek amacıyla tehdit etme, küçümseme, rekabet, aşağılama, bağırma ve ısrarcı olma gibi çatışma çözüm taktiklerini içerdiğini aktarmışlardır.

Kişilerarası çatışma çözümlerinden bir diğeri olan kazan-kazan için Lulofs ve Cahn (2000); anlaşmaya yani iş birliğine dayalı yapıcı çatışma çözüm tercihleri kişilerin karşılıklı anlaşmaya, iş birliğine girmeye, güven duymaya, birbirlerine duydukları güveni göstermeye, belirledikleri amaç doğrultusunda çözüm aramaya ve karşılıklı empati kurmaya çalıştıkları çatışma çözüm stratejileri içerdiğini aktarmıştır. Bodine ve Crawford (1998) yapıcı taktikleri tercih eden bireyler girdikleri çatışmalarda hem kendilerinin hem de diğer tarafın gereksinimlerini gidererek olumlu sonuçlamaya çalışması çatışmanın “kazan-kazan” sonucuyla tamamlanmasına yol açar. Çatışma içindeki kişiler yapıcı olarak yaklaştıkları için kazan-kaybet ile sonuçlanması muhtemel olan çatışma sürecini kazan-kazan yapmak için çaba gösterdiğini belirtmişlerdir.

Kişilerarası çatışma çözümlerinin sonuncusu olan “kaybet-kaybet”in oluşumunda en belirgin sebeplerden biri çatışma taraflarının hedeflerinden vazgeçmemesi ve hedeflerine ulaşmak için saldırganlık, tehdit ve öfke içeren davranışlar ortaya koymasındadır. Bu sebeplerden çatışma sürecinin sonucunda taraflar hedefine ulaşamaz. Sözel ve fiziksel şiddete varan bu sonuç türünde baskıcı tutumla taraflar birbirine

düşüncelerini kabul ettirmeye çalışırlar (Taştan, 2006). Yaşanılan çatışma sürecinin sonunda kişilerden biri kazanç sağlasa da bireyin kendisinde oluşan huzursuzluk, mutsuzluk bireyin çatışmada kesinlikle kazanmış sayılamayacağından dolayı çatışma kaybet-kaybet ile sonuçlanmış sayılır.

Glasser'in kontrol kuramı canlıların neden ve nasıl davrandığı ile ilgili açıklamalarda bulunur. Bu teoriye göre insanlar doğuştan temel ihtiyaçlarını gidermek için çalışır. Schrupf, Crawford ve Bodine (2007) temel gereksinimleri aşağıdaki gibi yorumlamış ve bu gereksinimler karşılanmadığında çatışmalar yaşandığını belirtmiştir.

Ait olma gereksinimi Tajfel'e göre kişinin ait olduğu grup içinde tek ve eşsiz hissetmesi, toplumsal kimlik ise kişinin ait olduğu grubun üyeleriyle aynı veya benzer haklara sahip olduğunu hissetmesidir. Kişinin olumlu bir kişisel kimliği elde edebilmesi ancak kendini ait hissedebildiği grupta meydana gelecektir (Zıllıoğlu, 2008). Yaşı ne olursa olsun çocuklar kendi yaş grupları ve arkadaş çevrelerince kabul edilmek isterler. Bu temel bir psikolojik gereksinimdir. Bir gruba ait olduğunu hisseden bireyler kendilerini daha güçlü hissederler (Kağıtçıbaşı, 2006; Alptekin, 2011). Öner (2000), kişilerin ait oldukları gruptan dışlandığı zaman ya da grup üyeleriyle olan ilişkilerde problemler yaşadıklarında bu gereksinimi karşılanmama ya da engellenmiş olduğundan çatışmaların ortaya çıktığını aktarır.

Güç gereksinimi; kişinin kendisine saygı duyulması isteği, beğenilme arzusu ve başkasının değer verme ihtiyacıyla çıkar. İyi evlilikler ve arkadaşlıklar güç eşitliğine dayanmaktadır (Jones, 2001). Bu eşitlik sağlanmadığı zaman ilişkilerde çatışma meydana gelmesi kaçınılmazdır. Yaşanan kişilerarası çatışmaların merkezinde genellikle güç gereksinimi bulunmaktadır. Güç gereksinimi kişilerarası çatışmalarda; güçlü görünme, hükmetme, belirleme, şekil verme, yapılandırma gibi davranışlarla görülmektedir. Güç ilişkisi sadece fiziksel bir unsur olarak düşünülemez çünkü psikolojik olarak da birey güçlü görünmek ister. Psikolojik olarak güçlü görünmeyi de saygı duyularak, güvenilerek ve onur, kıvanç duyularak sağlayabilir. Sonuç olarak güç gereksinimi üçüncü şahıslar tarafından beğenilerek ve saygı duyularak giderilebilir.

Özgürlük gereksinimi tercihler arasında seçim yapabilmeyi ve yapılacak seçime karar vermeyi kapsar. Üçüncü kişilerin istekleri doğrultusunda hareket etmek zorunda kalınması sonucunda çatışma ortaya çıkar. Özgürlük gereksiniminin ortaya çıkmasının

bir sebebi de kişinin bağımsız seçim yapamamasıdır. Kişinin başkalarına bağımlı olması seçim yapma aşamasında çatışma süreci oluşturmaktadır. Bu durumun tam tersi yani aşırı özgür davranarak karşı bireyin özgürlüğüne müdahil olma duruma da özgürlüğü kısıtlayacağı için yine çatışma ortamı oluşturacaktır. Birey özgür olarak tercih ve seçim yapabildiğinde özgürlük gereksinimini gidermiş olacaktır.

Eğlence gereksinimi kişilerarası çatışmalarda kişilerden birinin ya da ikisinin sevdiği ve haz aldığı bir etkinlikten uzak tutulması çatışma sürecini başlatabilir (Schumpf vd., 2007). Eğlence gereksinimi bir birey için sevdiği ve haz aldığı etkinlikten başka bir birey için yaşamı sürdürme gereksinimi, dünyayı algılama şekli gibi yorumlara sahip olabilir. Bu yorum ve yaşayış biçimi de çatışma sürecini oluşturur.

Bütün bunlarla beraber insanların ters giden veya istemediği olaylarda sebep olarak üçüncü şahısları işaret etmeleri de çatışma nedenlerindedir. Çatışma nedenlerini, tepkileri ve olası sonuçlar hakkında anlatılanlar Şekil 2’de özetlenmiştir (Öğülmüş, 2004).

Şekil 2. Çatışma nedenleri, tepkileri ve olası sonuçlar

Öğülmüş (2004)’ün Şekil 2’de belirttiği üzere çatışmaların nedenleri ve gösterilecek

tepkilere göre üç farklı sonuç olabilir. Bunlar kazan-kazan, kaybet-kazan, kaybet-kaybettir. Çatışmaların nasıl sonuçlanacağını gösterilen tepkiler belirlemektedir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Çocuk edebiyatında çatışma çözme süreci üzerine alan yazımı incelemesi yapıldığında birçok eser karşımıza çıkmaktadır incelenen çalışmalar şu şekildedir:

Ozan Demir (2009) “Çocuk Masallarında Kişilerarası Çatışma Çözme Süreci” adlı tezinde duygusal, toplumsal, bilişsel, dilsel ve ahlak gelişimini desteklediği düşünülen masalların çocuğun çatışma çözme becerisi üzerinde etkili olabileceği varsayılarak masallarda yer alan çatışma çözme süreçlerini ortaya koymuştur. Çalışmada toplam 497 masal incelenmiş, masalların büyük çoğunluğunda çatışmalar “karşılansayan psikolojik gereksinimler” den kaynaklanırken yine büyük çoğunluğunda “güç kullanma” çözüm biçimi kullanılmıştır. Eserlerin büyük çoğunluğunda çatışmalar “kazan-kaybet” ile sonuçlanmıştır.

Solar (2011) “Türkçe Ders Kitaplarında Öyküleyici Metinlerdeki Kahramanların Çocuğa Göreliliğinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında 2008–2009 öğretim yılında okutulan MEB Yayınevi tarafından basılan üçüncü, beşinci ve sekizinci sınıf Türkçe ders kitapları içerisindeki 22 öyküleyici metnin kahramanlarının çocuğa göreliliği ve çocuk gerçekliğine uygunluğunu incelemiştir. Bu metinlerin %54,54’ü çocuğa göre iken %45,45’inin çocuğa göre olmadığı, çocuğa göre olan metinlerde çocuklara metinlerdeki kahramanlar aracılığıyla çocukların özdeşim kurarak olumlu davranışların kazandırıldığı gözlemlenmiştir.

Bahar (2011) “Cengiz Aytmatov'un "Yüz Yüze" Adlı Öyküsünde Birey-Toplum Sorunsalı Ve Dönüşüm Eksenleri” adlı çalışmasında Cengiz Aytmatov’un Yüz Yüze adlı öyküsünde yer alan kişilerdeki iç ve dış çatışmaları incelemiştir. Bahar çalışmasında Aytmatov’un öykünün gençlerde edebi zevk oluşturmanın yanı sıra onların duygu ve değer kazanım süreçlerindeki gelişmelerine de katkı sağlayıcı nitelikte olduğunu saptamıştır. Araştırmada incelenen eserin özellikle birey-toplum çatışması üzerine yoğunlaşmış olduğu belirlenmiştir.

Doğan (2011) “Aytül Akal’ın Öykülerinin Çocuğa Görelilik İlkesi Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında Aytül AKAL’ın öykü kitaplarında yer alan 19 öykünün

“çocuğa göre”lik ilkesine uygun olup olmadığını incelemiştir. Öykülerdeki çatışmalar ele alındığında, “kişi-kişi çatışması”nın baskın olduğu görülmektedir. Bu çatışma ise, öykü kahramanları olan çocukların, arkadaşlarıyla, aile büyükleriyle ya da öğretmenleriyle çatışmaları şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Konularda olduğu gibi çatışmalarda da “çocuk gerçekliği” ne dikkat edilmiş, çocuğun anlamlandırma düzeyine uygun bir yol izlenmiştir. Böylece yazarın, çocuğun özdeşim kurabileceği yeni yaşam alanları sunduğu sonuçlarına varılmıştır.

Karagöz (2014) “Çocuk Romanlarındaki Başkişilerin Yaşadıkları Çatışmaları Çözme Yöntemlerinin İncelenmesi” adlı tezinde 2000-2010 yılları arası basılan 9-12 yaş kitlesine hitap eden çocuk romanlarındaki başkahramanların, çatışmaları hangi yöntemle çözdüklerini bulmayı amaçlamıştır. Çalışmasında 42 romanı incelemiş, çalışma sonucunda çocuk romanlarındaki başkişilerin daha çok açık ve durağan karakterler olduğu, başkişilerin en çok kişi - kişi ve kişinin kendisiyle çatışması; en az kişi - toplum çatışması yaşadıkları; çatışmaların çözümünde çoğunlukla etkin oldukları ve çatışmaları en çok akıl yürüterek ve işbirliği yaparak çözdükleri sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca çatışmaların çözümünün genellikle inandırıcı; okurun sevgi ve özgürlük gereksinimine uygun insana ve doğaya saygılı olduğunu saptamıştır

Aslan, Karaman Kepenekçi, Karagül ve Doğan Güldenoğlu (2016); “Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Barış Eğitimi” adlı çalışmalarında ödüllü yerli çocuk ve gençlik romanlarında geçen barış ile ilgili anlatımları incelemiştir. Araştırma da incelemeler sonucu barışın sağlanmasının, huzur dolu bir ortamda yaşanmasının en önemli koşullarından biri günlük yaşamda karşılaşılabilecek çatışmaları doğru yollarla, şiddete başvurmadan, iletişim becerilerini kullanarak, hukuk kurallarından, yasalardan sapmadan, adalete inanarak ve güvenerek çözmektir. İncelenen romanlarda çatışmaların olumsuz biçimlerde çözülmesi, yine yaşam gerçeklerinin bir yansıması olarak ele alınmıştır. Kitaplarda hem bu durumların ele alınması hem de bunlara örtük olarak çözüm önerilerinde bulunulması, çatışma çözümede doğru ve barışçıl yolların sezdirilmesi çocuklara ve gençlere model olmak açısından son derece önemli olduğunu sonucuna ulaşmıştır.

Kaya ve Erkmen (2017) “Aytül Akal’ın Eserlerinde Aile İçi Çatışma Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmalarında Kızım Ben Çocukken ve Oğlum Ben Çocukken eserlerinde yer alan, günlük yaşamda karşılaşılan çatışmalar içerisinde kişinin

kendisiyle ve ailenin diğer fertleriyle yaşadığı çatışmalar incelenmiştir. Betimsel olarak yapılan araştırma sonucunda anne ile çocuklar arasında yaşanan her çatışmada annenin geri çekildiği, olayların merkezinde çocuklar yerine annenin yer aldığı belirtilmiştir. Teknolojiden, kılık kıyafetten, harçlıkların azlığından, ergenliğin sebep olduğu uyumsuzluktan, verilen görevlerin ihmalinden ve yaramazlıktan kaynaklı çatışmalara yer verilmiştir. Adı geçen eserlerde örtük iletiler de kullanılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi alt bölümleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bir kitabın metni veya belgenin bir takım özelliklerinin sayısallaştırarak ortaya konmasına içerik çözümlenmesi denir. İçerik çözümlenmesi öncesinde sayısallaştırma ölçütleri önceden geliştirilmelidir (Özenç ve Özenç, 2013). “Nur İçözü’nün çocuk kitaplarındaki kişilerarası çatışmalar ve çatışma çözme süreçleri” konulu bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ilkelerine dayanan durum saptama yani betimleme çalışmasıdır. Çalışmada verileri çözümlenme yöntemi olarak içerik çözümlenmesi yöntemi kullanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Nur İçözü’nün 1. sınıflar için 17 kitap, 2. sınıflar için 13 kitap, 3. sınıflar için 14 kitap, 4. Sınıflar için 3 kitap ve ortaokul düzeyinde 10 kitap olmak üzere kaleme aldığı 57 kitabı oluşturmaktadır. Araştırmada Nur İçözü’nün kaleme aldığı tüm eserler incelendiği için örneklem grubu oluşturulamamıştır.

Nur İçözü’nün kitaplarının sınıf düzeylerine göre sınıflandırılması yapılırken yazarın kendi sitesinde yapmış olduğu sınıflandırma dikkate alınmıştır.

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Kitapların Sınıf Düzeylerine Göre Dağıtım

	Sınıf Düzeyi	Kitap Sayısı	F	Toplam Kitap Sayısı	Toplam F
İlkokul	1	17	29,80%	47	82,4%
	2	13	22,80%		
	3	14	24,50%		
	4	3	5,30%		
Ortaokul	5,6,7,8	10	17,60%	10	17,6%
Toplam		57	100,0%	57	100,0%

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya alınan kitapların %29,8’u 1.sınıf düzeyi, %22,8’si 2.sınıf düzeyi, %24,5’si 3.sınıf düzeyi, %5,3’si 4.sınıf düzeyi %17,6 ‘si ortaokul sınıfları düzeyindedir.

Tablo 2.

Araştırma Örneklemine Giren Kitaplar Sınıf Düzeyine Göre Kitaplar

1.Sınıf düzeyi kitaplar	1. Farafarafilli 1, 2. Farafarafilli 2, 3. Farafarafilli 3, 4. Okumaya Başlarken, 5. Korsanların Peşinde, 6. Mağara Devleri, 7. Şeytan Bunun Neresinde?, 8. Uzayda Buluşalım,	9. En Güzel Kimin İşi? 1, 10. En Güzel Kimin İşi? 2, 11. En Güzel Kimin İşi? 3, 12. Bilge Kaplumbağa, 13. Zilla Zürafa, 14. Kışt Kışt Baykuş, 15. Yalnız Yılan, 16. Kaplanla Fil ve 17. Şarkıcı Kurbağalar.
2.Sınıf düzeyi kitaplar	1. Kar Dansı, 2. Kibritçi Dede, 3. Canı Sıkılan Deniz Feneri, 4. Yalancı Yıldız, 5. Çekirdek Adası, 6. Dünyanın Gözyaşları, 7. Karabatak-Akbatak,	8. Leylek İle Kardan Adam, 9. Okula Giden Sandal, 10. Pelikan Adası, 11. Rüzgar Prenses, 12. Sihirli Düdükve 13. Sevginin Mırvancası.
3.Sınıf düzeyi kitaplar	1. Guguk Gu İle Aksak Saksak, 2. Çiçektop'tan Haber Var, 3. Sihirli Yosunlar, 4. Bahar Perisi'nin Gezisi, 5. Tırmık İle Isırık, 6. Amigo Papağan, 7. Kırmızı Balonla Mavi Top	8. Kuyruğunu Arayan Tavşan, 9. Masal Kutusu, 10. Meraklı Martı, 11. Özlem Ağacı, 12. Palyaçonun Papuçları, 13. Paytak Ördek Takımı, 14. Yaygaracı Kurbağalar
4.Sınıf düzeyi kitaplar	1. Bintepenin Hayaleti, 2. Sihirli Düşler Kesesi,	3. Siz Olsaydınız Ne Yapardınız?.
Ortaokul düzey kitapları	1. Bana Derler Küp Cadısı 2. Bugün Ne Cadılık Yaptım? 3. Cadılık Parayla Mı? 4. Dilek Mağarası 5. Yüreğimin Kıyısında	6. Güneşe Tırmanan Çocuk 7. Dönemeç 8. Ena Mena Dosi 9. Reyhan ve 10. Hürriyet.

Tablo 2'de tezin araştırma evrenine giren kitaplar sınıf düzeyine göre yazar Nur İçözü'nün (İçözü, tarihsiz) internet sitesinde ve yaş grubuna uygun şekilde sınıflandırılması verilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmadaki veri toplama aracı doküman incelemesidir. Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya doküman incelemesi denir (Karasar, 2007: 183).

Çalışmada verilerin elde edilmesi için Nur İçözü'nün eserleri incelenerek çatışma unsurları, çatışma biçimleri, çatışma çözme süreçleri ve çatışma sonuçları kodlanarak kategorilere ayrılmış ve tablolaştırılmıştır (Şekil 3). Araştırmada bulunan verilerin çözümlenmesinde kategorilerden oluşan verilerin sayısı, yüzde ve frekans dağılımlarından yararlanılmıştır.

Kitabın Adı					
Çatışma Numarası			Çatışmanın Geçtiği Sayfalar		
Çatışmanın Nedeni					
Karşılanmayan Psikolojik Gereksinimler		Farklı Değerler		Kıt Kaynaklar	
Çatışmanın Nedeni Karşılanmayan Psikolojik Gereksinimlerse					
Sevgi-Arkadaş Olma Gereksinimi		Temel Yaşam Gereksinimi	Güç ve Güven Gereksinimi		Özgürlük Gereksinimi
Çatışmanın Nedeni Farklı Değerlerse					
Dünyayı Algılama Farklılığı		Yaşam Şekli		Dini İnanç	
ÇATIŞMA ÇÖZME BİÇİMİ					
Geri Çekilme	Güç Kullanma	Uzlaşma	İş Birliği	Uyma	Diğer,
Çatışma Nasıl Sonuçlandı					
Kazan-Kazan		Kazan-Kaybet		Kaybet-Kaybet	

Şekil 3. Çatışma çözme süreci kodlama çizelgesi

3.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada Nur İçözü'nün 1. sınıflar için 17 kitap, 2.sınıflar için 13 kitap, 3. sınıflar için 14 kitap, 4. Sınıflar için 3 kitap ve Ortaokul düzeyinde 10 kitap olmak üzere kaleme aldığı 57 kitabı kullanılmaktadır. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan çıkarımlar için bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Şimşek ve Yıldırım, 1999).

Bu araştırmada verilerin çözümlenmesinde içerik çözümleme yöntemi kullanılmıştır. İçerik çözümlemesi, yazılı eserlerin temel içeriklerini, içerdikleri iletilerin özetlenmesi ve belirtilmesi işlemi olarak da tanımlanmaktadır (Cohen, Manion & Morrison 2007). İçerik çözümlemesi daha çok sosyal bilimler alanında kullanılmaktadır. İçerik çözümlemesi önceden belirlenmiş şifrelemelerle edebi nitelikli yazılı eserlerin metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanabilir. Bu çalışmada Nur İçözü'nün çocuk kitaplarında yer alan çatışma biçimleri, çatışma çözüme sürecinin nasıl ele alındığı ve çatışma sonuçları araştırılmıştır.

Doküman incelemesiyle ortaya çıkarılan veriler içerik çözümleme yöntemiyle ortaya konmuştur. Doküman incelemesi, araştırmanın problem ve alt problemleri için belirli bir süre zarfında oluşturulan dokümanlar ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve farklı aralıklarla oluşturulmuş dokümanların geniş bir süre zarfına dayalı olarak analizini oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 1999).

İçerik çözümlemesinin temeli; benzer verileri, belli başlı kavramları ve temalar çevresinde bir araya getirerek, okuyucuların anlayabilecekleri şekilde sistematik bir şekilde organize edip yorumlamaktır (Şimşek ve Yıldırım, 1999). Bu amaç için öncelikle analiz birimi olarak ana kategoriler ile alt kategorilerin belirlenmesi ve devamında ise çözümlenecek olan bağlam birimlerinin seçilmesi gerekmektedir (Şimşek ve Yıldırım, 1999).

İçerik çözümlemesi amacıyla her araştırma için standardize edilmiş kategorilerden bahsedilemez. Bu sebeple çalışmada kuramsal çalışmalarda yer alan kategorilerden faydalanılmıştır (Şekil 3). Bu çalışmada incelenen Nur İçözü'nün kaleme aldığı çocuk kitaplarında bulunan kişilerarası çatışmaların alıcısı çocuklardır. Bundan dolayı elde edilen bulgular yorumlanırken kişilerarası çatışmaların çözümlenme biçiminin

çocuklar üzerindeki olası etkileri verilmiş, çocukların mevcut çatışma çözme biçimleriyle ilgili bilgileri ele alınmıştır. Bilgin (2006) ve Öğülmüş (2006)'ün belirttiği çatışma nedenlerinden (kıt kaynaklar, karşılanmayan psikolojik gereksinimler; farklı değerler) yararlanılmıştır. Bu çatışma nedenlerine ek olarak farklı değerler çatışma çözme başlığına 3 alt başlık(dini inaç, yaşam şekli, dünyayı algılama şekli) yaşam tarzına ve yaş olgunluğuna göre eklenmiştir.

Araştırmada ortaya çıkarılmak istenen çatışma çözme biçimleri ile ilgili kategorilendirme yapılırken Johnson ve Johnson (1991)'in çatışmanın çözüm biçimlerini içeren 5'li kategorisinin dışında (uyuma, geri çekilme, güç kullanma, iş birliği, uzlaşma) “diğer” kategorisi de araştırmaya dahil edilmiştir. Diğer kategorisine yer verilmesinin temel sebebi kişilerarası çatışmalardaki bireylerden birinin kurnazca hareketlerde bulunarak çatışmadan kazanarak çıkmasıdır.

Çatışma çözme nedenleri ile ilgili kategorilendirme yapılırken (Bilgin, 2006; Schrumpf vd., 2007; Öğülmüş, 2006; Türkünlü, 2006; Öner, 2000) araştırmacıların oluşturduğu çatışma sonuçları ile ilgili kategorilerden (kazan-kazan, kazan-kaybet, kaybet- kaybet) yararlanılmıştır. Kitaplarda bulunan çatışma sürecinin herhangi bir sonuca bağlanmaması veya taraflardan birinin hedefine ulaşırken diğer tarafın hedefine ulaşip ulaşmadığına dair bir bulguya rastlanmaması durumunda “diğer” kategorisi içinde yer verilmiştir.

Araştırmada çözümleme birimi olarak bağlam birimi kullanılmış ve kitaplarda bulunan kişilerarası çatışma çözme süreçlerinden bazılarını gösteren diyolaglar özetlenerek bulgular bölümünde verilmiştir.

Araştırmada ortaya çıkarılan veriler çözümlenerek her alt problem cümlesi için sayısal bilgilerini gösteren tablolar oluşturulmuştur ve bu sonuçlar kuramsal çerçevedeki verilen bilgilere göre yorumlanmıştır.

Elde edilen kategoriler arası karşılaştırma yapılabilmesi için çaprazlama (crosstabs) yöntemine başvurulmuştur (sınıf düzeyi ve çatışma ile ilgili kodlanan veriler). İstatistiksel işlemler SPSS 18.0 (Statical Package for the Social Sciences) ve EXCEL programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Elde edilen veriler analiz edilerek oluşturulan her bir kategori için yüzde değerlerini ve sayı değerlerini belirtir tablolar oluşturulmuştur. Daha sonra oluşturulan bu tablolar içerisindeki bilgiler, kuramsal çerçevede bulunan bilgiler ışığında irdelenmiştir.

Kişilerarası çatışmaları çözümü aşamasında ilk olarak kişilerarası çatışmalar belirlenmiş daha sonra bu çatışmaların nedenleri ve çözümleri ortaya konmuştur.

Nur İçözü'nün eserlerinde konu alınan kişilerarası çatışmaların asıl kaynağı kişilerarası iletişimdir. Bu iletişimsel süreç içerisindeki kişilerarası çatışma özellikleri, "Nur İçözü'nün kişilerarası çatışma çözme süreci nasıl ele alınmıştır?" sorusuna ait cevaplarla ortaya konmaya çalışılmıştır. Kişilerarası iletişimin ilişkilerini tespit etmek amacıyla, Nur İçözü'nün eserlerindeki kişilerarası çatışmaların tespit edilen özelliklerinin bu kitapların hedef kitlesi olan çocuklar için uygun olup olmadığı ve etkilerinden bahsedilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar, araştırmmanın alt problemleri doğrultusunda sunulmuştur.

4.1. Nur İçözü'nün Kitaplarında Bulunan Kişilerarası Çatışma Sıklığı

Tablo 3.

Nur İçözü'nün Eserlerinde Kişilerarası Çatışma Dağılımları

		İlkokul düzeyi	Ortaokul düzeyi	Toplam (n)
Kişilerarası	N	36	10	46
Çatışma var	%	63,1%	17,5%	80,6
Kişilerarası	N	11	-	11
Çatışma yok	%	19,4%	-	19,4

Tablo 3'de görüldüğü gibi İçözü'nün eserlerinin toplamda %80,6'sında kişilerarası çatışma sürecine rastlanırken %19,4'ünde kişilerarası çatışma sürecine rastlanmamıştır. İçözü'nün eserlerinde yer alan kişi-kişi çatışmalarının ne kadar sıklıkla kullanıldığı Tablo 4'de gösterilmektedir.

Tablo 4.

Nur İçözü'nün Kitaplarında bulunan Kişilerarası Çatışma sıklığı

Sınıf Düzeyi	Eser sayısı	N	N(eser)*	%(top)	%(eser)**
İlkokul sınıflar düzeyi	47(%82,45)	88	1,87	38,59%	0,82
Ortaokul sınıflar düzeyi	10(%17,55)	140	14	61,40%	6,14
Toplam	57	228		100,0	

* Eser başına düşen çatışma miktarı **Eser başına düşen yüzde oranı

Tablo 4'de görüldüğü gibi İçözü'nün 57 eserinde toplamda 228 kişi-kişi çatışması tespit edilmiştir. Bu çatışmaların %38,59'u ilkokul sınıfları düzeyinde iken (47 eser) %61,40'ı ortaokul sınıfları düzeyindedir (10 eser). İçözü'nün eserlerinde görüldüğü

gibi ilkokul sınıfları düzeyinde eserlerde geçen çatışma miktarı ortaokul düzeylerinde eserlerde geçen çatışma miktarının yaklaşık 7’de biri kadardır. İçözü’nün eserleri arasındaki bu farkın başlıca nedenleri kitapların hacimleri ve konu alınan hedef kitlenin biliş düzeyi ve kitapların nitelikleridir. Kişilerarası çatışma bulunmayan eserler; Farafarfilli-1, Farafarfilli-2, Farafarfilli-3 adlı bilmece kitapları, Özlem Ağacı, Palyaçonun Pabuçları, Masal Kutusu ve Kuyruğunu Arayan Tavşan adlı ilk okuma-yazma kitapları ve ikinci sınıf için yazılmış Canı Sıkılan Deniz Feneri adlı öykü kitaplarıdır.

İncelenen kitaplarda bulunan çatışma sıklığı aşağıda verilen 4.1.1 ve 4.1.2 başlıklarında ilkokul ve ortaokul düzeyleri olarak ayrı ayrı ele alınmıştır.

4.1.1. Nur İçözü’nün ilkokul sınıfları düzeyindeki kitaplarında bulunan kişilerarası çatışma sıklığı. Nur İçözü’nün ilkokul sınıfları düzeyindeki kitaplarında bulunan kişilerarası çatışma sıklığı Tablo 5’de görülmektedir (47 eser).

Tablo 5.

Nur İçözü’nün İlkokul Sınıfları Düzeyindeki Kitaplarında Bulunan Kişilerarası Çatışma Sıklığı

<i>Kitap Adı</i>	<i>Çatışma adeti</i>	<i>f</i>	<i>Kitap Adı</i>	<i>Çatışma Adeti</i>	<i>f</i>
Siz Olsaydınız Ne Yaptınız?	13	14,77%	Pelikan Adası	1	1,13%
Uzayda Buluşalım	10	11,36%	Sihirli Düdük	1	1,13%
Sihirli Yosunlar	5	5,68%	Guguk Gu İle Aksak Saksak	1	1,13%
Şeytan Bunun Neresinde?	5	5,68%	Çiçektop’tan Haber Var	1	1,13%
Korsanların Peşinde	5	5,68%	Bahar Perisi’nin Gezisi	1	1,13%
Tırmık İle Isırık	4	4,76%	Amigo Papağan	1	1,13%
Okula Giden Sandal	4	4,76%	Kırmızı Balonla Mavi Top	1	1,13%
Kibritçi Dede	4	4,76%	Meraklı Martı	1	1,13%
Dünyanın Gözyaşları	4	4,76%	Paytak Ördek Takımı	1	1,13%
Mağara Devleri	3	3,40%	Yaygaracı Kurbağalar	1	1,13%
Leylek İle Kardan Adam	2	2,27%	Farafarfilli 1	-	0%
Yalancı Yıldız	2	2,27%	Farafarfilli 2	-	0%
Karabatak-Akbatak	2	2,27%	Farafarfilli 3	-	0%
Rüzgar Prenses	2	2,27%	En Güzel Kimin İşi? 1	-	0%
Sevginin Mırvancası	2	2,27%	En Güzel Kimin İşi? 2	-	0%
Bintepenin Hayaleti	2	2,27%	En Güzel Kimin İşi? 3	-	0%
Sihirli Düşler Kesesi	2	2,27%	Zilla Zürafa	-	0%
Okumaya Başlarken	1	1,13%	Yalnız Yılan	-	0%
Bilge Kaplumbağa	1	1,13%	Canı Sıkılan Deniz Feneri	-	0%
Kış Kış Baykuş	1	1,13%	Kuyruğunu Arayan Tavşan	-	0%
Kaplanla Fil	1	1,13%	Masal Kutusu	-	0%
Şarkıcı Kurbağalar	1	1,13%	Özlem Ağacı	-	0%
Kar Dansı	1	1,13%	Palyaçonun Pabuçları	-	0%
Çekirdek Adası	1	1,13%	Toplam	88	100,00%

Tablo 5 incelendiğinde Nur İçözü'nün ilkokul sınıfları düzeyindeki kitaplarında kişilerarası çatışmaların belirlenmediği eserlerin de olduğu görülmektedir. İçözü'nün ilkokul düzeyinde kitaplarından 11'inde (Farafarafilli 1, Farafarafilli 2, Farafarafilli 3, En Güzel Kimin İşi? 1-2-3, Zilla Zürafa, Yalnız Yılan, Canı Sıkılan Deniz Feneri, Kuyruğunu Arayan Tavşan, Masal Kutusu, Özlem Ağacı ve Palyaçonun Papuçları) kişilerarası çatışmaya rastlanmazken 36'sında kişilerarası çatışmaya rastlanılmıştır. Bunlardan 17'sinde (Okumaya Başlarken, Bilge Kaplumbağa, Kış Kış Baykuş, Kaplanla Fil, Şarkıcı Kurbağalar, Kar Dansı, Çekirdek Adası, Pelikan Adası, Guguk Gu İle Aksak Saksak, Çiçektop'tan Haber Var, Bahar Perisi'nin Gezisi, Amigo Papağan, Kırmızı Balonla Mavi Top, Meraklı Martı, Paytak Ördek Takımı, Yaygaracı Kurbağalar ve Sihirli Düdük) %1,13 (n:1); 7'sinde (Yalancı Yıldız, Karabatak-Akbatak, Bintepenin Hayaleti, Sihirli Düşler Kesesi, Leylek İle Kardan Adam, Rüzgar Prenses ve Sevginin Mirvancası) %2,27(n:2); 1eserde (Mağara Devleri) %3,4 (n:3), 4'ünde (Kibritçi Dede, Dünyanın Gözyaşları, Okula Giden Sandal, Tırmık İle Isırık) %4,76 (n:4); 3 eserde (Korsanların Peşinde, Şeytan Bunun Neresinde?, Sihirli Yosunlar) %5,687(n:5); 1 eserde(Uzayda Buluşalım) eserde %11,36 (n:10) ve 1'inde (Siz Olsaydınız Ne Yapardınız?) eserde %14,77(n:13) çatışma tespit edilmiştir. Görüldüğü gibi İçözü'nün ilkokul sınıfları düzeyinde en çok çatışma içeren eserleri “Uzayda Buluşalım” ve “Siz Olsaydınız Ne Yapardınız?” adlı eserleridir.

4.1.2. Nur İçözü'nün ortaokul düzeyindeki kitaplarında bulunan kişilerarası çatışma sıklığı. Nur İçözü'nün ortaokul sınıfları düzeyindeki kitaplarında bulunan kişilerarası çatışma sıklığı Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6.

Nur İçözü'nün Ortaokul Düzeyindeki Kitaplarında Bulunan Kişilerarası Çatışma Sıklığı

Kitap Adı	Frekans	Yüzde
Hürriyet	32	22,85
Dilek Mağarası	20	14,28
Yüreğimin Kıyısında	17	12,14
Bugün Ne Cadılık Yaptım?	14	10
Dönemeç	13	9,28
Bana Derler Küp Cadısı	11	7,85
Cadılık Parayla Mı?	11	7,85
Ena Mena Dosi	11	7,85
Reyhan	10	7,14
Güneşe Tırmanan Çocuk	1	0,71
Toplam	140	100,0

Tablo 6'da görüldüğü gibi Nur İçözü'nün ortaokul sınıfları düzeyindeki kitaplarının hepsinde kişilerarası çatışma işlenmiştir. Bu eserler arasında en yüksek çatışma oranı Hürriyet eserinde (%22,85, n:32) belirlenirken en düşük çatışma oranı Güneşe Tırmanan Çocuk eserinde (%0,71, n:1) tespit edilmiştir.

4.2. Nur İçözü'nün Kitaplarında Bulunan Kişilerarası Çatışma Nedenleri

Araştırmamızda incelediğimiz çatışma çözme sürecindeki nedenleri ve çatışma çözme yöntemleri ile ilgili sınıflandırma için Johnson ve Johnson (1991)'in çatışma çözme yöntemleriyle ilgili oluşturduğu model kullanılmıştır. Çatışmanın nedenlerine ait sınıflandırma için de Schrupf, Crawford ve Bodin (2007), Türnüklü (2006) ve Öğülmüş (2006)'ün araştırmalarında yer alan Glasser'in kontrol kuramı kaynak alınarak hazırlanan çatışma nedenleri başlıkları kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından oluşturulan ve araştırma için kullanılan sınıflandırmalar içerisinde incelenen Nur İçözü'nün eserlerinde çatışma çözme sürecine ilişkin analizler Excel

2003 ve SPSS programlarıyla (frekans ve yüzde dağılımları, kategorilerin birbirleriyle ilişkisi) saptanmıştır.

Araştırmada Nur İçöz'ün çocuk kitaplarındaki kişilerarası çatışmaların nedenlerini belirlemek amacıyla Öğülmüş (2006), Bilgin (2008), Schrupf ve Crawford (2007)'un ortaya koyduğu çatışma nedenleri ve Murray (1990, akt. Öğülmüş, 2004)'ın ihtiyaçlar listesinden yararlanılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda Nur İçöz'ün ilkökul sınıfları düzeyindeki kitaplarında yer alan kişilerarası çatışma nedenlerine dair veriler Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7.

Nur İçöz'ün Kitaplarında Bulunan Kişilerarası Çatışmaların Nedenlerine Göre Dağılımı

	Kişilerarası Çatışma	F	%
İlkokul düzeyi	Karşılanmayan Psikolojik Gereksinimler	38	43,18
	Farklı Değerler	35	39,77
	Kıt Kaynaklar	15	17,04
	Toplam	88	100,0
Ortaokul düzeyi	Karşılanmayan Psikolojik Gereksinimler	62	44,28
	Farklı Değerler	45	32,14
	Kıt Kaynaklar	33	23,57
	Toplam	140	100,0

Tablo 7 incelendiğinde ilkökul sınıfları düzeyindeki kitaplarında bulunan kişilerarası çatışmalar, % 43,18'inde "karşılanmayan psikolojik gereksinimler" den; %39,77'sinde "farklı değerler"den; 17,04'ünde "kıt kaynaklar"dan kaynaklı çatışmalardan oluştuğu görülmektedir.

Ortaokul sınıfları düzeyindeki kitaplarda bulunan kişilerarası çatışmaların yine %44,28'i "karşılanmayan psikolojik gereksinimler"den oluşmaktadır. Bunu %32,14'le "farklı değerler, %23,57'sininde "kıt kaynaklar"dan kaynaklanan çatışmalar takip etmektedir.

Tablo 7'ye göre Nur İçöz'ün incelen tüm eserlerinde kişilerarası çatışmaların en çok rastlanan nedeni karşılanmayan psikolojik gereksinimlerden kaynaklanan çatışmalardır. Bu çatışma türü ilkökul düzeyinde %43,18 (n:38)'iken ortaokul düzeyinde %44,28 (n:62) olarak tespit edilmiştir. Yine her iki kademe düzeyinde yazılan eserlerde en az rastlanan kişilerarası çatışma sebebi kıt kaynaklardan

kaynaklanan çatışmalarıdır. Kıt kaynaklardan kaynaklanan çatışmalar ilkökul düzeyinde %17,04 (n:15)'iken ortaokul düzeyinde %23,57 (n:33) olarak tespit edilmiştir. Görüldüğü gibi incelenen eserlerde en sık karşılaşılan kişilerarası çatışma nedeni “Karşılanmayan Psikolojik Gereksinimler”den kaynaklı çatışmalardır. Tablo 8’de karşılanmayan psikolojik gereksinimlerin türlerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 8.

Karşılanmayan Psikolojik Gereksinimlerin Türlerine Göre Dağılımları

	Karşılanmayan Psikolojik Gereksinimlerin Türü	Frekans	%
İlkokul düzeyi	Sevgi –Arkadaş Olma Gereksinimi	20	52,63
	Temel Yaşam Gereksinimi	8	21,05
	Güç ve Güven Gereksinimi	6	15,78
	Özgürlük Gereksinimi	4	10,52
	Toplam	38	100,0
Ortaokul düzeyi	Sevgi-Arkadaş Olma Gereksinimi	36	58,06
	Güç ve Güven Gereksinimi	11	17,74
	Temel Yaşam Gereksinimi	9	14,51
	Özgürlük Gereksinimi	6	9,67
	Toplam	62	100,0

Tablo 8’e göre Nur İçözü’nün ilkökul sınıfları düzeyindeki eserlerinde karşılanmayan psikolojik gereksinimlerden kaynaklanan çatışmaların (n:38); %52,63’ü sevgi-arkadaş olma gereksiniminden (n:20), %21,05’i temel yaşam gereksiniminden (n:8), %15,78’i güç ve güven gereksiniminden(n:6) ve %10,52’si özgürlük gereksiniminden (n:4) kaynaklanmaktadır. Nur İçözü’nün ortaokul sınıfları düzeyindeki eserlerinde karşılanmayan psikolojik gereksinimlerden kaynaklanan çatışmaların (n:62); %58,06’sı sevgi-arkadaş olma gereksiniminden (n:36), %17,74’ü güç ve güven gereksiniminden (n:11), %14,51’i temel yaşam gereksiniminden (n:9) ve %9,67’si özgürlük gereksiniminden (n:6) kaynaklanmaktadır.

Tablo 8’e göre Nur İçözü’nün incelen tüm eserlerinde karşılanmayan psikolojik gereksinimlerden kaynaklanan çatışmaların en sık rastlananı sevgi ve arkadaş olma gereksinimidir. Bu gereksinim ilkökul düzeyinde %52,63(n:20)’iken ortaokul düzeyinde %58,06(n:36) olarak tespit edilmiştir. Yine her iki kademe düzeyinde

yazılan eserlerde karşılanmayan psikolojik gereksinimlerden en az karşılanılanı ise özgür olma gereksinimidir. Özgür olma gereksinimi ortaokul düzeyinde %9,67 (n:6), ilkokul düzeyinde ise %10,52(n:4) olarak tespit edilmiştir.

Nur İçözü'nün incelenen hem ortaokul düzeyi kitaplarında hem de ilkokul düzeyi kitaplarında sevgi-arkadaş olma gereksiniminin en fazla incelen çatışma türü olduğu belirlenmiştir.

Örneğin; karşılanmayan psikolojik gereksinimlerle (Sevgi-Arkadaş Olma Gereksinimi) bu araştırmadaki eserlerden biri de Hürriyet eseridir. Eserde sevgi ve arkadaşlık gereksinimlerden kaynaklanan, geri çekilme ile çözümlenen, kaybet-kaybet ile sonuçlanan bir çatışma yaşanır. Çatışma ortamı Hürriyet'in annesi tarafından dayısına evlatlık verilmesi ve annesinden sevgi görmemesi sebebiyle yaşanmaktadır. Kitapta yaşanan bu çatışma şu şekilde gerçekleşmiştir:

*Annem hakkında ne kadar da az şey bildiğimi acıyla hissettim...
Dayımdan, yengemden, anneannemden ve dedemden dinlediğim anıları niye
hep bir yabancıya aitmiş gibi dinledim.*

*İstanbul Moda semtinde, tek çocuk olarak yetiştirilmek Adana'da küçücük iki
göz evin sıcaklığını unutmama yetecek miydi?*

*Kendimi anneannemin deyişiyle hep atılmış leylek yavrusu gibi
duyumsamıştım. Ne dayımın sıcacık sevecenliği ne de yengemden annemde bile
görmediğim ilgi ve sevgisi bu boşluğu doldurabilir.*

(İçözü, 2012a)

Kitaptaki çatışma, evlatlık olarak gittiği evde anne sevgisini hiçbir şeyin tutmaması sebebiyle sevgi gereksiniminden kaynaklanmaktadır.

*Annem dayımlara geldiğinde yengemle ve anneannemle hursuzluk yaşayıp
hırçın davranması ondan ürkmeme sebep olmuştu.*

*İleriki yıllarda annem; kardeşlerimi gösterip bak bunlar sağlıklı, tahsilleri
yerinde aç da değiller sen olsan seni aç mı bırakacaktık diye haykırıyordu.
Dayananmıyordum bu sözlerine. Ağzımı açsam ben mi istedim evlatlık
verilmeyi ben mi istedim İstanbul'a yollanmayı kardeşlerimi sizleri hiç
özlemedim mi santıyorsun diye savunsam kendimi kuru dal parçalarını andırak*

parmaklarıyla saçlarıma yapışacağından korkup sessizce dinlerdim haykırmalarını.

(İçözü, 2012a)

Kızın annesinin sözlerinin korkup sessizce dinlemesi geri çekilme çözüm yöntemi kullandığını göstermektedir. Çatışmanın sonucu hem anne hem kız için kaybet-kaybet ile bitmiştir.

Karşılanmayan psikolojik gereksinimlerle (Sevgi-Arkadaşlık Olma Gereksinimi) ilgili başka bir eser de “Siz Olsanız Ne Yaptınız?” eseridir. Eserde sevgi ve arkadaşlık gereksinimlerden kaynaklanan, iş birliği ile çözümlenen, kazan-kazan ile sonuçlanan bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan bu çatışma şu şekilde gerçekleşmiştir:

O yıl sınıfa tombul ve sevimli yeni bir öğrenci katılmıştır. O öğrencinin adı Mustafa'dır. Ancak Kerem ondan pek hoşlanmaz. Kerem ve arkadaşları futbol oynarken Mustafa da oyuna dahil olmak ister fakat “Bu anasının kuzusu bizimle arkadaşlık edemez” diye Mustafa'yı oyuna dahil etmezler.

(İçözü, 2016i)

Mustafa'nın arkadaşlık isteğinin geri çevirmesiyle ortaya çıkan çatışma Mustafa'nın geri çekilmesiyle son bulur. Burada bir kazan- kaybet durumu söz konusudur. Fakat daha sonra okulda aşağıdaki olay gerçekleşir.

Yine bir sabah okul bahçesinde Kerem futbol oynarken üst sınıflardan birine çarparak onu düşürür. Düşen çocuk Kerem'in üstüne yürürken Mustafa araya girer ve oyun oynarken olduğunu, isteyerek olmadığını üstelik yaşça küçük birinin üstüne yürümenin doğru olmadığı belirtir. Bu sırada toparlanan Kerem düşürdüğü kişiden özür diler ve sonra Mustafa'ya dönerek “Okul açıldığından beri yaptıklarımın dolaylı sende de özür dilerim” der. Mustafa ve Kerem arasında arkadaşlık başlar.

(İçözü, 2016i)

Mustafa'nın yere düşen Kerem'e yardım etmesi ve Kerem'in geçmişe dönük özür dilemesiyle daha önce kazan-kaybetle sonuçlanan çatışma uzlaşma sonucu kazan-kazana dönüşür

“Siz Olsaydınız Ne Yapardınız?” kitabında karşılanmayan psikolojik gereksinimlerden (Güç ve Güven Gereksinimi) kaynaklanan, güç kullanma ile çözümlenen, kazan-kaybetle sonuçlanan bir çatışma yaşanır. Hikâyede Kerem arabanın ön koltuğuna oturmak ister ancak babası izin vermez ve çatışma ortamı yuaşanır.

Kerem ailesiyle beraber tatile gitmek üzere hazırlanır. Tatil için yola çıkacakları araçta ön koltuğa oturmak ister. Ama ablası İrem, ben büyüğüm ön koltuğa ben oturacağım diyerek Kerem’in kolundan çekip dışarı atmaya çalışır. Tam bu sırada araca anneleri gelir. Annelerini gören çocuklar seslerini keser. Annelerinin çatık kaşlı bakışını gören çocuklar çatışmayı bitirip hemen arka koltuğa geçerler.

(İçözü, 2016ı)

İrem’in ablalığını kullanarak ön koltukta oturmak istemesi güç gereksiniminden kaynaklı çatışmaya sebep olurken annesinin, İrem ve Kerem’in arasındaki çatışmayı çatık kaşlarıyla bakması sonucunda çözmesi güç kullanarak çözüme örnektir. İrem’in ve Kerem’in çatışmada ön koltuğu kaybetmesi çatışmayı kaybet-kaybet ile sonuçlandırmıştır.

Karşılanmayan psikolojik gereksinimlerle (Güç ve Güven Gereksinimi) ilgili başka bir eserde Bugün Ne Cadılık Yaptım? eseridir. Eserde güç gereksiniminden kaynaklanan, güç kullanma ile çözümlenen, sonucu kazan-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan bu çatışma şu şekilde gerçekleşmiştir:

Serviste yine yerimi kapmışlar. Ufaklığın teki nedense benim yerime göz dikti. Benden bir durak önce binip benim yerime kuruluyor. Boşuna! Bende öyle yer kaptıracak göz var mı? Hemen başına bitiveriyorum.

-Haydi bakalım yerine ufaklık.

“Kalkmayacağım işte. Babanın tapulu malı mı?

Ablamdan öğrendiğim gibi kaşlarımı çatıyorum ve çocuk ayağa fırlayıp bana yer veriyor.

(İçözü, 2013a)

Tuğçe servisteki yerini kendisinden küçük birisinin kapması güç gereksiniminden kaynaklı çatışmaya sebep olurken Tuğçe’nin sert bakışı ve söylemiyle küçük çocuğu

yerinden kaldırması güç kullanarak çözüme örnektir. Tuğçe'nin servisteki yerini alması ve çocuğun yerini kaybetmesiyle çatışma kazan-kaybet ile sonuçlanmıştır.

Amigo Papağan kitabında karşılanmayan psikolojik gereksinimlerden (Temel Yaşam Gereksinimi) kaynaklanan, geri çekilme ile çözümlenen, kaybet-kaybet ile sonuçlanan bir çatışma yaşanır. Masalda Cık Cık adında küçük bir kuş yem bulmak için çabalamaz, annesinin onun da yem bulmasını istemesine rağmen onu dinlemeyerek çatışma ortamı oluşturur. Kitapta yaşanan bu çatışma şu şekilde gerçekleşmiştir:

Yumurtadan yeni çıkan minik serçeye annesi yaşaması için onu sıcak tutar. Zaman geçtikçe annesinin gagasından yemek yemeye alışan minik serçe kendi yemini bulmak yerine annesinin kendisini doyurmasını bekler bu durum annesiyle kendisi arasında yemek bulmaya dayalı çatışmaya neden olur.

Annesinin gagasından yemeye alışan minik serçe durmadan yemek istemektedir. Buna karşı annesi minik serçenin kendi yemini bulabileceğini söyler. Bu durum minik serçeye annesi arasında çatışmaya neden olur.

Annesi kendi yemini bulmayı reddeden yavru kuşa ölmesin diye yem bulmaya devam eder.

Annesiyle inatlaşan ve kendi yemini bulmayı reddeden minik serçe duygusal bir güç kullanmıştır. Çatışma kazan-kaybetle sonuçlanmıştır.

(İçözü, 2014a)

Çatışma sonucu kendi yemini bulabilen Cık Cık'ın Annesi yuvaya zor şartlar sonrası döndüğünde yem bulamayacak haldedir. Ancak kendi kendine yetebilen yemle Cık Cık'ı besler. Cık Cık'ın annesinin sözünü dinlmeyip hazıryem beklemesi geri çekilmeyle çözümdür. Yem bulma konusunda annesini dinlemeyen Cık Cık'ın yem bulma konusunda tecrübesizliği ve annesinin bu olaydan dolayı yuvaya geri dönememesi çatışmanın kaybet-kaybet ile bittiğinin göstergesidir.

Eserde esir düşen Bilgin Dede'yi ve torunlarını bekçiler güç kullanarak tutsak etmiş, çatışmayı çözme adına komutan karşısına çıkmışlar. Komutan torunları dinleyerek gezgin olduklarına kanaat getirmiş, onlardan aldığı gerekli coğrafi bilgiler ile Bilgin Dede'yi ve torunlarını serbest bırakmıştır (uzlaşma). Bilgin Dede ve torunlarının bekçiyle girdikleri çatışmada herhangi bir şiddet ögesine rastlanılmadan sıkıntı veren durum ifade edilmiştir. Bahsedilen iletişim süreci sonunda komutan kendi isteği ile

Bilgin Dede'yi serbest bırakmış ve gerekli bilgileri alarak amacına ulaşmıştır. Kısaca çözüm sürecinde komutan ve Bilgin Dede ilişkisi iyi sonuçlanmış, iki taraf da amacına ulaşmıştır. Çatışma kazan-kazan ile sonuçlanmıştır.

Karşılanmayan psikolojik gereksinimlerle ilgili bir diğer eser Tırmık ile Isırık eseridir. Eserde Ali Bey'in kedisi Panki, Erhan Bey'in iş yerine girerek Erhan Bey'in özgürlüğünü kısıtlamış, bunun sonucu da Ali ve Erhan arasında çatışma meydana gelmiştir. Kitapta yaşanan bu çatışma şu şekilde gerçekleşmiştir:

Erhan Bey dükkânın içine birçok kez giren kedi Panki'nin sahibi Ali Bey'e gidip rahatsızlığını belirtir. Ali Bey'de Panki'yi bir türlü yuvasına sokamadıklarını, yuvasına koyduklarında da kedinin çatlayacak gibi huzursuz olduğunu belirtir. Ancak bu durumun Erhan Bey'in özgürlüğünü kısıtlayamayacağını bildiğini ve bu akşam dükkânının önünde nöbet tutacağını söyler.

(İçözü, 2012c)

Ali Bey'in kedinin nerden girdiğini bulmak için çalışacağını söylemesi uzlaşma ile çatışmayı çözme sürecidir. Kedinin bir daha rahatsız etmemesi sonucunda Ali ve Erhan birbirini üzmemiş dolayısıyla çatışma kazan-kazan ile sonuçlanmıştır.

Duyguların anlatımı ve anlaşılması çatışma çözme sürecinin önemli bir parçasıdır. Bireyler karşılıklı amaçlarını anlayabilmesiyle çatışmalar yapıcı şekilde çözülebilir. Beklenti ve öfke gibi ortak duygu paydaşları tarafları birlikte hareket etmeye, karşılıklı iş birliği ve çatışmayı çözmeye yardım edebilir (Johnson, Ford ve Kaufman, 2000).

Doğrusöz (1987); toplumsal gruplar ile meydana gelen birimlerin kendine özel psikolojik gereksinimlerini, normlarını ve ihtiyaçlarını yaratarak bunların bu gruplara dâhil olan kişilerde, kişilerarası çatışmalara neden olduğunu öne sürmektedir. Yılmaz (2005) ise çatışmanın temelde aralarında uyumsuzluk, rekabet, çıkar ve farklı değerler gibi yapısal ve psikolojik anlaşmazlıkların olduğunu savunmaktadır.

Nur İçözü'nün eserlerinde de Doğrusöz (1987)'ün ve Yılmaz (2005)'in araştırmalarında bahsettiği kişilerarası karşılanmayan psikolojik gereksinimlerden kaynaklanan çatışmalar ile paralellik göstermektedir.

Tablo 9.

Kişilerarası Çatışmaların Farklı Değerlerin Türlerine Göre Dağılımları

	Farklı Değerlerin Türü	Frekans	%
İlkokul düzeyi	Dünyayı Algılama Farklılığı	28	80
	Yaşam Şekli	7	20
	Dini İnanç	0	0
	Toplam	35	100,0
Ortaokul düzeyi	Dünyayı Algılama Farklılığı	35	77,77
	Yaşam Şekli	10	22,22
	Dini İnanç	0	0
	Toplam	45	100,0

Tablo 9 incelendiğinde Nur İçözü'nün ilkököl sınıfları düzeyindeki farklı değerlerden kaynaklanan çatışmaların (n:35), %80'i dünyayı algılama farklılığından (n:28); %20'si yaşam şeklinden (n:7) kaynaklandığı görülmektedir. Yine Nur İçözü'nün incelenen ortaokul sınıfları düzeyindeki kitaplarında farklı değerlerden kaynaklanan çatışmaların (n:45), %77,77'sinin dünyayı algılama farklılığından (n:35); %22,22'sinin yaşam şeklinden (n:10) olduğu belirlenmiştir. İncelen kitapların hiçbirinde dini inançlardan kaynaklı bir kişilerarası çatışmaya rastlanmamıştır.

Tablo 9'a bakıldığında farklı değerlerden kaynaklanan kişilerarası çatışmaların her iki düzeyde de daha çok dünyayı algılama farklılığından oluştuğu görülmüştür. Bu durum ilkököl düzeyinde %80(n:28)'iken ortaokul düzeyinde %77,77(n:35) olarak belirlenmiştir. Nur İçözü'nün kaleme aldığı çocuk edebiyatı ürünlerinde dini inançlardan kaynaklanan çatışmalara rastlanmamıştır. Bu durum Nur İçözü'nün eserlerinde kişilerarası çatışmalara kaynak olarak dini inançları konu almadığını göstermektedir.

Koçel (2007)'e göre çatışmanın sadece algılama farklılıkları sebebiyle meydana gelmesi mümkündür. Çatışmanın birinci aşaması kişilerde hayal kırıklığı veya kabullenememe doğuruyorsa algılanan çatışma ortaya çıkmaktadır. Çıkan bu çatışma da dünyayı algılama farklılığından doğmaktadır.

Örneğin; "Siz Olsaydınız Ne Yapardınız?" adlı eserde dünyayı algılama şeklinden kaynaklanan, güç kullanma ile çözümlenen, sonucu kazan-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

İrem ve Kerem kardeşler kütüphaneye giderler. İrem aradığı kitapları kütüphanede bulup onlarla uğraşırken Kerem de yerde misket oynamaktadır (Kerem'in dünyasında kütüphanede misket oynamak normaldir). İrem, Kerem'i göremeyince yüksek sesle arar ve Kerem'i yerde görür görmez yerden kaldırıp oturacakları masayı çekmeye çalışır ancak masadan çıkan gök gürültüsü kadar kuvvetli sestten dolayı görevli tarafından kütüphaneden atılırlar.

(İçözü, 2016i)

Kerem'in kütüphanede bilye oynanmasının doğal bir şey olarak görmesi, İrem'in kütüphanede yüksek sesle konuşması sonrasında kütüphaneci ve çocuklar arasında meydana gelen çatışma kütüphanecinin güç kullanmasıyla sonuçlanmıştır. Kütüphaneci çocukları kütüphaneden çıkardığı için kazanmış, çocuklar kütüphaneden atıldığı için kaybetmiştir. Bu çatışma kazan-kaybetle sonuçlanmıştır.

“Zamanda Yolculuk Korsanların Peşinde” adlı eserde dünyayı algılama şekliinden kaynaklanan, iş birliği ile çözümlenen, sonucu kazan-kazan ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Bulut ve Yıldız çıktıkları yolda arabanın hızını tartışırlar. Çatışmada Bulut, arabalar bu kadar hızlı gitmeyecekse neden bu kadar kuvvetli motorlara sahip olduğunu ve neden yolların bu kadar geniş yapıldığını Yıldız'a sorar. Yıldız ise Bulut'a kaplumbağa ve tavşan hikâyesini hatırlatarak hızın değil güvenliğin önemini vurgular. Aralarında geçen bu çatışma sonunda Bulut ve Yıldız anlaşarak yavaş gitmenin önemli olduğu fikrinde buluşurlar.

(İçözü, 2013b)

Kardeşler arasında arabanın hızlı ya da yavaş gitmesi gerektiği düşüncesiyle çıkan çatışmanın kaynağı dünyayı farklı algılamalarındandır. İki kardeşin çatışmada kullandıkları iş birliği çözümü onları ortak bir görüşe ulaştırmış ve çatışma kazan-kazanla sonuçlanmıştır.

“Paytak Ördek Takımı” isimli eserin Odam Çiçek Açtı adlı öyküsünde farklı yaşam şekliinden kaynaklanan, güç kullanma ile çözümlenen, sonucu kazan-kazan ile biten bir çatışma yaşanır. Lale'nin dağınık bir kız olması annesiyle onun arasında çatışma ortamı oluşturmaktadır. Annesi Lale'nin düzenli olması gerektiğini düşünürken Lale

böyle bir ihtiyaç görmemektedir. Annesi tarafından odası ve çantası toparlamayan Lale okula eksik eşya ile giderek öğretmeni ile de çatışma yaşar. Öyküdeki bu çatışma şu şekilde gerçekleşmiştir:

Lale annesi tarafından durmadan çantasını, odasını, yatağını düzelttin mi sorusuna maruz kalan bir öğrencidir. Okulda her gün arkadaşlarından kalem ister ya da ailesine yenisini aldırır. Annesi dağınıklığı sebebiyle Lale'ye artık yardım etmeyeceğini söyler. Lale, annesi yardım etmediğinden dolayı okula eksik eşyayla gitmeye başlar. Öğretmeni bu durum üzerine Lale'yi uyarır. Lale dönem boyunca eksik eşya, ödev vb. şeylerle okula gitmesi sonucunda sene sonunda kötü karne almıştır. Bu karne Lale'nin yaşam şeklini değiştirip Lale'yi düzenli hayata geçirir.

(İçözü, 2011)

Farklı değerlerden kaynaklanan (Yaşam Şekli) ilgili başka bir eser “Okula Giden Sandal” eseridir. Eserde farklı yaşam şeklinden kaynaklanan, güç kullanma ile çözümlenen, sonucu kazan-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Ceren ve Eren'in anne ve babası deniz kirliliği sebebiyle yazlığı satmak isterler. Ama çocuklar yazlığın satılmasına karşı çıkarlar. Çünkü onlar için yazlık sadece denize girilecek bir yer değildir; oysa anne ve baba, yazlığı yalnızca deniz mevsimi için düşünmektedir. Bu durum çocuklar ve ebeveynler arasında çatışmaya sebep olur. Farklı yaşam anlayışından kaynaklanan çatışma kitapta şu şekilde gerçekleşir:

Ceren ile Eren'in anne ve babası artık yazlıklarındaki denizin kirliliğinden dolayı denizi kullanamamaları sebebiyle yazlıklarını satmaya karar verirler. Ancak Eren ve Ceren yazlıklarının satılmasına çok üzülürler. Onlar için yazlık sadece denize girmek, yüzmek değildir. Arkadaşlarıyla oynadığı, kumsalda vakit geçirdikleri, Hamsi adlı tekneleriyle balık tuttıkları bir yerdir. Fakat anne ve babaları yazlığı yalnızca denize girilecek bir yer olarak görmektedir. Sonuçta iki kardeş anne ve babasını ikna edemez ve yazlık satılır.

(İçözü, 2016g)

Ceren ve Eren'in anne ve babası yazlığı sattıkları için çatışmadan kazanarak çıkarlar. Ceren ve Eren istekleri olmadığı için kaybederler.

Tablo 7'ye bakıldığında kıt kaynakların ilkökul eserlerindeki kişilerarası çatışmalarda %17,04(f=15), ortaokul eserlerinde bulunan kişilerarası çatışmalarda ise%23,57(f=33) olarak görülmektedir.

Kıt kaynakların sebep olduğu çatışmalar çoğunlukla nakit, vakit ve eşyayla alakalıdır. İncelenen eserlerdeki sığınma, barınma, yiyecek, içecek ve konumun sınırlılığı ile ilgili yaşanan çatışmalar bu kategoride değerlendirilmiştir.

“Ena Mena Dosi” adlı eserde kıt kaynaklardan kaynaklanan, uyma ile çözümlenen, sonucu kazan-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Ali arkadaşlarının basketbol oynama çağrısıyla aralarına katılır. Basketbol en sevdiği spor olmasının yanında mahallelerinde oturan eski bir basketbolcunun onlara yeni hareketler öğretmesinden dolayı da çok mutludur. Hem eğlenip hem öğrenirken vaktin nasıl geçtiğini anlamayan Ali, evlerinde aşçı olarak çalışan Sakine Hanım'ın eve gitmeleri gerektiğini söylemesiyle saati fark eder.

Sakine Hanım, biraz daha oyun oynamak isteyen Ali'ye eve dönüp yemek yapacağını söyleyerek reddeder çünkü akşam yemeğine çok az bir zaman kalmıştır. Ali ve Sakine Hanım arasında vakit azlığı sebebiyle çatışma çıkar. Sakine Hanım'ın ısrarı sonucu Ali çaresizce evin yolunu tutar.

(İçözü, 2012d)

Ali'nin çok sevdiği basketbol oyununu vakitsizlikten dolayı yarıda bırakmak istememesi sebebiyle girdiği süreç kıt kaynaklardan olan zaman azlığına dayalı bir çatışma sürecidir. Sakine Hanım'ın yemek için vakit olmadığını söyleyip ısrarcı davranması sonucunda Ali'nin onun peşinden gitmesi çatışmada uyma davranışını göstermektedir. Çatışma Ali'nin kaybetmesi. Sakine Hanım'ın kazanmasıyla sonuçlanmıştır.

“Sihirli Düşler Kesesi” adlı eserde kıt kaynaklardan kaynaklanan, güç kullanma ile çözümlenen, sonucu kaybet-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Memocan köyde ağaçlara asılan kâğıtlardan köye ünlü bir meddahın geldiğini ve akşam panayırda gösteri yapacağını okur. İlanı okuyan diğer arkadaşlarıyla meddahın ne olduğu hakkında tartışmaya koyulurlar kimisi

cambaz kimisi şarkıcı kimisi de dansöz diye tahmin yürütür. Memocan arkadaşlarının tartışmasını dinlerken onların bu fikirlerini amcalarından ve babalarından öğrendiklerini duyar ancak Memecan'ın bunları öğrenebileceği ne babası ne de amcası vardır.

Memocan doğruca eve koşarak ilanı annesine anlatır ve merak edip gitmek istediğini söyler; fakat annesinden, “ne tiyatrosu ne meddahı bizim onlara verecek paramız yok” cevabını alır. Memocan bu cevap karşısında üzülürük yatağına gider. Annesi Memocan'ın isteğini yerine getiremediği için üzüdür.

(İçözü, 2014e)

Memocan'ın köydeki meddah gösterisine gitmek isteyip bunu annesine aktarması ama annesinin parası olmadığı için onu reddetmesi kıt kaynaklardan kaynaklanan çatışmaya neden olmuştur. Annesinin Memocan'ın isteğini çıkışarak reddetmesi çatışmayı güç kullanarak çözümlenmeye örnektir. Çatışma sonuç olarak hem Memecan'ın hem de annesinin kaybetmesiyle sonuçlanmıştır.

Yukarıdaki örneklere de bakılarak gündelik yaşamımızda ekonomik ve sosyolojik olarak kötü ortamlarda yaşayan çocukların, daha elverişli ve avantajlı ortamlarda yaşayan çocuklardan daha sık çatışma ortamında kaldığı düşünülebilir. Ekonomik durumun yetersizliğiyle beraber bireyin temel gereksinimlerinin karşılanmasında eksiklikler oluşacaktır. Bu durum incelediğimiz eserlerde sosyo-ekonomik durumun yetersizliği ile beraber evde paylaşılan gıdaların azalması, eğitim ihtiyaçlarının giderilmemesi bireyin okul ortamında akranlarından yiyecek ve eşyalarını habersiz alması gibi olumsuz davranışların oluşmasına sebep olabilir (Hatun, Etiler ve Gönüllü, 2003).

Sosyo-ekonomik durumun yetersizliği çocuğun ailesiyle de çatışma yaşamasının önünü açacaktır. Bu yetersiz ortamda yaşının gereksinimi olan oyuncak, giyim ve gıda ihtiyaçlarının giderilmesini ailesinden isteyecektir. Bu istekler de aile ile çocuk arasında çatışma ortamı oluşturacaktır. Yetersiz sosyo-ekonomik ortamda yaşayan çocuk diğer arkadaşlarının onun ulaşamadıkları gereksinime ulaştığından dolayı çatışma ortamı yaratabilir.

Çözümü en basit (Schrumpf vd., 2007) çatışmalar kıt kaynaklardan kaynaklanan çatışmalardır. Sınırlı kaynaklarla ilgili çatışmaların yer aldığı çocuk kitaplarında

çatışma çözüme sürecinde bireyler, birbirlerinin çıkarlarını görmezden gelmemeli ve herkesin kazanacağı farklı çözüm yolları çocuk okura sunulmalıdır.

Araştırmada incelenen kitaplarda farklı değerler başlığı altında ele aldığımız dini inançlara yönelik bir çatışma türüne rastlanmamıştır. Oysaki dini inançların farklılaşmasına yönelik çatışmalar günlük yaşam içinde rastlayabildiğimiz, haberlere konu olan, gazetelerde okuduğumuz çatışma türlerinden biridir. Çocuk edebiyatı konuları çocuğa iyiyi ve güzeli sezdirirken aynı zamanda onları içinde yaşadıkları topluma da hazırlamalıdır. Bu nedenle çocuk kitapları yazarları anlatının kurgusu içinde gerçek yaşamla ilgi de kurmalıdır. Bu durum çocuğun toplumsallaşması bağlamında önemlidir. Farklı dini inançlar, farklı yaşam biçimleriyle kitaplar aracılığıyla karşılaşan çocuğun bu inançlara ve yaşam biçimlerine ön kabulü yüksek olacak ve hoşgörü düzeyi yükselecektir. Burada çocuk kitabı yazarlarının dikkat etmesi gereken şey bu konuya bağlı olarak çıkan çatışmanın uzlaşmacı ve iş birliğine dayalı bir biçimde sonuçlandırılması ve her iki tarafın da kazanmasıdır. Çünkü bireyin küçük yaşlarda hoşgörüyü öğrenmesi ve bunu özümseyip öykünmesi çocuk edebiyatının işlevlerinden biridir.

4.3. Nur İçözü'nün Kitaplarında Bulunan Kişilerarası Çatışma Çözme Biçimleri

Nur İçözü'nün çocuk kitaplarında yaşanan kişilerarası çatışma süreçlerindeki çatışma çözümü için kullanılan çözüm biçimlerine ait sınıflandırmada Johnson ve Johnson (1991)'in beşli çatışma çözme modeli kullanılmıştır. Elde edilen veriler alt başlıklarda detaylı olarak ele alınmıştır.

Nur İçözü'nün ilkökul ve ortaokul düzeylerindeki kitaplarında bulunan kişilerarası çatışma çözüm biçimleri Tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 10.

Nur İçözü'nün İlkokul ve Ortaokul Sınıfları Düzeyinde Bulunan Kişilerarası Çatışma Çözüm Biçimleri

	Çatışma Çözme Biçimi	f	%
İlkokul Düzeyinde	Yüzleşme/ İşbirliği	30	35,71%
	Güç Kullanma	28	33,33%
	Uzlaşma	15	17,85%
	Geri Çekilme	7	8,33%
	Uyma	4	4,76%
	Diğer	4	4,76%
	Toplam	84	100,0%
Ortaokul Düzeyinde	Güç Kullanma	41	29,28%
	Uzlaşma	38	27,15%
	Yüzleşme/ İşbirliği	23	16,43%
	Uyma	20	14,28%
	Geri Çekilme	13	9,28%
	Diğer	5	3,57%
	Toplam	140	100,0%

Tablo 10'a göre Nur İçözü'nün ilkokul sınıfları düzeyindeki eserlerinde yer alan çatışma çözme biçimleri (n:84): %35,71'i yüzleşme/ iş birliği (n:30), %33,33'ü güç kullanma (n:28), %17,85'i uzlaşma (n:15), % 8,33'ü geri çekilme (n:7), % 4,76'sı uyma (n:4), % 4,76'sı diğer çözme biçimleri (n:4) ile çözülmüştür.

Nur İçözü'nün ortaokul sınıfları düzeyindeki eserlerinde yer alan çatışma çözme biçimleri (n:140): %29,28'i güç kullanma (n:41), %27,15'i uzlaşma (n:38), %16,43'ü yüzleşme/ iş birliği (n:23), % 14,28'i uyma (n:20), % 9,28'i geri çekilme (n:13) ve %3,57'si diğer çözme biçimleri (n:5) ile çözülmüştür.

Tablo 10'a göre Nur İçözü'nün incelen ilkokul düzeyi eserlerinde çatışma çözme biçimlerinde en sık kullanılanı yüzleşme/iş birliği çatışma çözme biçimidir. Bu çatışma çözme biçimi %35,71(n: 30) olarak tespit edilmiştir. İlkokul düzeyinde en az rastlanan çatışma çözme biçimleri ise uyma ve diğer çatışma çözme biçimleridir. İlkokul düzeyinde uyma ve diğer çatışma çözme biçimleri %4,76(n4) olarak tespit

edilmiştir. Ortaokul düzeyinde ise en sık rastlanan çatışma çözme biçimi güç kullanma çatışma çözme biçimidir. Bu çatışma çözme biçimi %29,28 (n:41) olarak tespit edilmiştir. Ortaokul düzeyinde en az rastlanan çatışma çözme biçimi ise diğer başlığı altında verilen çatışma çözme biçimleridir. Ortaokul düzeyinde eserlerde diğer başlığı altında verilen çatışma çözme biçimleri %3,57 (n:5) olarak tespit edilmiştir.

Nur İçözü'nün incelenen kitaplarında bulunan kişilerarası çatışma çözüm biçimlerine örnekler şunlardır:

Nur İçözü'nün Rüzgar Prenses adlı eserinde özgür gereksiniminden kaynaklanan, güç kullanma ile çözümlenen, sonucu kazan-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Gökyüzünün uçsuz bucaksız diyarlarında yaşayan Prenses Meltem buluttan yataklarda yatan ve keyfine çok düşkün bir prensesmiş. Annesi bir gün Meltem'i Muson Amca'yla tanıştırır. Muson Amca, Meltem'i Alize ile tanıştırmak istediğini söyler. Meltem'in annesi Alize'nin hiç yerinde durmadığını her gün farklı diyarlarda gezdiğini söyler. Farklı yerlere gitme düşüncesi Meltem'e cazip gelir. Alize'yle beraber gezmek isteyen Meltem bu isteğini babasına söyle ancak Meltem'in babası, Rüzgarlar Kralı Poyraz, "Meltem'in küçük olduğunu ve büyüyünceye kadar gidemeyeceğini söyleyerek Meltem'i geri çevirir.

(İçözü, 2016h)

Alize gibi dünyayı gezmek isteyen Meltem özgürlüğü kısıtlandığı için babasıyla çatışma yaşar. Babası isteğini reddederek yani güç kullanarak çatışmayı sonuçlandırır. Çatışma kazan - kaybetle sonlanır.

Hürriyet adlı eserde kıt kaynaklardan kaynaklanan, uyma ile çözümlenen, sonucu kazan-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Ben doymadım elma istiyorum diyen çocuklara anneleri babalarının yarın alacağını söyleyip onlardan uyumalarını ister. Çocuklar daha yeni uyandıklarını belirterek itiraz ederler. Bunun üzerine anneleri 'uykunuz yoksa oynayın'. der; ancak çocuklar oyuncuğun olmadığını belirtir. Bütün bu olup bitenler işsiz babayı çok üzer. Bunu fark eden anne, eşine boynundaki gerdanı satacağını söyler. Eşi ise kesinlikle böyle bir

şeye izin vermeyeceğini, hediye ettiği bir şeyin satılamayacağını belirtir. Anne tam itiraz edecekken eşi ‘ Daha fazla laf istemiyorum ’. diyerek konuyu kapatır. Eşinin inadı tutunca geri adım atmayacağını bildiği için anne konuyu kapatır ve babanın dediği olur.

(İçözü, 2012a)

Çocukların isteklerini karşılayamamaktan dolayı annenin gerdanlığını satmak istemesi ve eşinin karşı çıkması kıt kaynaklardan oluşan bir çatışmadır. Çatışmada anne eşinin inadını bildiği için onun sözünü kabul etmiş ve uyma davranışı göstermiştir. Çatışma kazan-kaybetle sonuçlanmıştır.

İncelenen eserlerde güç kullanmaya sebep olan olaylara, okuyucunun bilişsel seviyelerine uygun olarak yer verilmiştir. Eserlerin konusuna göre şiddete şiddetle karşılık verme, şiddete şiddetsiz karşılık verme, gücü kötüye kullanma, gücü iyiye kullanma gibi kavramlar üzerinde bolca durulmuştur. Kıt kaynaklar, güç gereksinimi veya değer farklılığı sebebiyle kaynaklanan ve güç kullanılan bir tarafın olması çatışma taraflarından birini “mağdur” yapabilir. Hedef kitlesi çocuk olan eserlerde bulunan kişilerarası çatışmalar, güç kullanımının mağduriyet yaratmasını olumsuz bir şekilde aktarmalıdır. Çünkü çocuk, eserdeki kahramanla özdeşim kurabilir. Özdeşim kuran çocuk, güç kullanma sonucu oluşacak mağduriyeti uygulamak için çaba gösterebilir ya da şiddet içerikli davranışlar ortaya koyabilir.

Nur İçözü’nün Dünyanın Gözyaşları adlı eserinde, yaşamı sürdürme gereksiniminden kaynaklanan, iş birliği ile çözümlenen ve sonucu kazan-kazan ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Annesini ve babasını küçükken kaybeden kahramanımız ninesiyle yaşar. Beraber yaşadığı ninesi ona durmadan masallar anlatır. Kahramanımız yağmurdan sonra dışarıda oluşan gökkuşağını görür ve ninesinin anlattığı “Kim Gökkuşağının Altından Gececek?” adlı masalı hatırlar. Bunun üzerine gökkuşağının altından geçmek üzere yola koyulur. Macerasının peşindeyken kahramanımız karşısında kendisi gibi gökkuşağının altından geçmek için maceraya çıkan bir erkek çocuğunu görür; ancak akşam olmak üzeredir. Güneşin batmasıyla beraber hava soğumaya başlar. Kız kahraman eve geri dönmek ister. Ancak erkek kahraman vaktin çok geç olduğunu ve eve dönerken tehlikelerle karşılaşabileceklerini söyler. Bunun yerine geceyi

geçirebilecekleri bir yer bulmaları gerektiğini söyler. Kız kahramanımız bu açıklamayı doğru bularak eve dönme düşüncesinden vazgeçer.

(İçözü, 2015a)

Yukarıda verilen çatışma farklı iki görüşten kaynaklanmaktadır. Fakat çatışma iki kahramanın da aynı konu üzerinde hem fikir olduğu için iş birliğiyle sonuçlanmıştır. Ve geceyi sağ salim atlattıkları için çatışma kazan-kazanla sonuçlanmıştır.

Pelikan Adası adlı eserde dünyayı algılama şeklinden kaynaklanan, iş birliği ile çözümlenen ve sonucu kazan-kazan ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Yapıtın kahramanı Ayhan, babasının çalışma masasındaki saati merak ederek kendi odasına alır. Odasına aldığı saatin sesinden rahatsız olan Ayhan, saatin yelkovanını söker. Ancak Ayhan'ın aklına babasının bu saatle işe uyandığı gelir. Hemen yataktan kalkıp saatten söktüğü yelkovanı arar ve yelkovanı yerine takarak saati eski haline getirir. Annesi tam bu sırada odaya girip neden uyumadığını sorunca Ayhan da saati annesine göstererek tamir ettiğini söyler. Annesi o saatin onun olmadığını ve babasına ait olduğunu söyler. Ayhan, bu saatle sabah uyanıp okula gideceğini söyleyerek buna itiraz eder. Annesi, saatin çok gürültü yapacağını, bundan dolayı saati eski yerine koyması gerektiğini, Ayhan'ın uyanması içinse kolundaki saatin yeterli olacağını belirtir. Ayhan da annesine hak vererek saati yerine koyar ve kendi saatinin alarmını kurup uyur.

(İçözü, 2014d)

Ayhan'ın babasının saatiyle uyanmak istemesi annesiyle arasında bir çatışmaya sebep olur. Ayhan'ın annesinin, saatin Ayhan için uygun olmadığını söyleyip kendi saatinin yeterli olacağını söylemesi ve bunu Ayhan'ın kabul etmesi çatışmayı iş birliği ile sonuçlandırmıştır. Annenin Ayhan'ın elinden saati alırken ona yeni yol göstermesi ve Ayhan'ın bunu kabul etmesi her iki tarafı da çatışmada kazandırmıştır.

Nur İçözü'nün Sevginin Mırmırcası adlı eserinde dünyayı algılama şeklinden kaynaklanan, uzlaşma ile çözümlenen ve sonucu kazan-kazan ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Ailecek tatile gitmek üzere tüm aile valizleri hazırlamış arabaya binecekken anne son anda kediyi görür ve 12 saatlik yola kediyi götüremeyeceğini belirtir. Ancak kızları ve oğlu kediyi götürmek istediklerini annelerine söylerler. Anneleri de pekala o zaman kedi geliyorsa ben gelmem der ve kestirip atar. Baba olaya müdahil olur ve kediye kafes alabileceklerini söyler. Çatışma uzlaşmayla son bulur.

(İçözü, 2012b)

Tatile giderken annenin onca yolun kediyi gidilmeyeceğini ama çocukların gidilebileceğini düşünmesinden çıkan çatışmanın nedeni algılama farklılığına dayalıdır. Çatışma sırasında babanın araya girip uzlaşmacı tavrı ile anne ve kızları arasındaki çatışma çözümlenmiştir. Babanın uzlaşmacı ve arabulucu tavrı ile hem annenin hem de kızların isteği olduğu için çatışma kazan-kazan ile sonuçlanmıştır.

Bahar Perisi'nin Gezisi adlı eserde dünyayı algılama şeklinden kaynaklanan, uzlaşma ile çözümlenen ve sonucu kazan-kazan ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Toprak ismini sevmez ve arkadaşları da Toprak'ın ismiyle alay eder. Yine bir gün okulda arkadaşları ismiyle alay edince eve geldiğinde annesine neden isminin "Toprak" olduğunu sorar. Annesi de ona dünyadaki en değerli varlığın toprak olduğunu anlatıp ismini bundan dolayı "Toprak" koyduklarını söyler. Ama Toprak memnun olmayıp "Aman ne değerli şey" diyerek bahçeye fırlar. Toprak, kızarak çıktığı bahçeye yüz üstü yatar. Tam bu sırada kolunda kıpırtı hisseder ve bir bakar ki bu kıpırtının sebebi köstebektir. Bahçedeki bu köstebekle konuşur ve adının ne kadar değerli olduğunu ondan öğrenir. Bunun üzerine eve dönüp annesinden sarılarak özür diler.

(İçözü, 2016a)

Kitapta Toprak'ın adını sevmemesi ve annesinin bu ismi koyma sebeplerini önemsiz bulması bir çatışma olarak karşımıza çıkar. Bu çatışma sürecinde annesinin, toprağın ne kadar önemli olduğunu anlatarak Toprak'ı ikna etmeye çalışması uzlaşmacı tavidir. Annesinin anlattıklarını bahçedeki köstebekten dinledikten sonra Toprak'ın annesinden özür dilemesi aynı zamanda Toprak'ın isminin önemini kavramış olması çatışmayı kazan-kazan ile çözümlenmiştir.

Nur İçözü'nün Yüreğimin Kıyısında adlı eserinde sevgi ve arkadaşlık gereksiniminden kaynaklanan, geri çekilme ile çözümlenen ve sonucu kaybet-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

-Belli ki eğlencene engel oldum... Onun için özür dilemek istemişim.

- Ne o, kıskançlık mı? Ayıp ayıp.

-Ayıp mı on gündür bir kez olsun aramadın tek satır mesaj atmadın. Vaktin yok, yorgunsun diye düşünüyordum. Bir de kazayı duyunca deliye döndüm. Oysa sen...

- Eee ... Oysa ben? Ölmemişim, yataklarda sürünmüyorum diye suçluyorsun öyle mi? Belli ki üzülmüşsün.

- Konuyu saptırma Yaprak! Ne demek istediğimi biliyorsun. Biz arkadaş değil miyiz? Arkadaştan da öte... Bilmek hakkım değil miydi? İki sözcük duymayı beklemek fazla mıydı? İşi vardır diye düşünürken bir bakıyorum küçük hanım eğlencelerde.

- Amma da abarttın Tuna! Çocuklar yarışma öncesi biraz moral depolamak istedi o kadar. Onları kıramadım. Hem ne hakla bana hesap soruyorsun. Ben senin yaşamını sorguluyor muyum?

(İçözü, 2012e)

Tuna'nın Yaprak'la vakit geçirememesine bağlı doğan çatışma sevgi-arkadaşlık gereksinimi kapsamına girer. Tuna için Yaprak'la arkadaşlığı önemliyken Yaprak aynı şekilde davranmaz. Çatışma arkadaşlığın bitmesiyle, yani kaybet-kaybet ile çözümlenmiştir.

Schrumpf vd. (2007)'ye göre okul dönemi çocukları genel olarak sözel ya da fiziksel şiddete başvurarak, görmezden gelerek veya çekimser kalarak, özetle "kaç ya da savaş" çözümlerini kullanmaktadır. Geri çekilme çözüm biçimi de "kaçma" davranışını doğurmaktadır. Çocuk kitaplarında uygunsuz geri çekilme çözüm biçimini kullanımı çocuklarda olumsuz içselleştirme oluşturabilir.

Leylek ile Kardan Adam adlı eserde dünyayı algılama şeklinden kaynaklanan, uyma ile çözümlenen ve sonucu kazan-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Yavru leylek Takatuka ve kardeşi Papatya ebeveynleri avlanmaya gittiğinde komşu yuvadaki arkadaşlarını ziyarete giderler. Arkadaşları Lakalak uçmaya başladığı için Takatuka ve kardeşi Papatya ile dalga geçer. Papatya ve Takatuka ebeveynleri avlanmadan dönünce uçmak istediklerini belirtir. Babaları bu fikir için daha erken olduğu belirtirken anneleri heveslerini kırmamak için kanat tüylerine bakar ve eşine zamanın geldiğini söyler. Baba, anneye uyar ve istemese de yavrularını uçmaları için eğitime başlarlar.

(İçözü, 2016e)

Anne ve babanın uçma zamanı konusundaki farklı gösterilerinin oluşturduğu çatışma algılamaya dayalı bir çatışmadır. Babanın istemese de annenin verdiği karara uyması ile çatışma çözülür. Annenin dediği olup babanın istemeyerek yavrularına uçmayı öğretmesi çatışmayı kazan-kaybetle bitmiştir.

Nur İçözü'nün ilköğretim ve ortaokul sınıfları düzeyinde bulunan kişilerarası çatışma çözme biçimlerine örnekler yukarıda verilmiştir. Ayrıca Nur İçözü'nün ilköğretim düzeyinde olan 36 kitabında toplamda 88 adet çatışmaya rastlanmış, 11 eserde ise çatışmaya rastlanmamıştır. Nur İçözü'nün ilköğretim düzeyi kitaplarında çatışma çözümleme biçimleri olarak en çok yüzleşme/iş birliği (n:30, %35,71) kullanılmıştır.

Nur İçözü'nün ortaokul düzeyi kitaplarından (f= 10) toplamda 140 adet çatışmaya rastlanılmıştır. Nur İçözü'nün ortaokul düzeyi kitaplarındaki kişilerarası çatışma çözümleme biçimleri olarak en çok güç kullanma (n:41, %29,28) ve uzlaşma (n:38, %27,51) kullanılmıştır.

Gelişme çağında temel gereksinimlerin farkına varan çocuklar, bu gereksinimlerin doyurulması için kendilerine hedefler belirler ve bu hedefleri gerçekleştirmek için çabalarlar. Bu gereksinimlerin gerçekleştirilmeye çalışılması beraberinde çatışmayı da getirir. Örneğin, özgürlük gereksinimini gidermeyi amaçlayan çocuk ebeveyninin isteklerine, önerilerine karşı gelir. Bu karşı gelme olayı çocuğun üstüne ne giyeceği konusunda da olabilir, evde durmak isterken annesinin ya da babasının dışarı çıkarmak istemesine karşı gelmesiyle de olabilir. Verilen örnekler çoğaltılarak artırılabilir. Ancak bu tip kişilerarası çatışmanın asıl sebebi bireyin kendini ispatlamak istemesi, ayrı bir birey olduğunu kanıtlama çabasıdır. Bu kanıtlama çabası bireyin direnişine sebep olmaktadır. Bu sebeple de birey karşısındaki insanla çatışma yaşar.

Çocuğun, küçük yaşlardan itibariyle öz bakım becerilerini gideren ve onun yaşamsal şartlarını yerine getiren annesiyle zaman içinde bulunduğu gelişim dönemlerine bağlı olarak çatışma ortamı artar. Bunun temel sebebi çocuk büyüdükçe öz bakım becerilerini kendisi karşılar ve özgür olmak ister. Bu istek çocuğun annesiyle çatışma sürecine girmesi sağlar (Dunn & Munn, 1987).

Türk örf, adet ve gelenekleri sonucu olarak aile yapısında kuralcı, koruyucu, kısıtlayıcı ve kontrollü bir yapı oluşturmuştur. Bu yapı çocuğu; boyun eğen, uysal, saygılı ve kabul edici yapılarıyla şekillendirmiştir. Bu yapıyla şekillenen aile ve çocuk yapısında olumlu ilişkilere rastlanılmaktadır. Bu durumun aksine kendi isteğini dile getiren, söz sahibi olan çocukların bulunduğu evde çocuklar çatışma sürecine kaynak olmaktadır (Yavuzer, 2012). Gelişim dönemlerinin farklı evrelerinde çeşitli sebeplerden dolayı yasaklara maruz kalan çocukların güç gereksinimi önemli bir ihtiyaç olabilmektedir. Türk aile sisteminde yasaklamanın ya da engellemenin birçok örneğiyle karşılaşabiliyoruz. Bunlara çocuğun tek başına sokağa çıkamaması, uyuyacağı saate karar verememesi, istediği kanalı izleyememesi gibi örnekler verilebilir. Buna benzer korumacı, yasaklayıcı tutum ve davranışlar çocukta güçsüzlük hissini açığa çıkaracak ayrıca kişilerle girdiği iletişim süreçlerinde güç gereksinimi hissettirecektir (Yılmaz, 2002). Bu çatışmaların sıklığı çocukta güce karşı sempati oluşturabilir. Bu çatışmalara çocuk kitaplarında bolca rastlanması ve çatışmanın sonucunun olumsuz bir şekilde bitmesi çocukta istenmeyen öykümelere ve özdeşimlere neden olabilir. Kitaplardaki yarışlardan doğan güç gösterileri çocukların hoşuna gidebilir ancak bu güç gösterisinin nasıl sonuçlanacağı önemlidir. Kaybet-kaybet ya da kaybet-kazan ile sonuçlanan kişilerarası çatışmalar kişiyi iş birliğinden uzaklaştıracaktır (Ozan Demir, 2009). Çocuk kitaplarında çokça tekrarlanan güç gereksinimi bireylerin gelişimleriyle alakalı bir unsurdur.

Bireylerin gelişimsel özellikleri açısından bakıldığında çatışmaların nedenlerinin, çözümlerinin ve sonuçlarının değiştiğine ulaşabiliriz. Bireylerin çocukluktan gençliğe doğru ilerledikçe güç elde etme gereksiniminin arttığını görmekteyiz. Güç elde etme gereksinimi yaş ilerledikçe gücü kontrol etme eğiliminde de olumlu davranışlar göstermektedir. Birey büyüdükçe gelişimsel dönemlere bağlı olarak çocuğun arkadaşlarıyla ve çevresiyle girdiği kişilerarası çatışmaların daha olumlu bir süreç izlediğini görebiliriz (Murphy & Eisenberg, 2002).

Çocuk edebiyatı eserlerinde karşılaşılan psikolojik gereksinimler, hedef kitle olan çocukların hayatlarında çeşitli şekillerde rastlanabilmektedir. Bu çatışmalara örnek olarak; arkadaşların birbirini küçük düşürmesi, yarışta birinci olmak, bir durum karşısında geri çevrilme gibi çatışmalar verilebilir (McGuire, Manke, Eftekhari & Dunn 2000).

Nur İçözü'nün incelenen tüm çocuk kitaplarında saygı gereksinimi sebebiyle kaynaklanan kişilerarası çatışmalar kişilerden birinin karşısındakinin kişilik hakların yok sayması veya saldırması; karşı tarafa iftira atması sonucu ya da karşı tarafla alay etmesi, karşı tarafı küçümsemesi sonucu ortaya çıkan çatışmalardır. Yapılmayan bir şeyin yapılmış gibi aktarılması ya da küçümseyici tavırlar ve sözler söylemesi çocuklar için çatışma yaşamalarına neden olan hareketlerdir. Araştırılan eserlerde bu tip çatışmalarda, yapılmayan bir şeyin yapılmış gibi aktaran ya da küçümseyenler yaptıklarının farkına varıp çatışmaya girdikleri taraftan özür dilemesiyle veya hata yapan kişinin hatasını kabul etmesi, yaptığının yanlış olduğunu anlaması ile yapıcı biçimde çözümlendiği görülmektedir.

4.4. Nur İçözü'nün Kitaplarında Bulunan Kişilerarası Çatışma Çözüm Sonuçları

Nur İçözü'nün incelenen kitaplarında yer alan kişilerarası çatışma çözüm sonuçları Tablo 11'de görülmektedir.

Tablo 11.

Nur İçözü'nün İlkokul Kitaplarında Bulunan Kişilerarası Çatışma Çözüm Sonuçları

Çatışmaların Sonuçları		f	%
İlkokul düzeyinde	Kazan-Kazan	58	65,9
	Kazan-Kaybet	17	19,31
	Kaybet-Kaybet	10	11,36
	Belli Değil	3	3,4
	Toplam	88	100,0
Ortaokul düzeyinde	Kazan-Kazan	58	41,4
	Kaybet-Kaybet	47	33,57
	Kazan-Kaybet	27	19,28
	Belli Değil	8	5,71
	Toplam	140	100,0

Tablo 11’de görüldüğü gibi Nur İçözü’nün ilkokul kitaplarında bulunan kişilerarası çatışma çözüm sonuçları(n:88): %65,9 kazan-kazan (n:58), %19,31 kazan-kaybet (n:17), %11,36 kaybet-kaybet (n:10) ve %3,4 belli değil (n:3) şeklindedir. Nur İçözü’nün ortaokul düzeyleri kitaplarında bulunan kişilerarası çatışma çözüm sonuçları(n:140): %41,4 kazan-kazan (n:58), %33,57 kaybet-kaybet (n:47), %19,28 kazan-kaybet (n:27) ve %5,71 belli değil (n:8) şeklindedir.

Tablo 11’e göre Nur İçözü’nün incelen tüm eserlerinde en çok rastlanan çatışma sonucu kazan-kazan çatışma sonucudur. Bu çatışma sonucu ilkokul düzeyinde %65,9(n:58)’iken ortaokul düzeyinde %41,4(n:58) olarak tespit edilmiştir. Yine her iki kademe düzeyinde yazılan eserlerde en az rastlanan çatışma sonucu belli olmayan kişilerarası çatışma sonuçlarıdır. Belli olmayan kişilerarası çatışma sonucu İlkokul düzeyi eserlerinde %3,4 (n:3)’iken ortaokul düzeyi eserlerinde %5,71 (n:8) olarak tespit edilmiştir.

Nur İçözü’nün Dönemeç adlı eserinde sevgi ve arkadaşlık gereksiniminden kaynaklanan, uzlaşma ile çözümlenen ve sonucu kazan-kazan ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Bazen şu atasözlerine bayılıyorum Serdar. Hani derler ya; “Derdini söylemeyen derman bulamazmış,” belki senin dermanın da bendedir, ne dersin?

Benim kimseye ihtiyacım yok! Herkesin akli kendine yeter. Artık düş yakamdan. Seninle uğraşmaya niyetim yok.

(Melih ilk kez sesini yükselterek) Ama benim var! Çünkü yaşamım söz konusu. Sen ne biliyorsun ki hayat hakkında. Not ortalamam belli bir seviyede olmazsa kaldığım yurttan atılırım. Sokaklarda kalmanın, serserilerle uğraşmanın ne demek olduğunu biliyor musun sen? Sen de karşıma geçmiş dertlerden söz ediyorsun. Miskinliğinden kurtulma zamanın gelmedi mi? Akıllısın, yakışıklısın ve en önemlisi sorunları paylaşacağın bir ailen var.

(Serdar, Melih’i ilk kez dikkatle dinler gibiydi. Acı bir kahkahayla cevap verdi Melih’e.) Aile mi? Güldürme beni! Benim hiç ailem olmadı ki. Önce babam vardı. Şimdi de annem. İkisini bir arada hiç görmedim.

Sanki dünyada ailesi ayrı olan tek sensin. Kendine acımayı bırak. Ben de soğuk yurt odasında tek başımayım. İki yıldır İstanbul'da ailemden ayrı tek başımayım ama ben senin gibi küsmüyorum hayata. Çevremdekilerle dost olmaya çalışıyorum. Onlarla pek çok şey paylaşıyorum. Mesala şu İngilizce meselesi ne olur bana yardımcı olsan? Bir yanın mı eksilir? Hem yurttan Osman Baba çay da ikram eder.

Peki, o zaman kabul ediyorum. Hadi gidelim ders çalışalım.

(İçözü, 2016d)

Serdar'ın herkesten uzak kalmak istemesi buna karşın Melih'in ona yardım etmek istemesi iki arkadaş arasında çatışmaya neden olur. Çatışmanın sonunda Melih'in Serdar'a yardım etmek için bir fırsat vermesi çatışmayı kazan-kazanla sonuçlandırmıştır.

Yüreğimin Kıyısında adlı eserde dünyayı algılama şeklinden kaynaklanan, uzlaşma ile çözümlenen ve sonucu kazan-kazan ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Yağmur için ilk ders hiç de beklediği gibi geçmez. Besteleri çalmak için yanında nota götürür ancak hocası onlar için erken olduğunu önce kemani tutmayı öğrenmesi gerektiğini söyler.

Yağmur bunca zamandır çalıştığını kendisi unutsa bile ellerinin, parmaklarının unutamayacağını, parmaklarının uykuda bile nota çaldığını söyler.

Öğretmen ise Yağmur'a kaygısını anladığını bunca zamandır öğrendiği şeyleri unutmanın zor olduğunu ancak dünyaca ünlü kemancı olabilmesi için bugüne dek öğrendiklerini unutmaması gerektiğini söyler.

Genç kız içindeki isyankâr sesi öğretmenin cevabıyla bastırır ve iki-üç ders sonunda bu okula boşuna gelmediğini hem kendine hem de hocasına kanıtlar. Derslerin olumlu geçmesiyle öğretmenine hak verip onun sözünü dinlediği için mutlu olur.

(İçözü, 2012e)

Yağmur'un öğretmeninin önceki bildiklerini unutması gerektiği sözüne karşı gelmesi öğretmeniyle arasında çatışmaya neden olur. Öğretmenin bunun neden gerekli olduğunu anlatması ve Yağmur'un öğretmeni dinlemesiyle çatışma uzlaşmayla son bulur. Yağmur'un öğretmenini dinlemesi ve öğretmenin yeni tarzının meyvesini alması çatışmayı kazan-kazan ile bitirmiştir.

Nur İçözü'nün "Siz Olsaydınız Ne Yapardınız?" adlı eserinde özgürlük gereksiniminden kaynaklanan, güç kullanma ile çözümlenen ve sonucu kazan-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

İrem ve Kerem'in babası eve geldiğinde tatile gideceklerini ve hemen valizlerini hazırlamaları gerektiğini söyler. Çocuklar odasına koşup valizlerini hazırlar ve arabanın yanına giderler. Kerem ön koltuğa oturmak için araba kapısına yapışık beklerken annesi önde gidemeyeceğini söyler. Bunu duyan Kerem artık büyüdüğünü belirtirken bir yandan tepinip bir yandan da ağlamaya başlar. Ağlarken annesinin ona bakan çatık kaşlarını gören Kerem kendini arka koltuğa atar ve yolculuk başlar.

(İçözü, 2016i)

Kerem'in büyüdüğünü düşünerek ön koltukta gitmek istemesinden çıkan çatışma özgürlük gereksiniminden çıkan çatışmadır. Bu çatışmada çatık kaşlı bakışları ve arakaya geçmesini söyleyen anne güç kullanmıştır. Çatışma sonucunda anne kazanmış Kerem kaybetmiştir.

"Bugün Ne Cadılık Yaptım?" adlı eserde dünyayı algılama şeklinden kaynaklanan, güç kullanma ile çözümlenen ve sonucu kaybet-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Tuğçe, Aslı'nın annesinin İngiltere'den aldığı orijinal skoç etekle okula gelip hava atmasına bozulur. Tuğçe'ye göre rahat şortlar varken elbise ve etek kullanmanın bir mantığı yoktur; ancak Aslı'nın bu şekilde hava atmasına bozulan Tuğçe, annesinin iki sene önce aldığı ve gardıropta eskijen elbiseyi giyer. Bu elbiseyle okula giden Tuğçe'nin etrafını elbisesini beğenen arkadaşları sarar. Arkadaşları elbiseyi nereden aldığını sorup üstündeki işlemelerin harika olduğunu belirtirler. Tuğçe arkadaşlarına elbiseyi

Bodrum'dan aldığını söyler. Bunu duyan Aslı Bodrum'dan geçen sene mükemmel bir Fransız bluz aldığını belirtir. Aslı'nın hava atmasına dayanamayan Tuğçe, senin o Avrupa malı dediğin elbiseler Bodrum'da amcamın kızının atölyesinde üretiliyor. Hem Avrupa'ya neden bu kadar özeniyorsun yakında hepimiz Avrupalı olacağız coğrafya dersini dinlemiyorsun herhalde der. Arkadaşları da Tuğçe'nin bu cevabına destek verir ve Aslı bozulur.

(İçözü, 2016f)

Aslı'nın yurt dışından aldığı giyim malzemeleriyle kendini üstün görmesi sonrası çıkan çatışma dünyayı algılama şeklinden kaynaklıdır. Tuğçe'nin Aslı'ya dayanamayıp onun Avrupa zannettiği kumaşın Bodrum'da üretildiğini söylemesi çatışmayı güç kullanmayla çözümlenmiştir. Tuğçe'nin söylediklerini arkadaşlarının desteklemesi ve Aslı'nın Tuğçe'nin söylediklerine bozulması çatışmayı kazan-kaybetle sonuçlandırmıştır.

Nur İçöz'ün Çekirdek Adası adlı eserinde dünyayı algılama şeklinden kaynaklanan, güç kullanma ile çözümlenen ve sonucu kazan-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Begüm ve arkadaşları site içerisinde ay çekirdeği yiyip sohbet ederler. Ancak sohbet ederken yedikleri ay çekirdeklerinin kabuklarını yere atarak çevreyi kirletirler. Bu durumu gören Nezehat Teyze duyduğu üzüntüyü Begüm'e söyler. Begüm Nezehat Teyze'ye haklı olduğunu söyleyecekken sohbet arkadaşlarından Can, etrafı da biz temizleyeceksek site görevlisi ne iş yapacak diye cevap verir. Can'ın sözleri Ayşen'i de yüreklendirir ve Nezehat Teyze'ye o da cevap vermeye başlar. Çocuklardan aldığı cevaplar üzerine Nezehat Teyze oradan bir şey söylemeden üzülerek uzaklaşır. Begüm de arkadaşlarının Nezehat Teyze'ye karşı olan tavırlarına çok üzülmüştür.

(İçözü, 2016c)

Can ve Ayşen etrafı rahat rahat kirletebileceğini, site görevlisinin onların kirlettiği yerleri temizlemek için maaş aldığını düşündüğünden dolayı Nezehat Teyze'yle algıya dayalı bir çatışmaya girerler. Can ve Ayşen, Nezehat Teyze'ye cevap vererek çatışmada güç kullanırlar. Sonuçta Nezehat Teyze üzülerek uzaklaştığı için kaybetmiş

Can ve Ayşen ise etrafı temizlemeyerek amaçlarına ulaştıkları için kazanmış oldukları için çatışma kazan-kaybet ile çözümlenmiştir.

Reyhan adlı eserde dünyayı algıma farklılığından kaynaklanan, güç kullanma ile çözümlenen ve sonucu kaybet-kaybet ile biten bir çatışma yaşanır. Kitapta yaşanan çatışma süreci şu şekilde gerçekleşmiştir:

Kahramanımız Reyhan, babasına okulda duyduğu parasız yatılılık ve bursluluk sınavından bahseder. Okulda öğretmeni Hasan Bey'in Reyhan'ın başarabileceğinden emin olduğu için onun sınava katılması gerektiğini söylediğini de belirtir.

Babası da "Daha neler! Bir de yatılı okul mu çıkarıyorsun başımıza. Kız kısmının öyle okullarda işi yok" diye kızgın bir şekilde kızına cevap verir. Ona göre Reyhan konfeksiyona gitmeli ve eve para getirmelidir.

Reyhan konuşmanın sonunda kapıyı çarparak odadan çıkar; babası hala hiddetli konuşmasına devam etmektedir. Odada buluna Reyhan'ın ablası, Reyhan'ın haklı olduğunu, kendisinin temizliğe gittiği evlerde yaşıtı insanların onun hanımı olduğunu söyler ve Reyhan'ın da bu duruma düşmemesi gerektiğini belirtir.

Baba, sesini daha da yükselterek evdeki herkesi susturup tartışmayı sonlandırır.

(İçözü, 2016c)

Reyhan'ın okuma isteğine karşın babasının bunu reddetmesi ve onun para kazanmaya başlaması gerektiğini düşünmesi dünyayı algılama şeklinden kaynaklanan çatışma ortamı oluşturur. Babanın sesini yükselterek konuşması güç kullanarak çatışmayı çözümler. Reyhan'ın istediğinin olmaması ve babanın, ailenin tüm fertleriyle ters düşmesi çatışmanın kazananın olmadığını yani kaybet-kaybet ile sonuçlandığını gösterir.

Schrumpf vd. (2007) okul çağına erişmiş bireylerin buldukları ortam dolayısıyla fiziksel veya sözel şiddet uygulayarak, kararsız davranarak veya görmezlikten gelerek yani özetle kaç veya savaş çözümü kullandıklarından bahsetmiştir. Kişinin başka bireyle girdiği kişilerarası çatışmada geri çekilmesi "kaçma" tanımını oluşturmaktadır.

Kişilerarası çatışmada bireyler karşılıklı birbirlerini anlayıp, birbirlerinin çıkarlarını gözetip bu çıkarları doğrultusunda hareket etmeleri halinde kişilerarası çatışma kazan-kazan sonucuyla sonuçlanabilir. Kazan-kazan sonucuyla sonuçlanan kişilerarası çatışma bireylerin sorun çözme becerilerini geliştirecek, ahlaki ve kişiliksel değerlerini güçlendirecek, birey olarak da geliştirecektir. Kazan-kaybet ile sonuçlanan kişilerarası çatışmalarda ise bireyin karşı tarafın çıkarlarını kendi çıkarlarından önemsiz görmesi ve kendi çıkarlarının gerçekleşmesi için çabaladığı çatışma sonucudur. Bu çatışma ortamında hedef kazanma yani zafer olup karşılıklı güven ortamı yoktur (Türnüklü, 2006).

Eserlerin tümü incelendiğinde “kazan-kazan” ile biten kişilerarası çatışmaların diğer çatışma sonuçları ile biten çatışmalardan fazla olması eserlerde geçen kişilerarası çatışmaların iki tarafın yararına olacak biçimde çözümlendiğini göstermektedir. Kazan-kazan ile sonuçlanan kişilerarası çatışmalar; bireyin insan olarak değer yargılarının gelişimine katkı sağlarken, olumsuz adlandırabileceğimiz şiddet öğelerine yönelmelerini de engellemektedir. “Kazan-kazan” ile biten kitaplardaki kişilerarası çatışmalarda kaybeden kişi ya “suçlu” ya da “mağdur” unsurlarının yer almaz. Çatışmalarda yer almayan “suçlu ya da mağdur” unsurları çocukların iki yönlü kazanabileceklerini düşünmelerini sağlayarak çatışmaların olumlu sonuçlanabileceği fikrini de pekiştirmektedir. İncelenen kitapların alıcısı durumunda olan çocuk için mağdur biri kazandığında kaybeden kişi için kötü duygu ve hislerin yani öfke, kin gibi duyguların çıkmasının da önüne geçilebilecektir.

Psikolojik gereksinimlerle ilgili çatışmaların büyük bölümünün sevgi ve arkadaş olma gereksinimi ile oluşması ve bu gereksinimden kaynaklı çatışmaların olumlu sonuçlanması sayesinde çatışma çözme sürecinde çocuklara olumlu ve kazançlı yolların tercih edilmesi gerektiği mesajını verecektir. Buna karşın çocuğa göre ilkesini görmezden gelinerek şiddet unsuru barındıran edebi ürünler sadece çocuk edebiyatının gelişimini değil birey olarak çocuğun da duyuşsal ve bilişsel gelişimini olumsuz etkilemektedir. Nur İçözü'nün eserlerinde bu yolla çatışma çözümleme biçimlerine daha az yer verildiği gözlemlenmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Yazar Nur İçöz, çağdaş çocuk edebiyatında güncel ve farklı türlerde eserler veren bir yazardır. Nur İçöz'ün çocuk kitaplarına bakıldığında ilk çocukluk döneminden ilk gençlik dönemine kadar farklı yaş guruplarına hitap eden ve farklı konulara değinen yapıtlarının olduğu görülmektedir. Yazarın, 4 adet gençlik romanı ve farklı konularda toplamda 57 adet çocuk edebiyatı kitabı bulunmaktadır.

Çocuk kitaplarının çocuğun çeşitli gelişim yönlerini destekleyen “çocuk gerçekliği” ve “çocuğa görelik” ilkeleri gözetilerek hazırlanması önemlidir (Sever, 2015). Araştırmanın sonunda Nur İçöz'ün eserlerinin farklı yaş guruplarına seslenmesinin yanı sıra seslendiği yaş grubuna da uygun olduğu söylenebilir. Araştırmanın konusunu oluşturan kitaplarda yer alan kişiler arası çatışmaların, çatışma nedenleri, çatışma çözme süreci ve çatışma sonuçları çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelendiğinde, çatışmaların çocuk gerçekliğine uygun olarak oluşturulduğu görülmektedir.

İçöz'ün eserlerinde yer alan olaylar çocukların kendi yaşamlarında da karşılaşabilecekleri çatışmaları içermektedir. Çocuk okur kitaplarda yer alan olumlu ve olumsuz ortam ve bu ortama dair tavır ve tutumları kendi yaşadıklarıyla karşılaştırabilir ve kahramanların yaşamı aracılığıyla kendi yaşadıklarını irdeleyip yorumlayabilir. Turan (2010) da sağlıklı bir gelişim sürecinde çocukların kendi korkularıyla başa çıkabilmeleri için ölçülü şiddet ve korku öğeleri taşıyan metinlerle karşılaşmalarının önemli olduğunu belirtmektedir. Bu şekilde bakıldığında İçöz'ün eserlerinde yer alan olumsuz durumlar da (tartışmaların ele alındığı, simgesel ve sözel şiddetin kullandığı) okur çocuk için çatışmaları çözmeye yönlendirici bir nitelik taşımaktadır. Çünkü İçöz'ün kitaplarında yer alan karakterlerin genel olarak birbirlerinden farklı özellikleri ve amaçları nedeniyle, konuştukları konu derinleşerek, çatışma gelişmektedir.

Araştırma sonucunda incelenen eserlerinin toplamda %80,6'sında (n:228) kişilerarası çatışmaya rastlanırken %19,4'ünde kişilerarası çatışmaya rastlanmamıştır. (Tablo 3).

Bu çatışmaların %38,59'u ilkököl sınıfları düzeyinde iken (36 eser) %61,40'ı ortaokul sınıfları düzeyindedir (10 eser) (Tablo 4). İçözü'nün ilkököl düzeyi eserlerinde çatışma süreci çocukların gelişimsel dönemlerini dikkate alarak ele aldığı için sayısal olarak az yer aldığı, ortaokul düzeylerinde ise yine gelişimsel özellikleri dikkate alarak yoğun bir çatışma ortamı ile eserleri kaleme aldığı tespit edilmiştir (Tablo 5-6).

Araştırma sonucunda, eserlerde yer alan kişi-kişi çatışmalarının temel nedeninin "karşılanmayan psikolojik gereksinim" ler olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Tablo 7). Karşılanmayan psikolojik gereksinimler kategorisinde ise en sık kullanılan çatışma nedeni "*sevgi-arkadaş olma gereksinimi*"dir (Tablo 8). İlgili araştırmalar incelendiğinde, benzer sonuçlara rastlanılmaktadır. Ozan Demir, (2009) de "*Çocuk Masallarında Kişilerarası Çatışma Çözme Süreci*" adlı araştırmasında masalarda "karşılanmayan psikolojik gereksinimlere dayalı kişiler arası çatışmalara daha çok yer verildiği bulgusuna rastlamıştır. Bireyler, yaşamın her döneminde sevgi ve ait olma gereksinimi duyarlar. Bununla beraber özgür olmak, güven duymak ve temel yaşam gereksinimlerinin de karşılanması bireyin iyi olma hali için önemlidir. Bu duruma ait engellerin oluşması çatışmayı kaçınılmaz kılar. Bu süreçte duyguların anlatımı ve anlaşılması önem kazanmaktadır. Duygular güzel bir şekilde ifade edilir ve anlaşılabilirse kişilerarası çatışma yapıcı bir şekilde çözülebilir. Öfke ve beklentiyle alakalı hislerin anlatılması bireylere beraber hareket etmeyi ve karşılıklı iş birliğiyle çatışma çözmeye yardım edebilir (Johnson, Fordv & Kaufman, 2000). Örneğin araştırmamızın incelediği eserlerden "Siz Olsaydınız Ne Yapardınız?" adlı eserde Mustafa ve Kerem arasında sevgi ve arkadaşlıktan yana çatışma çıkmış ama uzlaşmacı tavır sayesinde iki tarafın da kazanımıyla süreç sonuçlanmıştır.

Bununla beraber Doğrusöz (1987), toplumsal gruplar ile meydana gelen birimlerin kendine özel psikolojik ihtiyaçlarını, normlarını ve gereksinimlerini yaratarak bu gruplara dahil olan bireyler arasında kişilerarası çatışmalara neden olduğunu öne sürmektedir. Nur İçözü'nün ilkököl sınıfları düzeyindeki eserlerinde yer alan çatışmaların, Doğrusöz (1987)'ün belirlemeleriyle bu bağlamda paralellik gösterdiği söylenebilir. Yılmaz (2005) ise çatışmanın temelde "*sinmiş, yaygınlaşmış olan kişiler, gruplar ya da uluslararası düzeyde benzeşmeyen, ayrışan farklı değerler ve çıkarlar üzerindeki rekabeti temsil eden yapısal ve psikolojik (değer uyumsuzluğu ve ön yargıların) etmenlerin de etkisi ile verilen mücadeleler (struggle)*" olduğunu

savunmaktadır. Yılmaz (2005)'ın bahsettiği kişilerarası çatışma sebepleriyle Nur İçözü'nün ortaokul sınıfları düzeyindeki eserlerinde bulunan karşılanmayan psikolojik gereksinimlerden kaynaklanan kişilerarası çatışmalar paralellik göstermektedir.

Nur İçözü'nün ilkököl düzeyindeki eserlerinde farklı değerlerden kaynaklanan çatışmaların büyük çoğunluğu “*algılama farklılığından*” kaynaklanmaktadır (Tablo 9). İçözü'nün bu şekilde okuyucuya farklı değerlerden kaynaklanan fikir ayrılıklarının sık yaşandığını anlatarak bu çatışmaların kaynağının kişilerarası iletişimsizlikten kaynaklandığını ve karşılıklı iletişim ile bu çatışmaların çözülebileceğini anlatmaya çalıştığını söyleyebiliriz.

Araştırmada tespit edilen bir diğer sonuç ise Nur İçözü'nün ortaokul ve ilkököl düzeyi eserlerinin hiçbirinde farklı değerler başlığı altında dini inanç ile kaynaklanan kişilerarası çatışmaya rastlanılmamasıdır (Tablo 9). Çocuklar; günlük yaşam içerisinde sosyal medyada, haberlerde, gazetelerde vb. iletişimsel ortamlarda dini inançların farklılığından kaynaklanan çatışmalara rastlamaktadır. Çocuk edebiyatı konuları çocuğa iyiyi ve güzeli sezdirirken aynı zamanda onları içinde yaşadıkları topluma da hazırlamalıdır. Bu sebeple çocuk kitapları yazarları anlatının kurgusu içinde gerçek yaşamla ilgi kurmalıdır. Bu durum çocuğun toplumsallaşması bağlamında önemlidir. Bu sebeplerden dini inançtan kaynaklanan çatışmanın bulunmaması bir eksiklik olarak görülebilir.

Nur İçözü'nün ilkököl sınıfları düzeyindeki eserlerinde yer alan çatışma çözme biçimleri arasında en çok başvurulan yöntem yüzleşme/ iş birliğidir. Juan (2006), okulöncesi dönemde arkadaşlık ilişkilerinin niteliği ile ilgili çalışmada, temel toplumsal becerileri anlatan hikâyeleri dinleyen çocukların uzlaşmacı, toplumsal gerginliklere ait hikâyeleri dinleyen çocukların bencil ve gergin, geleneksel hikâyeleri dinleyen çocukların da hikâyedeki şartlara ayak uydurabilen davranışlar gösterdikleri belirlemiştir. İçözü'nün ilkököl düzeyinde güç kullanarak değil de daha çok iş birliği ile çatışma çözme süreçlerini yansıtmaları okurda sağlıklı iletişim süreci farkındalığı yaratması bağlamında önemlidir.

İncelenen ortaokul düzeyindeki eserlerde kahramanların çatışmaları güç kullanarak çözmeye çalıştıkları belirlenmiştir (Tablo 10). İlgili araştırmalar incelendiğinde de benzer sonuçlara rastlanmıştır (Satur ve Arıkan, 2018; Yakar ve Yılmaz, 2015; Karagöz, 2014). Yapılan araştırmalar bireylerin ergenlik dönemine girdikçe

çatışmalarında daha çok güç kullanmayı tercih ettiklerini göstermiştir (Atıcı 2007, Yavuzer, Karataş ve Gündoğdu 2013). Ortaokul düzeyinde erillik döneminde olan çocukların kahraman olduğu kitaplarda böyle bir bulguya rastlamak gelişim çalışmalarıyla da uyumludur. Bununla beraber çatışma sonuçlarına baktığımızda her iki okul düzeyinde de çatışma sonuçlarında her iki tarafın da kazançlı çıktığı görülmektedir.

Nur İçözü'nün ilkökul sınıfları düzeyindeki eserlerinde bulunan kişilerarası çatışma çözme sonuçlarında en çok kazan-kazan ile sonuçlanan çatışmalar tespit edilmiştir (Tablo 11). Kazan-kazan ile sonuçlanan kişilerarası çatışmalarda bireyler karşılıklı olarak birbirinin çıkarını gözetir ve gerçekleştirirler. Bu çıkarlarını koruma ve gerçekleştirme işlemi sırasında bireyler saygı, sevgi gibi kavramları da çıkarlarıyla beraber kazanmış olurlar. Çıkarlarını korudukları için aynı zamanda bireylerde sorun çözme yetisi kazandırılmış olmaktadır.

Kitaplarda yer alan çatışmalarda karakterler, doğalarına uygun olmayan ve ilgi duymadıkları konular üzerine konuşurulmamış; bu tutum karşılıklı konuşma örüntüsünü yapaylaştırmamıştır. Çatışmanın doğası tam ve net olarak verilerek çözümleri bireyler için olumlu olacak şekilde kazan-kazanla sonuçlandırılmıştır.

Sonuç olarak Nur İçözü'nün eserlerine bakıldığında bu eserlerde yer alan kurgunun, akla ve bilme dayandığı, eserlerde din, dil, ırk ve cinsiyet ayrımının konu edilmediği ayrıca eserlerin barışçıl, uzlaşımçı ve evrensel değerleri yansıttığı görülmektedir. Ayrıca yazarın çocuk kitaplarında toplumsal duyarlılık ve hassasiyetlerin göz önünde bulundurulduğu, çocuklarda çevre bilinci, Türkçeyi doğru kullanma ve koruma bilinci gibi bazı değerlerin aktarılmaya çalışıldığı da anlaşılmaktadır.

5.2. Öneriler

Araştırmanın sonuçları bağlamında çocuk edebiyatı alanındaki araştırmacılara ve uygulamacılara yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmacılara yönelik yapılan öneriler:

1. Çocuk edebiyatı yapıtlarında yer alacak çatışmalarda yaş düzeyinin gelişimsel özelliklerine dikkat edilmelidir.

2. Çocuk edebiyatı yapıtlarında olumsuz durumların yer aldığı çatışmalar (tartışmaların ele alındığı, simgesel ve sözel şiddetin kullandığı) çocuk okur için çatışmaları çözmeye yönlendirici bir nitelikte olmalıdır.
3. Çocukların toplumsallaşabilmesi için okudukları kitaplarda yalnızca iyi ve güzele yer veren durumlar yerine yaşadığı toplumu yansıtan durumlara da yer verilmelidir. Bu nedenle dini inançtan kaynaklanan çatışmalar çocuk kitaplarında çocukların gelişim düzeylerine uygun biçimde yer almalıdır.
4. Çocuk kitaplarında yer alan çatışmaların çözüm biçimleri okura yönelik olmalı ve sağlıklı iletişimle çözülmelidir.

Uygulamacılar yönelik yapılan öneriler:

1. Türkçe ders kitaplarında ya da öğrencilerin ortak okuma kitaplarında bulunan kişilerarası çatışmalar, etkileşimli okuma yoluyla sınıf ortamında tartışılmalıdır.
2. Ders kitaplarında ya da okuma kitaplarında bulunan kişilerarası çatışmaların iletişim becerilerini geliştirmek için kullanılabilir.
3. Kitaplarda bulunan kişilerarası çatışmalar dramitize edilerek öğrencilere etkili iletişim becerileri kazandırılabilir.

KAYNAKLAR

- Aber, J. L., Brown, J. L. & Jones, S. M. (2003). Developmental trajectories toward violence in middle childhood: Course, demographic differences, and response to school-based intervention, *Developmental Psychology*, 39, 324-348.
- Akgün, S. ve Araz, A. (2010). Anlaşmazlıklarımızı çözebiliriz: Bir çatışma çözümü eğitim programı tanıtımı, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(1), 1-17.
- Akkirman, A. D. (1998). Etkin çatışma yönetimi ve müdahale stratejileri. *D.E.Ü.İ.B.F. Dergisi*, 13(2), 1-11.
- Aksan, D. (1975). Anadili. *Türk Dili Dergisi*, 31(285), 423-434.
- Alptekin, D. (2011). *Toplumsal aidiyet ve gençlik: Üniversite gençliğinin aidiyeti üzerine sosyolojik bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aslan, C., Karaman Kepenekci, Y., Karagül, S. ve Doğan Güldenoğlu, B. N. (2016). *Çocuk ve gençlik edebiyatında barış eğitimi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi
- Atıcı, M. (2007). Altı, yedi ve sekizinci sınıf öğrencilerinin çatışmalarını çözmede arkadaşlarının yardımına ilişkin görüşleri. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 29-42
- Bahar, M. A. (2011). Cengiz Aytmatov'un "Yüz Yüze" adlı öyküsünde birey-toplum sorunsalı ve dönüşüm eksenleri, 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, 05- 07 Ekim 2011, ÇOGEM, Ankara, 291-300.
- Balcı Ahmet, E. C. (2002). Cumhuriyet dönemi Türkçe dersi öğretim programlarının genel amaçları bakımından değerlendirilmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitim Dergisi*, 1(1), 1-13.
- Banarlı, N. S. (1987). *Resimli Türk edebiyatı tarihi I-II*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Banguoğlu, T. (1990). *Türkçenin grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Bartol, K. & Martin, D. (1991). *Management*, New York, Mc Graw Hill Book Co.

- Başaran, I. E. (1982). *Örgütsel davranış*, Ankara: Siyasal Kitabevi
- Batur, Z. (2006). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe 6. ve 7. sınıf ders kitaplarından geçen bilinmeyen kelimeleri kazanım düzeyleri üzerine bir inceleme, *Millî Eğitim*, 210, 287-301
- Bauer, M. W. (2003). Classical content analysis: A review. In M.W. Bauer & G. Gaskell (Eds). *Qualitative researching with text, image and sound* (131-151). London: Sage Publication.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Free Press, Glencoe.
- Bilgin, A. (1999). İlköğretim öğrencilerinin kullandığı çatışma çözme yöntemleri ve ilköğretimde çatışma çözme programlarına duyulan gereksinme. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 119-127.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik çözümlemesi*. Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Billings, A. G. & Moos, R. H. (1981). The role of coping responses and social resources in attenuating the stress of life events. *Journal of Behavioral Medicine*, 4(2), ss. 157–189.
- Bodine, J. R. & Crawford, K. D. (1998). *The handbook of conflict resolution education: A guide to building quality programs in schools*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Bodine, R. J., Crawford, D. K. & Schrupf, F. (2002). *Creating peaceable school: a comprehensive program for teaching conflict resolution* (2th ed.). Illinois: Research Pres.
- Chalmers, K., Frydenberg, E. & Deans, J. (2011). An exploration into the coping strategies of preschoolers: Implications for Professional practice. *Children Australia*, 36(3), pp. 120– 127. DOI 10.1375/jcas.36.3.120
- Çavuşoğlu, A. (2006). Ana dili, edinimi, önemi ve geliştirilmesi. *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(1), 37–46
- Çiçek, A. (2002). 0-6 yaş grubu çocuklarda dil gelişimi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 115-124.

- Çiftci, M. (2006). *Türkçe öğretiminin sorunları, Türkçenin çağdaş sorunları*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Çiftci, Ö. (2007). *İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinin Türkçe Öğretim Programında belirtilen okuduğunu anlamayla ilgili kazanımlara ulaşma düzeyini belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. İstanbul: MEB.
- Dilaçar, A. (1978). *Anadili ilkeleri ve Türkiye dışındaki başlıca uygulamalar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Dilidüzgün, S. (1996). *Çağdaş çocuk yazını*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Dockett, S., Perry, B. & Whitton, D. (2006). Picture storybooks and starting school. *Early child development and care*, 176(8), 835-848
- Demir, A. (2017) Aka Gündüz'ün yarım Türkler adlı tiyatro eserinde kişilerarası çatışma ögesi olarak 'Türklük'. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(53), 345-360
- Doğan, B. N. (2011). Aytül Akal'ın öykülerinin çocuğa görelilik ilkesi açısından incelenmesi, 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, 05- 07 Ekim 2011, ÇOGEM, Ankara, 361-369.
- Doğrusöz, S. (1987). *Hastanelerde örgütsel çatışmanın yönetimi, H. O. Sağlık kurumları yönetimi* (Yayımlanmamış bilim uzmanlığı tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Dökmen, Ü. (2002). *Var olmak gelişmek uzlaşmak*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. (2008). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Dunn, J. & Munn, P. (1987). Development of justification in disputes with mother and sibling. *Developmental psychology*, 23 (6), 791-798.
- Eagleton, T. (1983). *Literary theory: an introduction. (Introduction: what is literature?)*. Oxford: Blackwell.
- Enginün, İ. (1991). *Yeni Türk edebiyatı araştırmaları*. , İstanbul: Dergah Yayınları

- Erdemi, İ. (2013). Konuşma eğitimi esnasında karşılaşılan konuşma bozuklukları ve bunları düzeltme yolları, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 415-452.
- Erem, F. (2008). “Çatışma Çözme Eğitiminin” şiddet yönelimli öğrencilerin velilerinin çatışma çözme becerileri üzerindeki etkisi, (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Eren, E. (1989). *Yönetim psikolojisi*, İstanbul: İşletme İktisadi Enstitüsü, no: 105.
- Ergin, M. (1993). *Edebiyat ve eğitim fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri için Türk dil bilgisi*. Ankara: Bayrak Basım.
- Gencan, T. N., Ediskun, H., Dürder, B. ve Gökşen, E. N. (1974). *Yazın terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Glasser, W. (1998). *Kişisel özgürlüğün psikolojisi seçim teorisi*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Gökalp, Z. (1973). *Terbiyenin sosyal ve kültürel temelleri 1*. İstanbul: MEB
- Günday, Ş. (2003). *Zihin felsefesi*, Asa Kitabevi, Bursa.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Kitap.
- Hatun, Ş., Etiler, N. ve Gönüllü, E. (2003). Yoksulluk ve çocuklar üzerindeki etkileri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 46, 251-260.
- İçözü, N. (2011). *Paytak ördek takımı*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2012a). *Hürriyet*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2012b). *Sevginin murnavcası*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2012c). *Tırmık ile ısırık*. İstanbul: Altın Kitap.
- İçözü, N. (2012d). *Yalancı yıldız*. İstanbul: Ankara.
- İçözü, N. (2012e). *Yüreğimin kıyısında*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2013a). *Çiçektoptan haber var*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2013b). *Zamanda yolculuk korsanların peşinde*. İstanbul: Altın Kitaplar.

- İçözü, N. (2013c). *Zamanda yolculuk mağara devleri*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2013d). *Zamanda yolculuk uzayda buluşalım*. İstanbul: Altın Kitapları.
- İçözü, N. (2013e). *Zamanda yolculuk şeytan bunun neresinde?* İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2014a). *Amigo papağan*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2014b). *Karabatak akbatak*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2014c). *Meraklı martı*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2014d). *Pelikan adası*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2014e). *Sihirli düşler kesesi*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2015a). *Dünyanın gözyaşları*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2015b). *Ena mena dosi*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2016a). *Bahar Perisi'nin gezisi*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2016b). *Bintepe'nin hayaleti*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2016c). *Çekirdek sdası*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2016d). *Güneşe tırmanan çocuk*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2016e). *Leylek ile kardan adam*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2016f). *Masal bahçesi Kibritçi Dede*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2016g). *Okula giden sSandal*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2016h). *Rüzgâr prenses*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2016ı). *Sihirli yosunlar*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2016i). *Siz olsaydınız ne yapardınız?* İstanbul: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (2017a). *Artık okuyorum okumaya başlarken*. Ankara: Altın Kitaplar.
- İçözü, N. (Tarihsiz). Eserleri. <http://www.nuricozu.com/eserleri/> adresinden erişilmiştir
- İnat, K., Duran, B., Ataman, M. (Ed.). (2007). *Dünya çatışma bölgeleri*. Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.

- Janis, I. L. (1943) Meaning and the study of symbolic behavior, *Psychiatry*, 6, 425-439
- Johnson, C., Ford, R. & Kaufman, J. (2000). Emotional Reactions To Conflict Do Dependence And Legitimacy Matter. *Social Forces*, 79 (1), 107-137
- Johnson, D. W. & Johnson, F. P. (1997). *Joining together: Group theory and group skills*. Minesoto USA: Universty of Minesoto.
- Johnson, D. W., vd. (1994). Effects of conflict resolution training on elementary school students, *The Journal of Social Psychology*, 134, 803-817.
- Juan, S. R. (2006). *Studying preschool friendship quality: a story completion task to examine young children's mental models of a specific best friendship*. (doctorate thesis). The University Of Wisconsin – Madison.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2006). *Yeni insan ve insanlar / sosyal psikolojiye giriş*, Ankara: Evrim Yayınevi.
- Kaplan, A. (1943). Content analysis and the theory of signs., *Philos. Sci.*, 10, 230-247.
- Karagöz, S. (2014). *Çocuk romanlarındaki başkişilerin yaşadıkları çatışmaları çözme yöntemlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Karataş, E. (2014). Çocuk edebiyatında “karakter” kavramı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33, 60-79
- Karatay, H. (2011). 4+1 planlı yazma ve değerlendirme modelinin öğretmen adaylarının yazılı anlatım tutumlarını ve yazma becerilerini geliştirmeye etkisi. *Turkish Studies*, 6 (3), 1029-1047.
- Karatay, H. (2011). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gerekenler. T. Şimşek içinde, *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı* (s. 77-125). Ankara: Grafiker Yayıncılık.
- Karatay, H. (2011). Süreç temelli yazma modelleri: planlı yazma ve değerlendirme. M. Özbay (Ed.), *Yazma Eğitimi* (s. 21-40). Ankara: Pegem Akademi.

- Karcioğlu, F. ve Alioğulları, Z. D. (2012). atışmanın nedenleri ve çatışma yönetim tarzları ilişkisi, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(3), 2015-237.
- Karip, E. (2015). *atışma Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve eğitim*. Ankara: Engin Yayınları.
- Kavcar, C. (2011). Yazılı anlatım. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Kaya, A. İ. ve Erkmen, Z. (2017). Aytül Akal'ın eserlerinde aile içi çatışma üzerine bir inceleme, *Kesit Akademi Dergisi* 3(10), 621-633
- Kıbrıs, İ. (2011). *Türkçe sözlü anlatım güzel konuşma/diksiyon*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kılıçaslan, S. (2014). Örgütsel atışma yönetiminde duygusal zeknın etkisini incelemeye yönelik kuramsal bir araştırma, *Electronic Journal of Vocational Colleges - BROKON zel Sayısı*, 264-274.
- Kıran, Z. (1986). *Dilbilim akımları*. Ankara: Onur Yayınları.
- Koçak, A. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örnekleme sorunu, *Selçuk İletişim*, 4(3), 21-28.
- Koçel, T. (2007). *İşletme yöneticiliği, yönetim ve organizasyon-organizasyonlarda davranış-klasik-modern-ağdaş yaklaşımlar*. İstanbul: BETA Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1995). *Türk Dili zerine araştırmalar*. Ankara: TDK.
- Koruklu, N. . (2003). *Arabuluculuk eğitiminin iletişim ve çatışma zme becerisinde etkisi: bir grup niversite ğrencisi üzerinde alışma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Lazarus, R. S. & Folkman, S. (1988). Coping as a mediator of emotion. *Journal of personality and social psychology*, 54(3), 466-475.
- Locke, J. (2000). *İnsanın anlama yetisi üzerine bir deneme*. Ankara: Öteki Yayınevi.
- Lodge, D. (1977). *The modes o f modern writins*. (Part one: what is literature?) London: Arnold.

- Lulofs, R. S. & Cahn, D. D. (2000). *Conflict from theory to action* (2nd ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Maggee, B. (1979). *Yeni düşün adamları*. İstanbul: M.E.B. Devlet Kitapları.
- March, S. & Simon, H. A. (1975). *Örgütler*. Ankara: Türkiye ve Orta Doğa Amme Enstitüsü Yayınları, No. 144.
- McGuire, S., Manke, B., Eftekhari, A. & Dunn, J. (2000). Children's perceptions of sibling conflict during middle childhood: issues and sibling (dis)similarity, *Social Development*, 9 (2), 273-190.
- MEB. (2013). *Çocuk edebiyatına giriş*. Ankara: MEB.
- MEB. (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB-TTKB.
- Menteşe, O. B. (2009). Edebiyat nedir? *Hacettepe Üniversitesi, Türkçe Dergisi*, 22, 49-56
- Millar, J. H. (2002). *On literature. (One: What is literature?)* London: Routledge.
- Murphy, Bridget, C. & Eisenberg, N. (2002). An integrative examination of peer conflict: children's reported goals, emotions, and behaviors. *social development*, 11 (4), 534-557.
- Oğuzkan, A. F. (2001). *Yerli ve yabancı yazarlardan örneklerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayınları.
- Oğuzkan, F. (1974). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Oğuzkan, F. (2000). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ozan Demir, Y. (2009). *Çocuk masallarında kişilerarası çatışma çözme süreci* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öğülmüş, S. (2002). *Ailede çatışma çözme eğitimi*. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınlar Genel Yayın No: 120.
- Öğülmüş, S. (2004). *Ben sorun çözebilirim*. Ankara: Babil Yayıncılık.
- Öğülmüş, S. (2006). *Kişilerarası sorun çözme becerileri ve eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Öner, U. (2000). *Çatışma çözme ve arabuluculuk eğitimi*. Yıldız Kuzgun (Ed.), *İlköğretimde rehberlik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özalp, İ. (1989). Örgütlerde çatışma, *Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1). 83-98.
- Özdemir, E. (1983). *Yazı ve yazınsal türler*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Özdemir, E. (1980). *Türk ve dünya edebiyatı (kavramlar - dönemler - yönelimler)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No. 457.
- Özenç, M. ve Özenç, E. G. (2013). Sınıf Öğretmenleri ile yapılan lisansüstü eğitim tezlerinin yöntem bölümü açısından incelenmesi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 132-141.
- Özgür, İ. (2003). *Konuşma bozuklukları ve sağaltımı*. Adana: Nobel Kitabevi.
- Robertson A. K. (1994). *Etkili dinleme*. İstanbul: Hayat Yayınları
- Roth, S. & Cohen, L. J. (1986). Approach, avoidance, and coping with stress. *American Psychologist*, 41(7), 813-819.
- Saussure, F. D. (1998). *Genel dil bilim dersleri*. (B. Vardar, Çev.) İstanbul: Multilingual.
- Samur İnce, A. Ö. ve Arıkan, Y. (2018). Behiç Ak'ın çocuk kitaplarındaki çatışmaların mizah ögesi bakımından incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(1), 2018, 165-182
- Schrumpf, F. Crawford, D. K. & Bodine, R. J. (2007). *Okulda çatışma çözme ve akran arabuluculuk program rehberi*. (F. G. Akbalık, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi.
- Sever, S. (2004). *Okulöncesi dönemdeki çocuklara seslenen kitaplarda bulunması gereken temel özellikler*. Z. Güneş (Ed.) *Yeni türk edebiyatına giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S. (2008). Eğitim ve bilimde Türkçe. *İnönü Üniversite Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşunun 100'üncü Yılında Eğitim Kurultayı*, 100, 435-471.
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem.

- Sever, S. (2002). Çocuk kitaplarında yansıtılan şiddet. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*, 35 (1-2), 4-37
- Sever, S. (2004). *Anadili öğretiminin temel bir aracı: yazınsal nitelikli çocuk kitapları. disiplinler arası bakışla Türkiye 'de çocuk*, 4. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Ankara: AÜ Çocuk
- Solar, B. (2011). Türkçe ders kitaplarında öyküleyici metinlerdeki kahramanların çocuğa göreliğinin değerlendirilmesi, 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s.139-144), ÇOGEM, Ankara.
- Şahin, Y. (2013). Çatışma kuramları ve kimlik temelli çatışmalar: Teorik bir giriş. *Bariş Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, 1(1), 32-55
- Şirin, M. R. (2016). *Çocuk, çocukluk ve çocuk edebiyatı*. İstanbul: Kapı.
- Şirin, M. R. (Tarihsiz). *Çocuk edebiyatı ders notları*. Çocuk vakfı: <http://www.cocukvakfi.org.tr/Rapor/CocukEdebiyatıDersNotları.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Taşdelen, V. (2005). Çocuğu anlayan edebiyat. *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, 104-105.
- Taştan, N. (2004). *Çatışma çözme ve akran arabuluculuğu eğitimi programlarının ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin çatışma çözme ve akran arabuluculuğu becerilerine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TDK. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Telman, N. (2000), *Etkin öğrenme yöntemleri*, İstanbul: Epsilon.
- Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2013). *Konuşma eğitim-sözlü Anlatım*. Ankara: Pegem Akademi.
- Temur, T. (2010). Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların üniversitesi öğrencilerinin dinlediğini anlama beceri düzeyine etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 303-319.
- Tengilimlioğlu, D. (1991). Kişilerarası çatışma ve çatışmayı teşhis modelleri, *TODAİE Dergisi*, 24(2),123-144.

- Tezcan, M. (1996). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Topbaş, S. (1998). *Dil, anadili ve Türkçe öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi.
- Topbaş, S. (2010). *Ses bilgisel gelişim*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Türkün, A. (2006). *Sınıf ve okul disiplinine çağdaş bir yaklaşım: Onarıcı disiplin: okullarda yaşanan kişilerarası çatışmaları yapıcı ve barışçıl olarak yönetmek için çağdaş bir model*. Ankara: Ekinoks Eğitim Danışmanlık.
- Ural, S. (2003). Okul öncesi çocuk kitaplarının tanımı. M. GÖNEN(Ed.), *Çocuk Edebiyatı* (s. 33-56). Ankara: Eğiten Kitap.
- Ülker-Erdem, A., Aydos, E. H. ve Çoban, A. (2017). Resimli çocuk kitaplarında yer alan olumsuz duygular ve karakterlerin kullandığı baş etme stratejileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (2), 914-931.
- Ülper, H. (2010). *Okuma ve anlamlandırma becerilerinin kazandırılması*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Veziroğlu, M. ve Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37, 163.
- Yakar, Y. ve Yılmaz, O. (2015). Beyazbulut Dergisi'nde yer alan kurgusal metinlerdeki karakterlerin çatışmaları çözme biçimleri. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDER)* : 57-66
- Yaşa, Y. (2007). *Growing up in chronic poverty: a qualitative look at its impacts on children* (Unpublished Thesis), İstanbul: Boğaziçi University.
- Yavuzer, Y., Karataş, Z. ve Gündoğdu, R. (2013). Ergenlerin çatışma çözme davranışlarının incelenmesi: Nicel ve nitel bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [H. U. Journal of Education]*. 28(1), 428-440
- Yazıcı Okuyan, H. (2006). *Türkçenin sözvarlığı açısından Fakir Baykurt (Doktora Tezi)*. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim ABD. Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Yazıcı Okuyan, H. (2009). Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma saatlerinde kullanılan çocuk edebiyatı ürünlerini seçme ölçütleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 135-159.
- Yazıcı Okuyan, H. (2015, Ekim). *Türkçe ders kitaplarında yer alan öyküleyici metinlerde kişilerarası çatışma çözme süreci*. UTEOK'da sunulmuş bildiri. İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi.
- Yıldırım, D. (2011). *Okul öncesi eğitimde Türkçe etkinliklerinin kullanımı*. Zonguldak: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi.
- Yılmaz, M. E. (2005). *Uyuşmazlık analizi ve çözümü: İnsan uyuşmazlıklarının kaynakları ve çözüm paradigmaları*, Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Yule, G. (1986). *The study of language*. Cambridge: University Press Cambridge.
- Zıllıoğlu, M. (2008). *Kimliğin kavramsal serüveni*. Hil Yayın, İstanbul

EKLER

EK-1

Nur İçözü ile Röportaj:

Yazar Nur İçözü'yle yapılan bu araştırma bağlamında irtibata geçilerek araştırmacıyla yazar arasında röportaj gerçekleştirilmiştir.

1) Öncelikle klasik bir röportaj soruyla başlayalım. Kimdir Nur İçözü? Kısaca kendinizden ve yazarlık geçmişinizden bahseder misiniz?

Oldukça uzun bir girizgahla başlayacağım yanıtımı vermeye. Geçtiğimiz yıllarda Osmangazi Üniversitesi'nde adıma düzenlenen "Çocuk edebiyatında yaşayan yazarlar sempozyumu" katılımcılarına dağıtılmak üzere kaleme aldığım AYNA AYNA SÖYLE BANA kitapçığında yazdıklarımın alıntılıyorum sorunuzun yanıtını.

"Kar yağıyor,

Buz yağıyor

Bizim evimize Nur yağıyor,"

Yıl 1948, şubat ayının 12'si.

İstanbul'un en eski semtlerinden Bakırköy.

İstasyonun hemen üstünde, semt sakinlerinin Aşıklar Caddesi olarak adlandırdığı caddenin üstündeki doğumevinde dünyaya merhaba diyen minik bebeğin, kaç yüzyıllık olduğu belli olmayan ahşap evdeki karşılaşması işte böyle oluyor.

Mutlu çocukluk yıllarının geçtiği bu evin geleceğinin belirlenmesinde ne denli katkısı olduğunu belki de hiç bilemeyecek.

Aynadaki küçük kızın dudakları kıpırdıyor.

"Gençken bazı şeylerin ayırdına varamaz insan!"

Kulağıma kendi sesim geliyor.

"Yaşlanmanın güzelliği de bu olsa gerek."

Gülüyor.

Yanağındaki minik gamze ortaya çıkıyor.

Benim de aynı yerde küçük bir gamzem vardı. Dedemin parmağını dokundurup, "Burayı çimentoyla kapayacağım," diye şakalaştığı o minik çukur hala duruyor mu?

Aynaya yaklaşıyorum, Küçük kız, sanki bana yer açmak ister gibi, uzaklaşıp silikleşiyor.

Altmış beş yılın izlerinin yeni yeni çizilmeye başladığı yanağımda, çukur belli belirsiz görünüyor. Aynada kendimi yakalamışken biraz daha yaklaşıyorum.

Gülümsüyorum.

Evet! Evet! İşte orada. Çocukluğumun sevimli gamzesi hemen dudağımın kenarında.

Ne zamandır görmemişim.

Yoksa artık hiç gülmüyor muyum?

Yoksa aynaya mı hiç böyle dikkatli bakmıyorum?

Sanırım ikinci şık.

Aynayla bu kadar oyalanmak yeter! Bilgisayarım beni bekliyor. Ne zamandır yazmaya başladığım romanın ilk birkaç sayfasının ardından yeni harfler, sözcükler, cümleler dökülmeli ekrana...

Çalışma masama oturuyorum.

Ama bugün bir tuhafılık var ...

İlk birkaç sözcüğün ardından ekran bir sis bulutuyla kaplanıyor sanki.

Ve az önceki ahşap evin kapısı önünde buluyorum bu kez kendimi. Yüzyıllık mermer basamaklar kim bilir kaç kişinin adımlarıyla aşınmış. Az önceki kız birinde oturmuş, elindeki gazetenin sayfalarını karıştırıyor.

Neyi aradığını biliyorum.

Güngörmüşler ve Fatoş. En sevdiği iki çizgi kahramanın günlük serüvenlerini az sonra koşup evde uyanık bulduğu birine okutacak.

Öyle ya, sabahın erken saatinde uyanıp, ahşap basamaklardan parmaklarının ucunda inmesi, asırlık tahta sokak kapısının demir sürgüsünü zorlukla çekerek açması, hep bu gazeteye ulaşma sevdasından. Okumayı bir öğrense, evde nazı geçen birini uyandırmasına hiç gerek kalmayacak. Oysa kimin yatağına tırmansa, kimin yanına kıvrılıp gazeteyi burnuna tutsa okuyacaklarını biliyor. Çünkü o ailenin biricigi... Ne zaman anneannesine, "İşiniz yoksa beni sevin," dese kucaklanacağını biliyor. Ne

zaman dedesinin yanına otursa o güne değin duymadığı yeni bir masal dinleyeceğini biliyor.

Yine de...

Okumayı bir öğrense...

.....

Şimdi daha iyi anımsıyorum Sınıfta okumayı ilk söken çocuk olmanın sevinci, “Yaşasın artık kendi gazetemi kendim okuyacağım,” sözleriyle dudaklarımdan dökülüyor.

Ve her hafta kendimi Varlık Çocuk Klasiklerinden bir kitapla ödüllendiriyorum. Annemin sabahları okula giderken verdiği harçlıklarla kendimi zengin bir yetişkin gibi hissediyorum önceleri. Okulun kapısındaki simitçi de her gün bu zenginlikten nasipleniyor. Hep beş kuruş artıyor. Onu da okul çıkışı, evin yolu üzerindeki kalaycı dükkanının önünden geçerken şöyle bir afiyle arkama fırlatıp atıyorum nedense. Tabi bu yaptığımı anneme hiç söylemiyorum. Kim bilir kaç zaman sonra o fırlatıp attığım kuruşların birikip bir kitaba dönüşebileceğini keşfediyorum. Ve işte o günden sonra her hafta sonu kendimi Varlık Çocuk Klasiklerinden bir kitapla ödüllendiriyorum. Ömür boyu sürececek bir sevda böyle başlıyor. Kitaplığımda o günlerden kalan hayli yıpranmış bir kitaba uzanıyorum. ARI MAYA... Ne keyifle okumuştum. Sanırım ikinci ya da üçüncü sınıftaydım onu aldığımda. Nasıl olmuşsa, evlenip evden ayrılırken kardeşime büyük bir hevesle armağan ettiğim, yazık ki onun da umursamazca sınıftaki arkadaşlarına dağıttığı kitaplardan tek kurtulan o olmuş.

Üstünde sevimli bir arı resminin bulunduğu kapağı okşuyorum. Garip bir sıcaklık yayılıyor parmak uçlarımdan tüm bedenime.

Kendimi birden Tuncer Kitabevi'nin rafları önünde buluyorum.

Bakırköy'ün ilk ve tek sahafı olduğunu ancak çok ileri yıllarda anladığım, Rasim amca ** dükkanını çoktan kapatmış. Dükkanın ortasındaki masaya yığılmış eski kitaplar yerine Tuncer'de raflara dizilmiş gıcır gıcır baskılı kitaplar beni bekliyor artık. Her cumartesi, okulumun kapısından koşarak fırlayıp, iki cadde ötedeki Tuncer'e koşmamın nedeni de yeni bir arkadaşla kucaklaşma heyecanı.

Caddelerde yürürken kendimi koskocaman biri gibi hissediyorum. Zaman zaman tek ayak üstünde zıplayarak ve laf aramızda yoldan geçen otomobillerin önüne atlayıp kaldırımlar arasında mekik dokuyarak ulaşıyorum kitapçıya.

Gerçekten de artık kocaman, okullu bir kızım. Öyle ki, annem bile beni okula bıraktığı ilk gün, “Yolu biliyorum, kendim dönerim, “dediğimde hiç çekinmeden “Peki” diyor. (Ki henüz birinci sınıftayım)

Şimdi düşünüyorum da, benden çok annemdeki cesarete şaşıyorum. Yürüyeceğim yol öyle böyle değil. İki istasyon arası. Behramağa ilkokulu Bakırköy’de, evimiz Yenimahalle’de. Ya hat boyundan, ya İstanbul caddesinden yürümem gerek. Ben ise genelde iki caddenin ortasında kalan geniş tarlayı tercih ediyorum. Belki de beni bu yola çeken şey, ortasındaki dev çukurun bir yanından girip diğer tarafından koşarak tırmanmanın heyecanı oluyor. Öyle bir macera ki, yağmurlu bir günün ardından aynı yola girdiğimde ayaklarımı balçıktan kurtarmaya çabaladıkça çukurun neredeyse beni yutmaya çalıştığını, düşe kalka, çamurlara bulanarak zorlukla yukarı çıkabildiğimi hiç unutmuyorum.

.....

Tahmin ettiniz değil mi? Bir süredir Sakızağacı’ndaki ahşap evde yaşamıyoruz.

Okullar açılmadan az önce dede evinden ayrıldık. Önceleri teyzem ve benden topu topu altı yaş büyük olan dayımla yattığım tavan arasını özlemedim desem yalan olur. Onların fısır fısır konuşmalarını dinlerken uyuyakalmak, duvarı kaplayan tahtaların aralıklarından giren güneşle uyanmak hala unutamadıklarım arasında. Anneannemin kış günleri soğuktan korunmamız için bin bir özenle tahta aralıklarına çivilediği kilimleri parmağımla hafifçe çekip sokaktan gelip geçenleri seyretmek de yeni evimde yaşayamadığım maceralardan biri.

Yeni evim.

Sahile iki adım mesafede, üç katlı bir apartmanın, iki oda bir taşlıktan ibaret, bodrum katı.

Oturma odasındaki divan annemin sihirli dokunuşlarıyla benim yatağım oluveriyor geceleri. İşte o zaman kendimi çok yalnız hissediyorum. Sonra artık büyüdüğümü ve kendime ait bir odam olduğunu hayal edip, teselli buluyorum. Tepemdeki pencereden gelen gün ışığıyla gözlerimi açıyorum her sabah. Gözlerim çeşit çeşit çiçeklerle

bezenmiş bahçeye bile ulaşamazken, sokaktan gelip geçenleri görmem olanaksız. Ancak, divanın üstüne çıkıp, pencereye tırmanmam ve oradan bahçeye atlamam gerek. Yani, yedi yaşında bir çocuk için tam bir macera. Ev sahibimiz aksi hacı amcaya görünmeden bu yolu kullanıp zaman zaman apartmanın bahçesine çıktığım da olmuyor değil. Bu küçük keyif anları da yaşanmasa, doğup büyüdüğüm evden koparılmış olmanın acısını daha da derinden hissedeceğim yoksa.

O günlerde bu evde yaşayacağım bir olayın tüm yaşamımı etkileyeceğini bilmiyorum tabi...

Gözüm bilgisayarımın ekranında. Parmaklarım tuşlarda. Romanıma bu gün tek sözcük ekleyemedim. Yazıları birkaç sayfa kaydırıp cümlelere göz gezdiriyorum.

Beklenmedik anda ortaya çıkan küçük kızın yazdıklarına müdahale etmesinden endişe ediyorum belki de. Tam birkaç kelime yazmaya başlamışken korktuğum başıma geliyor. Sözcükler, satır satır kızın hüzünlü bakışları içinde adeta eriyor. Dudaklarının kıpırdadığını görüyorum:

“O günü hiç unutmadım!”

“Ben de! Oysa anneannemin geldiğini görünce ne kadar da sevinmiştim.”

Anneannem:

Çocukluğumu ve geleceğimi şekillendiren otoriter, bir o kadar da sevecen kadın.

Anneannem, çocukluk anılarımın en önemli kişilerinden. Kalabalık ailesi için sabahtan akşama kadar çarşıda, mutfakta didinen yanına yaklaşp yüzüne baktığımda iki eli kanda olsa beni kucaklayıp dizine oturtan, geçmişten, çocukluğundan masallar anlatan sevgili anneannem.

.....

Sekiz yaşındayım.

Çok sevdiğim, özlemlerle beklediğim kardeşimin yaşamımıza katılmasıyla annemin işlerinin çoğaldığını, her şeye yetişemediğini anlayamayacak kadar küçük...

Gelmesini heyecanla beklediğim bu minik yaratığın evin kapısından girmesiyle birlikte her şeyin çığırından çıkacağını nereden bilebilirdim.

Islak bebek bezlerinin salkım saçak sallandığı taşlık, üzerinde sürekli bez kaynatılan bir ocağın yandığı banyo ve yetmezmiş gibi bir türlü toparlanamayan odalar. Doğru dürüst silinip süpürülemeyen bir ev, geciken akşam yemekleri...

Arada sırada anneannem de uğramasa annemin soluk alacak zamanı yok.

İşte böyle günlerden birindeydi annemin önüme bir kova suyla elime bir tahta fırçası tutuşturarak. ‘Oyun gibi,’ demesi. ‘‘Fırçayı kovaya sokacaksın, sonra tahtalara süreceksin.’

Arka odanın döşemesine eğilip başlıyorum fırçalamaya. Ellerim acıyor. Gözlerim yaşıyor. Sonra bir şarkıdır uyduruyorum içten içe. Daha kolay oluyor gerçekten de. Derken kapı çalınıyor.

Anneannem.

Yaşasın kurtarıcım geldi!

Sanıyorum.

Oysa ki o beni görünce yüzünde kocaman bir gülümseme beliriyor. ‘‘Aferin benim hamarat kızıma! İşte böyle annesine yardım edermiş,’’ deyip oturma odasına geçiyor. Bu kez anneme, ‘‘Bak gördün mü? Olmaz, günah diyordun. Nasıl da beceriyor. Eli erdiğince yardım edecek tabi sana! Abla olmak kolay mı?’’ diyen sesi geliyor kulağıma.

Annem gönülsüz.

‘‘Parmak kadar kız anne. Yazık değil mi?’’

Tahta fırçalama hikayemin o gün başlamasıyla bitmesinin özeti gibi bu cümle.

Önüme bir daha ne kova konuyor ne de fırça.

Annem birkaç yıl sonraki öneriye de keşke böyle kararlı karşı koysaydı diye düşünmeden edemedim yıllarca...

.....

Hiç unutamadığım o günü yaşamasaydım, bu gün ne olurdu, ne yapardım?

İlkokulun son günleriydi.

Anneannem arada sırada yaptığı gibi kapıdan bir kahve içmek için uğramıştı. Taşlıkta oturuyorlardı.

Ben kendimi bildiğimden beri yaptığım gibi, yere yüzükoyun uzanmış, önümdeki kağıda bir şeyler çiziktiriyorum. Kardeşim kendi halinde, en sevdiği şeyi yapıyor. Elinde minik bir bez parçası, kah yerleri siliyor, kah duvarları.

Annemin sesi kulağıma geliyor:

“ Öğretmeni çok ümitli.” Diyor. “Çok başarılıymış. ‘Ziyan etmeyin. Bir koleje yollayın,’ dedi..”

Benden söz ediyor. Yerimde doğrulup kulak kesiliyorum.

“Daha neler! Kocanın küçücük işçi maaşıyla nasıl olacakmış o iş?”

“Ücretsiz de gidilirmiş. Araştırmak gerekmiş. Hem biraz zam da aldık, azıcık sıkışsak altından kalkabiliriz belki.”

“Ya yol? Bakırköy’den Üsküdar’a gidip gelmek kolay mı? Bunu hiç düşündün mü?”

“Yatılı veririz dedik.”

İçimde bir kuş çırpınıp duruyor. Demek öğretmenim, annemi çağırmanı söylediğinde bunları konuşmuş. Birkaç gecedir babamla fısıldaşmaları da bununla ilgiliymiş.

Anneannemin sıkıntısı sesine yansımış.

“Aklınızı başınıza toplayın derim ben. Bu kız çok okuyor. Elinden kitap düşmüyor. Hadi, kolejlere gönderdin diyelim. Sonra ne olacak? Üniversiteye mi devam edecek?”

Annem sözünü kesmeye yelteniyor:

“Eder elbet, niye olmasın?”

Anneannemin giderek yükselen sesinde bu kez öfke tınıyor.

“Kocasının önüne de yemek yerine kitap koyar! Eline iğne iplik aldığını görmedim. Kıyamadığın için mutfağa da girdiği yok, temizliğe yardım ettiği de. Bir düşün! Evlenince ne olacak? “

“Herkes gibi o da öğrenir anne!”

“Bak kızım, aklınızı başınıza toplayın. Ben okumasın mı diyorum? Az önce dediklerimi unut. Haklısın, yemekmiş ev işiymiş nasıl olsa öğrenilir. İş ki canı sağ dursun. Benim korkum yollardan. Parmak kadar kızın bir başına kara trenlere binip İstanbul’a gidip gelmesinden korkuyorum. O yollarda onu kim korur, kollar? “

“Ya ne yapalım? Okumasın mı?”

“Bakırköy ortaokulu ne güne duruyor? Kardeşlerin de sen de oradan mezun değil misin?”

“Ya sonra?”

Anneannemin sesine zafer kazanma ihtimaliyle beliren bir güven geliyor.

“Sonra enstitüye gider. Eli kırılır, dikiş nakış yemek öğrenir.”

Gözlerim doluyor.

Anneannem artık daha da güvenli. Devam ediyor.

“Hem dayısı da öyle diyor. Buradan İstanbul Lisesine gidene kadar yollarda neler neler görüyormuş çocuk. Bak son kez söylüyorum. İyi düşünün. Kıza yazık olmasın!”

Annemin fisıltısı.

“Bilmem ki...Hele babasıyla da konuşalım. “

Gözyaşlarım bendini aşıyor. İçimde kanatlanmış kuş umutsuzca çırpınıyor.

“Ben okumak istiyorum!” cümlesi dudaklarımın arasına hapsolüyor.

Ben okumak istiyorum.

Bu cümle kim bilir kaç gün, kaç gece beynimin içinde dolanıp duruyor. Annemin elinden tutup Bakırköy Kız Enstitüsü’nün eşliğinden içeri adım atarken de aynı sözcükler yineleniyor kilitli dudaklarımın içinde.

Serin bir sahanlık. Dört bir yanında camlı dolaplar. İçlerinde renkli ipliklerle işlenmiş örtüler, oyalar... Duvarlarda el işi, yağlıboya tablolar. Okuldan çok sergi alanı sanki.

Annemin hayranlık dolu bakışları, “Hepsi öğrencilerimizin eserleri,” diyen sese yöneliyor.

“Hepsi de birbirinden harika. Kutluyorum.”

Kadının bakışları üstümden hızlıca geçiyor.

“Kayıt mı yaptıracaktınız?”

“Şey...Evet. “

“Buyurun sizi müdüranımın odasına götüreyim.”

Ben bu tabloyu daha önce de yaşamamış mıydım? ***

Ağır kadife perdelerin gölgelediği camın önündeki büyük masada oturan hanım ayağa kalkıyor. İnce bedeni şık bir döpiyesin içinde dimdik. Kır saçları modern bir topuzla arkasında toplanmış. Gülümseyerek yer gösteriyor. Hemen yan duvara dayanmış kanepeye ilişiyoruz. Kadının yumuşak bakışları üzerimde.

“Kızımızı kaydettirmek istiyorsunuz sanırım.”

Kızımızymış! Nerden oluyorum ben onun kızı?

Bana bir şey soran yok.

İçim çığlık çığlık.

Kadının bakışları artık anneme kilitli. Devam ediyor.

“Bu yıl müfredatta bir değişiklik yapıldı. Daha önce özel ve esas adı altında 5 yıllık eğitim yapılıyordu. Bu yıl kaydolan öğrencilerimiz ise, altı yıllık, lise muadili eğitim alacaklar.”

“Yani üniversiteye de gidebilir öyle mi?”

Annemin sesinde bir ferahlık mı var ne?

“Her bölüme olmasa da öyle diyebiliriz.”

“Nasıl yani?”

“Branşıyla ilgili bölümlere girebilecek. Ortaokulda, diğer okullarla aynı dersleri görecektir. Liselerde branşlaşma başlıyor. Kültür derslerinin yanı sıra istediği bölümü seçip eğitimine öyle devam edecek.”

İstediğim bölüm ne olabilir?

Kadın sanki sorumu duymuş. Devam ediyor.

“Lise bölümünde fen dersleri çok hafif. Edebiyat, tarih, coğrafya yabancı dil diğer liselerle hemen hemen aynı görülüyor. Okul sabahtan akşama kadar olduğu için öğleden sonraları da branş derslerine ayrılıyor. Dikiş, nakış...Çocuk Bakımı...”

İçimde bir yılgınlık. Her şey tam da anneannemin istediği gibi!

“Yemek... Resim...”

Resim mi dedi?

İçimden yükselen sevinç dalgası annemi de etkisine almış gibi. Heyecanla bana dönüyor.

“Tam sana göre! Sen hep ressam olmak isterdin ya!”

Gerçekten!

.....

Sanırım üçüncü sınıftayım.

“Büyüyünce ne olacaksın?”

Yıllarca değişmeyen yanıtlım hazır:

“Ressam veya gazeteci.”

Evet ressam olmalıydım. Kendimi bildim bileli herkes böyle söylemiyor muydu zaten. Yüzükoyun yere uzanıp elime geçen her kağıt parçasına babamın çalıştığı fabrikadan getirdiği sabit kalemlerle resimler çiziktirdiğimi gören büyüklerimin ortak fikri bu.

“Bu kız ressam olacak!”

Ya gazetecilik nereden çıktı?

Sanırım o yanıtın kaynağı da okuma yazma öğrenmezden çok önce, gazetelerin yaşamımda önemli bir yer tutmasında gizli.

“Yaz yazıcı, bir okka sazan... yesin bunu yazan!”

Bu da beni elimde kalemle kağıtların üstünde yatarken gören dedemin ağzından düşürmediği tekerleme.

Yıllar sonra o tekerlemenin ilk yarısını gerçekleştirdiğimi görebilse ne derdi acaba?

.....

Dört yıllık ortaokul (yedinci sınıfta tüm sınıf topu dikmiş, ikinci kez okumuştuk) öğrenciliğimin ardından lise yılları unutulmaz güzelliklerle geçti. İşin çarpıcı yanı, beni sırf yollarda gidip gelirken endişe edecekleri için koleje yollamaktan kaçınan

ailemin, ortaokula başladığım ilk günlerde Florya'nın Sefaköyü'nde bir ev alması oldu. Böylece evden istasyona her gün 1 kilometrelik yolu yürüyen, ardından trene binip Bakırköy'e ulaşabilen küçük kızın bu macerası önceleri Florya istasyonuna ardından taşındığımız Cennet Mahallesi'nden Küçükçekmece istasyonuna kar kış demeden bata çıka yürüyerek yedi yıl boyunca sürdü. Bu tabloda tek olumlu manzara, trenlerin artık kömürle değil elektrikle çalışır olmasıydı.

Annemin de dediği gibi hep ressam olmayı isteyen ben, enstitü yıllarında anneannemin dileğini de bir şekilde yerine getirmiş oldum. Dikişi, (ikmale kaldığım yegane ders olsa da) yırtığımı söküğümü dikecek kadar öğrendim. Hatta kendime etekler elbiseler bile biçip diktim. Nakış, belki de resme olan renkli yakınlığı nedeniyle sevdiğim dersler arasında yer aldı. Ancak resim kadar belki de daha çok başarılı olduğum ders edebiyattı. Okulun edebiyat kolu başkanı olmam, İstanbul liselerarası edebiyat kolları birliğinde yıl boyunca İstanbul liselerinde yapılacak etkinliklerin programını oluşturma çalışmalarında bulunmam tabii ki tesadüf değildi. Panellerde, münazaralarda okulu temsil eden isimlerin başına beni yazmaları da küçük yaşımdan beri herkesin çenebazlığım konusunda fikir birliğine varmasının boş olmadığını kanıtıydı sanırım.

Öyle ya, kaç çocuk elbise modellerinin yer aldığı dergilerdeki resimleri konuşturur, hatta mutfak tezgahındaki balıklarla bile konuşup hikayeler uydurur? Laf aramızda bu huyum , çocukları olmayan iki yengemin annemi “Bu çocuk geri zekalı mı acaba?” sorusuyla bunaltmalarına bile neden oluyor.

Annemin yanıtı ise yaşamımı özetler gibi.

“Saçmalamayın. Onun hayal dünyası geniş.”

Sonuçta sınıfta en iyi kompozisyon yazan, en düzgün cümlelerle panellerde fikrini savunan bir öğrenci olmamda birinci sınıftan itibaren okuduğum her satırın etkisi olduğunu yalnızca öğretmenlerim değil, ben de çok iyi biliyorum. Okumak, en az resim yapmak kadar olmazsa olmazım. Öyle ki yaz tatillerinde günde bir iki kitap bitirdiğim bile oluyor. Üniversitede kütüphane görevlisi olan komşumuzun kitaplığı da olmasa, bu hıza bütçemiz nasıl dayanır düşünemiyorum bile. Anlamasam bile okuyorum. Stendhal'in “Kırmızı ve Siyah”ı, Hugo'nun “Sefilleri”... Tolstoy, O Henry, Muazzez Tahsin, Kerime Nadir, Aka Gündüz... Hiç ayırım yapmadan okumaya devam!

....

Babamın işlerinin bozulması, annemin yeni bir şans yakalama umuduyla iş aramak için Almanya'daki teyzemlerin yanına gitmesi lisedeki son yılıma rastladı. Okuldan ayrılıp çalışma teklifime annemle babamın şiddetle itirazı, babamın belediyede küçük bir memuriyete girerek tekmemizin çalkantılı denizdeki yolculuğunu sürdürmesi de o günlere rastlıyor.

Annem, mezun olduğumu bile göremeden başka bir ülkede geleceğimizi aramaya gitmişken, ben de yeni arayışlar içindeyim.

Bitirme sınavlarının sonuçlarını okulun kapısına asılan listede okumamla hemen bir Hürriyet Gazetesi almam arasında kaç saniye vardı acaba? Küçük İlanlar sayfasında tam da kendime göre bir iş buluvermem ise, ne aradığımı bilmemden mi, yoksa rastlantı deyip geçiştireceğim bir an mıydı?

“Hediyelik eşya atölyesinde çalışacak resme yetenekli eleman aranıyor.”

Adres Laleli Çarşısı

Tam bana göre bir iş.

En azından Tatbiki Güzel Sanatlara giriş kurslarına kaydolmam için gerekli birkaç kuruş kazanabilirim.

Otobüse atladığım gibi yola koyuluyorum.

Laleli Camisinin altındaki minik kapalı çarşıda yine ufacık bir dükkan. Vitrininde tahta boyama tepsiler, tabaklar... Desenler yakma makinesiyle yapılmış, renkli boyalarla süslenmiş. Kolay iş. Süsleme derslerinde çok daha ince desenleri tahta tabaklarda havyayla yakıp, boyadım.

İçeri giriyorum.

Tezgahın arkasında orta yaşlarda bir adam.

Elimdeki gazeteyi uzatıp iş için geldiğimi söylüyorum.

Dükkan sahibi atölyenin Galatasaray'da olduğunu, kızı, karısı ve oğluyla birlikte çalıştıklarını söylüyor.

Bir de güzel haber; Pazartesi işe başlayabileceğim.

O anda nedenini anlayamadığım bir şekilde, adım soyadımı ve adresimi küçük not defterine kaydedip, sonra da kendi kartını uzatıyor. Adı Hasan.

Kartın altında atölyenin adresi de yazıyor.

Yaşasın! Artık bir işim var. Hayallerim kanatlanıyor. Eve uçarak gidiyorum.

.....

Böylece yaşamımın ilk iş günü başlıyor.

Beni iş yerine götüren babamın göz pınarlarında bir damla mı gördüm, yoksa o benim gözümdeki miydi bilemiyorum.

Bana gösterdikleri masa pencerenin önünde. Karşıdaki tarihi binanın gri, yıkık dökük duvarına kilitleniyor gözlerim. Pınarlarına hapsolan yaşlar yavaşça yuvarlanıyor yanaklarıma. Elime fırçayı aldığım anda ortam bir anda tüm pejmürdeliğinden kurtuluyor. Onca zamandır aile kadınlarının acemi ellerinde renk bulan desenler, artık benim usta parmaklarıma emanet.

Böylece günlerim renkli bir dünyanın katmanları arasında geçmeye başladı. Elimde havya, tahta tepsilerin, tabakların üstünde çizimler yapıyorum. Okuldayken üstünde çalıştığımız Türk motiflerinden birkaçını getirip, hediyeliklerin üstüne işlemem Hasan amcaya çok mutlu ediyor. Günler peş peşe yuvarlanırken, artık tahtaların kokusundan, renginden cinsini anlayabiliyorum. Pembemsi kiraz kaplamasının kokusu pek hoşuma gidiyor. Dişbudak biraz inatçı. İhlamur ferahlatıcı...Cevizde ise garip bir asalet! Sonra onları dileğimce boyayıp Hasan amcaya veriyorum. Verniklemek onun işi.

.....

Üç aylık hediyelik eşya çalışmasının ardından yeni yaşamım yine fırçamın ucunda.

Cağaloğlu'nda Renk Grafik adında bir ofset film atölyesinde rötuşör olarak çalışmaya başlıyorum. Eniştemin arkadaşlarının atölyesi. Ofsetçiler arasında Galipler olarak da bilinen iki neşeli ortak. Ekip hep gençlerden oluşmuş. Kimi film kimi kalıp bölümünde. Benim işim ise çok ince. Sıfır ya da bir numara suluboya fırçasıyla, Türk motiflerini film üzerinde lak denilen bir kimyasalla tek tek kapatıyorum. Hem de kırmızı, sarı, mavi ve siyah olmak üzere dört ana renkte. İznik çinileri, çeşitli Türk motifleri, kilim desenleri böylece tebrik kartlarında, takvim yapraklarında yeniden can buluyor. İlk ayın sonunda, camlı masalarda filmlerin montajları da benim

sorumluluğuma veriliyor. Motifler öylesine ince ki, Galipler benden başkasına güvenemiyor. Ve bu güven hemen bir ay sonra bana atölye şefi olma ayrıcalığını da getiriyor. Tabi haftalığımdaki küçük bir artışla birlikte.

.....

Sonbaharın ilk günleriyle birlikte annem de yeniden evimizde. Çünkü teyzemlerin yanında en çok üç – dört ay kadar kalmasına izin var. Kendisine uygun bir iş de bulamamış. Seviniyoruz. Ağzımızın tadı, gönlümüzün neşesi yerine geliyor. Babamın Küçükçekmece Belediyesinden aldığı maaşla kıt kanaat geçinmemize karşın, haftalıklarım hala evin bütçesine kabul edilmiyor. “O senin emeğin. Ben hayatta olduğum sürece evin geçimi benden sorulur,” diyen babamın ısrarıyla açtırdığım banka hesabında kuruş kuruş birikiyor. Annem, artık çalışma hayatında olduğumu, giyimimi kuşamımı ona göre ayarlamam gerektiğinde ısrarlı olmasa, belki de yeni bir pabuç ya da elbise almak için bile haftalığımı bozmayacağım. En büyük lüksüm ise, dergiler ve kitaplar.

Her sabah Basıncöy-Cağaloğlu otobüsüne koşarak gidiyorum. Kimler yok ki o otobüste? Çetin Altan, Yaşar Kemal, Mim Uykusuz, Cafer Zorlu, Mıstık şu anda ilk aklıma gelenler. Zamanın ileri gelen kalemleriyle aynı araçta bir saate yakın yolculuk yapmanın keyfi de bir başka oluyor doğrusu. Araç belediye otobüsü değil de sanki bir okul otobüsü. Yaşları kırkı geçmiş koskoca insanların önden arkaya, bir yandan öte tarafa laf atmaları, kahkahalar arasında yol nasıl bitiyor anlayamıyor insan. En çok da Doğan Katırcıoğlu adındaki bir foto muhabirine takılıyorlar, denize düşen cemrenin fotoğrafını çekmeye gitmiş diye!

Akşam iş çıkışlarında aynı otobüse bu kez Vilayet’in önündeki ana duraktan biniyorum. Pencere kenarında oturmaya, yoldan gelip geçenleri seyretmeye bayılıyorum. Çokça da elimdeki bir kitabın ya da derginin sayfaları arasında kaybolup gidiyorum. Bazen yanıma oturan bir hanımla oradan buradan laflıyoruz. Ne ben onun adını biliyorum, ne de o benim. Ama nedense bazen için için soruyor mesleğimi, tahsilimi. Ben Cennet Mahallesinde iniyorum, o bir durak sonra; Basıncöy’de...

Bu yolculuklardan birinde, elimdeki dergiyi gösterip “Hayat Mecmuası’nda çalışmak ister misin?” diye soruveriyor.

Ne? Ben mi? Dergide çalışmak mı? Hem de zamanın en modern tek dergisinde!

Beynimde dönen sorular dudaklarımdan dökülemiyor bile. O devam ediyor.

“Resimli Roman dergisinde bir sayfa ressamına ihtiyaçları var. Senden söz ettim. Gelsin görüşelim dediler. Hemen cevap verme. Düşün. Yarın yine konuşuruz.”

O akşam eve nasıl gittim bilemiyorum.

Annem daha kapıda anlıyor bir şeyler döndüğünü.

“Ne o kızım bir şey mi oldu? İşten mi atıldın?”

Ne atılması yeni bir iş teklifi aldım, bile diyemeden başımı hayır anlamında sallayıp kardeşimle paylaştığımız odaya giriyorum. Kendimi sırt üstü yatağıma atıp ne düşüneceğimi bilemeden gözlerim tavana dikili, annemin” Haydi herkes masaya!” çağrısına kadar yatıyorum.

Yemeğin sonuna kadar babamdan ses çıkmıyor. Masa toplanıp da, kahvesini uzattığımda, “Eee, söyle bakalım nedir bu halin?” deyiveriyor.

Anlatıyorum.

“İyi ya,” diyor. “Sen hep gazeteci olmak istemez miydin?”

“Evet...İsterdim ya...”

“Önce gidip bir görüş, bakalım iş aklına yatacak mı, gerisini sonra düşünürsün.”

Öyle yapıyorum.

Ertesi akşam otobüse biner binmez gözlerimle adını bile bilmediğim o hanımı arıyorum. Bu kez o benden daha önce gelmiş. Gidip yanına oturuyorum.

“İyi akşamlar!”

“İyi akşamlar.”

Başka bir şey demiyor. Ben sormasını bekliyorum, o da sanırım yanıtlamıyor.

Cesaretimi topluyorum.

“Şeyyy. Ben düşündüm de, arkadaşlarınızla görüşebilirim.”

Yüzünde sevimli bir gülümseme.

“Tamam o zaman. Yarın Hayat Mecmuası’na gel. Divanyolu’nda. Kız lisesinin hemen arkasındaki sokakta. Kime sorsan gösterirler. Kapıda benimle görüşmeye geldiğini söylersin.”

“Şeyyy adınız?”

“Doğru ya, birbirimize adımızı hiç söylemedik değil mi? Adım Azize Bergin...”

Ben de adımımı söylüyorum. Sonra ekliyorum.

“Yalnız öğle paydosunda gelebilirim.”

“Tabi tabi...Ne zaman istersen.”

Yarın!

Bazen ne çok şeye gebedir bir tek YARIN.

Akşam eve dönerken aldığım Hayat Resimli Roman’ın her zamanki gibi öncelikle yıldız falı bölümünü okuyorum. Hayret! Burcumun karşısında,” Yeni bir teklif alacaksınız. Bu fırsatı değerlendirmeniz geleceğiniz açısından çok önemli. İyi düşünün.” Yazmıyor mu?

Bu kadar olur!

Evet, iyi düşünmeliyim.

Ertesi sabah yeni diktirdiğim pembe döpiyesimi giyiyorum. Ciddi, olgun bir görünüm sergilemeliyim.

Öğlen paydosunda bir koşu Hayat Mecmuası’na gidiyorum. Kapıdaki görevli Azize Bergin adını duyar duymaz telefona sarılıp ziyaretçisi olduğunu haber veriyor. Sonra yanındaki delikanlıya beni yukarı çıkarmasını buyuruyor.

Üç kat merdiven tırmanıyoruz.

Upuzun koridorların ardından bir başka merdivenin başında Azize Hanımla buluşuyoruz. İki kısa merdiven daha ve camlı bir kapının ardında GELECEĞİM!

Yanyana iki masa, hemen karşısında bir tane daha.

Pencere kenarındaki masada gözlüklerinin üstünden bize bakan tonton yüzlü yaşlı biri.

Azize hanım, “İşte size sözünü ettiğim güzel kız, “diyerek kolumdan çekerek o masaya yöneliyor. Sonra bana dönerek yaşlı adamı takdim ediyor.

“Sezai Solelli...Dergi dünyasının duayeni. Resimli Romanın yazı işleri müdürü. “

Duayen de ne demek acaba?

“Geç bakalım otur şöyle,”

Müdür, önündeki iskemleyi işaret ediyor. Oturuyorum. Uzun uzun eğitimimi, düşüncelerimi, yapmak istediklerimi sorguluyor.

Öyle hızlı konuşuyor, bir anda öyle farklı konulara atlıyor ki, izlemekte zorlanıyorum.

Ter basıyor.

Yan masada oturan daha genci, “Sezai Bey çay içer miyiz?” demese kurtuluşum yok.

Sezai Bey, “İyi düşündün Eser. Hanım kızımız da içer herhalde.” diyerek, gömleğinin kollarının üzerine geçirdiği siyah uzun kollukları çekiştiriyor. Belli ki pek titiz. Gözlüklerinin ardından üstüme dikilen bakışlarıyla yanıtımı beklediğini anlıyorum,

“Evet. Teşekkür ederim.”

O sırada Azize Hanım, “Ben aşağıya iniyorum. Gitmeden önce uğrarsın,” deyip odadan çıkıyor.

Artık iyice yalnızım.

Sezai Bey sürekli konuşuyor.

“Azize seni çok methetti. Her sabah otobüse binmek için onun kapısının önünden geçermişsin. ‘Öylesine dakiktir ki, o geçerken saatimi ayarlayabilirim,’ dedi. Doğrusu bu bizim için çok önemli. “

Sonra eliyle adının Eser olduğunu öğrendiğim kişinin masasının yan tarafındaki boşluğu işaret ediyor.

“Buraya bir masa koyarız bir de çöp kutusu olur biter, değil mi Eser?”

Eser Bey, “Evet Sezai Bey,” diye onaylıyor.

Sezai Bey bu kez suskun bir halde köşesinde oturan şişman yaşlı adama dönüyor.

“Sen ne dersin Orhan?”

“Siz bilirsiniz Sezai Bey. “

Yaşlı adamın araştırmacı bakışları bir kez daha üstümde.

“Aslında ben değil Şevket Bey bilir tabi ki. Bak kızım seninle çalışmayı isteriz, ama önce patronla konuşmalıyız. Onun onayı olmadan seni işe alamayız. Hafta sonuna kadar Azize’yle kararı haber veririz.”

Toplantının bittiğini anlayıp hemen izin istiyorum. Kapıdan çıkarken arkamdan sesleniyor.

“Bir de çöp kutusu koyduk mu yerin hazır!”

O akşam otobüste Orhan Bey’i de seçiyor gözlerim. Demek aylardır onunla gidip gelirmişiz de farkında değilmişim. Yaşlı adam beni görünce saygıyla doğrulup selam veriyor. İçime adlandıramadığım bir aydınlık doğuyor.

Birkaç güne kalmadan Azize Hanım’dan haber geliyor.

İşe başlayabileceğim.

Nasıl olacak? Bana çok güvenen Galiplerden nasıl ayrılacağım? Ayıp olmaz mı?

Bütün bu gelgitlerim babamın birkaç sözüyle sona eriyor. “Bak kızım, bazı fırsatlar insanın önüne bir kez çıkar. Değerlendirmek kişinin kendi elindedir. Şans denen şey de bundan başkası değildir. Önüne çıkan karmaşık yollardan kendine en uygun olanını seçersen başarılı olursun. Yaşam senin. Yolunu seçmeyi de sen bileceksin.”

Seçiyorum.

Yıl 967. Kasım ayının son günleri...

Yaşamımda yeni bir kapı açılıyor...

BABIALİ.

BABIALİ

Babiâli o dönemlerde sihirli bir dünya sanki. Bu dünyaya girmek de, bu dünyadan ayrılmak da kolay değildir doğrusu. Öyle “ha” deyince bir masa vermezler adamın önüne! Hele bir koltuğa yerleşmek uzun çabalar ister. Babiâli’de Topuk Sesleri* de az çok duyulmaktadır artık. Üstelik o seslerin en güçlülerinden biri, Azize Bergin’dir.

Kısacık bir yolculuk yapalım geçmişe,” dersiniz eğer, Babiâli’nin daracık sokaklarında koşar adım yürüyen çıtı pıtı bir kıza rastlarsınız, her sabah ve akşam.

Daha ilk görüşmede masasını sandalyesini gösteriverirler kıza. İşi, Sayfa Sekreterliğidir. Yani, bu günün deyişiyile “sayfa tasarımı”. O zamanın tekniği, tıpkı bir

mimar titizliğiyle sayfaları çizmeyi, sütunları belirlemeyi, satırları, harfleri saymayı, puntoları hesaplamayı gerektirir. Bütün bunlar için ise öncelikle Mürettiphanede Emin Usta'nın yanında dizgi makinesine oturup sütun sütun yazıları dizmeye çalışmak, kurşun harfleri tek tek seçerek başlıkları oluşturmak ve sayfa bağlamayı öğrenmek gerekir. Bazı terimlerin günümüzde dahi bu alanda kullanıldığını düşünmek gülümsetir insanı. Hele sayfa bağlamak teriminin, gerçeği yansıttığını kaç kişi anımsar bilemem. Ancak yan yana konulan kurşun harflerden ve linotip adı verilen makinelerde yine kurşunla dizilen cümlelerden oluşan bir sayfanın bir tahta üzerinde iplerle bağlandığını görmek gerçekten ilginçtir. Böylece sekreter planını çizdiği sayfanın hangi aşamalarla oluşturulup, düzeltme yapmak üzere düzeltmenin önüne geleceğini bilir.

Mürettiphanenin ardından film, renk ayırımı ve montaj atölyelerinde de olayın teknik boyutunu inceler...

Kısa süre içinde sayfa sekreterliğinin yalnızca plan yapmak değil, yeri gelince yazı yazmak, başlık çıkarmak ve hatta yazı işlerinin mutfağına gelen haberlere tat katmak, taşlarını dikenlerini ayıklamak olduğunu öğrenir.

İyi bir sayfa sekreterinin yalnızca bunları öğrenmesi de yeterli değildir aslında. O zamanların deyişiyse müsahhihlik (düzeltmenlik) dilini de bilmesi gerekir. Sayfaların kenarına yazılan bazı işaretler, sanki dizgi servisiyle aralarında şifreli bir anlaşma gibidir ve ilginçtir, bu şifre günümüzde de editörlerle düzeltmenler arasında geçerliliğini korumaktadır.

Başlıkların atılması, resim altlarının yazılması da kısa sürede görevlerinin arasına girer. Çünkü Türkçe'yi iyi kullandığı müdürleri tarafından keşfedilmiştir. Dergide uzun yıllar tuşlarını okşayacağı İlk daktilosu olan Remington'la tanışması da aynı günlerde gerçekleşir. İhtiyar, kara demir daktilonun tuşlarıyla boğuşma dönemi ardında kaldıktan nice sonra kendisine aldığı ufak tefek daktilosu TRIUMPH ise, bilgisayarın keşfiyle boynu bükük kalsa da hala çalışma odasının en değerli köşesinde yaşamını sürdürmektedir. * Önceleri tuşlara tek parmakla vururken, çok geçmeden altı yedi parmağı da devreye girer. Öyle bir zaman gelir ki, parmaklarının daktilo tuşlarına değmesi, esin perisinin omzuna konması için yeterli olur.

Bu arada koleje gidemediği için eksikliğini hissettiği İngilizce'yi de Türk Amerikan Üniversiteliler derneğinin akşam kurslarında edinmeye çalışır. İki yıl sonunda 12

kurluk eğitimin 10 kurunu bitirir. Anne olmasıyla birlikte (1970) son iki kurdaki Amerikan Edebiyatı'na devam etmesi olanaksız hale gelir. Dert etmez. Artık kısa haberleri, öyküleri, çizgi roman balonlarını kolayca çevirmektedir.

Mutludur.

MUTLUYUM

Bu işin dersini almamıştım, öğrenimini görmemiştim yani eski deyişle tam bir alaylıydım, ancak, çok önemli bir ayrıcalığım vardı. Zamanın usta yazı işleri müdürlerinden “el” almıştım. Onlarla birlikte çalışmanın tadına vardım, tecrübelerinden yararlandım.

Hayat Yayınları grubu, pek çok gazetecinin yetiştiği bir okul olmasının yanı sıra kısa sürede, Babialı'ye yıllarını vermiş pek çok kişiyle dostluk kurduğum yeni yuvam olmuştur artık. Aynı odayı paylaştığımız, herkesin Paşababa olarak hitap ettiği Sezai Solelli gerçek bir baba gibidir. Şefkatli ve otoriter. Öyle ki, bir an önce sarı basın kartı almam için Şevket Rado'yu ikna edip birkaç ay içinde mukavelemi yaptıran da o, maaşıma ek bir kazanç sağlamam için, Resimli Roman'a müstear adla öyküler tercüme etmemin yolunu açan da! Tıpkı Çetin Emeç'in askerde olduğu dönemde Hayat Mecmuası'nın yazı işleri sorumluluğunu yürüten Mehmet Ali Kayabal'ın kızı Aslı ile oğlu Can'ın isimlerinden oluşan Aslı Can adıyla öyküler tercüme ettiği gibi ben de nişanlığımın adını kullanarak Tunç Ay imzasıyla yayınlıyorum öyküleri. Çünkü aynı yayın grubunda yapılan ekstra çalışmalar için telif ücreti almak yasak. Sezai bey daha kimlere böyle bir babalık yapıyor bilmiyorum, ama Azize Bergin her hafta elindeki kağıtları sallayarak gelip, “Kolayınız gırlas millet” diyerek yıldız fallarını Eser Tutel'e uzattığına göre, bu emeğinin karşılıksız olmadığını da tahmin ediyorum.

Eser Tutel, yeni mesleğimde bana ön ayak olan tam bir abi. Sayfa planlarını çizmemi öğreten, kelime sayarak sütun hesaplamayı, başlık puntolarını saptayıp, ara başlıkları yazmayı, foto muhabirlerinin getirdiği diapositifleri camlı masada lup altında inceleyip seçmenin püf noktalarını, hangi tür yazıya ne tür bir hurufat (harf tipi) seçmem gerektiğini yine onun tecrübelerinden yararlanarak öğreniyorum. Resimli Roman'ın dışında Hayat Ansiklopedisi'nin, Hayvanlar Ansiklopedisi'nin çalışmalarını yürüten de o. Sonraları Hayat Küçük Ansiklopedi ve Doğan Kardeş Ansiklopedisi'nin çalışmalarında ona yardımcı olmak mesleğimde farklı bir pencerenin açılmasını sağladı.

Daha kimler yoktur ki bu yuvada.

Şevket Rado'nun sekreterliğini yapan Kemalettin Tuğcu, Çetin Emeç, Orhan Yüksel, Yılmaz Öztuna, Hikmet Münir Ebcioğlu, Erdoğan Sevgin, Edibe Dolu, Hikmet Feridun Es, kendimden hayli büyük arkadaşlarımken, yaşıtılarım Deniz Banoğlu, Mine Baykara, Yener Süsoy, Yavuz Turgul, Ertuğrul Zorlutuna aklıma ilk gelen isimler...

Orhan Şıpka ise, sevecen davranışlarıyla hep kollayan, koruyan vazgeçilmez bir dost. Onun adını ne zaman anımsasam, yüreğim ısınır.

2) Yazmaya nasıl başladınız ve neden yetişkin edebiyatı değil de çocuk edebiyatı yazarlığı?

Yıl 1970. Kasım ayının son günlerinde oğlum Toyga aramıza katıldı. Aynı günlerde bir başka bebeği daha kucağıma verdi Sezai Solelli.

Adı: DOĞAN KARDEŞ..

Henüz 22 yaşındayım ve çocuk dünyasını dahi yeni yeni tanımaya çalışıyorum, ama Doğan Kardeş oğlumdan bile fazla ilgi bekliyor benden.. Bunda Şevket Rado'nun titizliği de etkin tabi. Şevket Bey, Yapı Kredi'nin kurucularından olan Kazım Taşkent'in dağda yaşamını yitiren oğlunun anısına çıkarmaya başladığı bu dergiye çok önem veriyor. Benim de aynı özeni göstermemi istiyor. Elim mahkum: O istemese de işimi en iyi şekilde yapmak benim huyum. Tüm sorumluluğu bana vermekle birlikte, derginin yazı işleri müdürlüğünü resmen üstünde taşımasının en önemli nedeni de Taşkent'e karşı duyduğu sorumluluk duygusu olsa gerek. Yine de içimde bir kırgınlık duymaktan kendimi alamıyorum. Onca emek verip de künyede adımı görmemek üzücü. Kimseye belli etmesem de, tüm külhaniliğine ve küfürbazlığına karşın sevimliliğinden bir şey kaybetmeyen Sezai Beyin, "Seni Babıali'nin ilk kadın yazı işleri müdürü yapacağım, "demesi de belki kırgınlığımı hissetmesinden. Yine de bir zaman sonra üçüncü sayfaya koyduğum küçük sohbet köşesine imzama atarak bunun acısını çıkarmaktan da geri durmuyorum.

Böylece haftalık Doğan Kardeş Dergisi'nin tüm işleri de haftalık Resimli Roman'ın işlerine ekleniyor. Çizgi romanların balon yazılarını çeviriyorum. İçeriği hazırlayıp, çeşitli yazılar yazıyorum. Yine de bugünün şartlarında çocuk sayılabilecek bir yaştaiken birkaç önemli sorumluluğu birden yüklenmekten hiç yakınmıyorum.

Meslek yaşamım boyunca üstleneceğim yazı işleri sorumluluklarının ilkidir Doğan Kardeş.

Kısacası yaşamım hep daktilomun tuşlarında gezinerek sürdü. Sekiz yıllık Hayat grubu deneyiminin ardından Sezai Solelli ve Eser Tutel'in Hürriyet Dergi grubuna geçmesinin ardından ben de gelen bir teklifi değerlendirerek sekiz yıl yuvam olan Hayat ailesine veda ederek Tay Yayınları'nda iş yaşamıma devam ettim. Yıl: 1975

Tay Yayınları, o günlerin önde gelen çizgi romanlarını yayınlayan bir yayınevi. Kızılmiske, Zagor, Mandrake, Mister No, yalnızca çocukların değil yetişkinlerin de severek takip ettiği dergiler. Genç, girişimci sahibi Sezen Yalçiner, yeni bir atılım içinde. Walt Disney kitaplarının Türkiye temsilciliğini almış. Ayrıca, televizyonda çok beğenilen Bonanza ve Ayı Yogi çizgi romanlarını da yayınlamak niyetinde. Heidi'yi de unutmamak gerek. Deneyimli bir dergicinin bu işin başında olmasını istiyor. İlk konuşmamızda anlaşıyoruz.

Aralarında Sunder Erdoğan'ın da bulunduğu çizim ekibi sayfaların çizimlerini yapmaya başlıyor.

Görüldüğü gibi yaşam beni çocuk yayıncılığının içine çekti. Dergi yayıncılığını büyük bir zevkle sürdürdüm. Dört yıl süren bu keyifli çalışma, Tercüman gazetesinden gelen bir teklifle farklı bir mekanda, farklı bir başlık altında sürdü.

Günlük gazete temposunu içinden solumanın keyfi daha da farklıydı. Deyim yerindeyse iyice işin mutfağına girmiş durumdayım artık. Baskıdan çıkan sıcacık gazeteleri satışa çıkmadan bir gün önceden okumanın tadını daha sonraları Milliyet grubunda da yaşayacağım. Günler hızla geçiyor. Aylar yılları kovalarken, balon yazılarımızı yazan yayıncı-kaligraf Altan Deliorman'dan bu defa şaşırtıcı bir öneri geliyor.

“Yayınevimde çocuk kitaplarına da yönelmek istiyorum. Bize kitap yazar mısınız?”

Kitap mı? Nasıl olur? Yıllardır dergi sayfalarına yüzlerce yazı yazan ben, şaşkınım. Kitap yazmak çok özel bir yetkinlik ister, biliyorum. Nasıl olur da kitap yazabilirim? Mümkün mü?

Mümkünmüş gerçekten.

Yıl:1982...

Beş-altı minik kitap yazıyorum. Basılıyor. Tabii dergiciliğe devam. Tercüman Çocuk dergisi'nin yazı işleri müdürlüğü sekiz yıl sürüyor. Ardından Milliyet grubuyla buluşuyor yollarımız. Milliyet Kardeş Dergisinin ve birkaç yetişkin dergisinin yayın sorumluluğunu alıyorum.

Çocuk dergiciliğinin bana kazandırdığı en önemli şey ise, çocukların dünyasını daha yakından izleme şansı. Dergilerde yaptığımız yarışmalar, okur yapıtlarının değerlendirilmesi, basılması gibi çalışmalar çocukların dünyasını içinden soluma olanağı kazandırdı bana. Ayrıca onlardan gelen duygularını, sorunlarını, sevinçlerini paylaştıkları mektuplar az deneyim değildi doğrusu. Böylece yıllar yılları kovaladı. Gazeteciliğimin otuzuncu yılında kitap yazmaya karar verdim. Elbette ki, hitap edeceğim kitle yine çok yakından tanıdığım çocuklar olacaktı.

Bu konuyla ilgili yeniden AYNA AYNA SÖYLE BANA kitabıma bakacak olursak şu satırlarla karşılaşırız:

“Hiç kesintisiz 30 yıllık meslek deneyimime karşın kitap yazmayı o güne değin aklıma bile getirmemişim. Çünkü bunun önemli bir yetkinlik istediğini biliyorum.. Ayrıca, ben yıllardır yüzbinlerce okurumla dergi sayfalarında buluşuyordum zaten. İçimde böyle bir hasret yoktu. Ancak pek çok kişinin, çocuklar için bir şeyler yayınladığını üstelik pek de nitelikli sayılmayacak kitapların okurlara ulaştığını görünce, çok kızıyorum. En başta kendime! Artık bu sorumluluğu yüklenmem gerektiğini anlıyorum. Bu düşünceyle bilgisayarımın masa üstüne kocaman puntolarla bir yazı yerleştiriyorum:

BU YIL İLK KİTABINI ÇIKARACAKSIN

Çıkarıyorum da.

İşte o gün bu gündür yazmayı sürdürüyorum.

Biliyorum oldukça uzun bir yanıt oldu, ama beni daha iyi tanımanız için klişelerin dışında yazmak istedim.

3) Çocuklara en çok sorulan annenizi mi babanızı mı daha çok seviyorsun sorusuna benzeyen bir soruyla devam edelim isterseniz eserlerinizde diğerlerinden ayırt bileceğiniz eser hangisidir?

Ben de çocukların verdiği yanıtı vereyim.

Hiçbirini diğerdinden ayırt edemem. 16 sayfalık minik bir kitabımla 300-400 sayfalık bir romanımın yeri aynıdır gönlümde. Ancak hepsinin bana verdiği keyif farklı. Benim onlara verdiğim emek, süre, farklı. Yani 100 sayfalık bir kitap olan Reyhan'ı bir yılda, onun iki katı kalınlıktaki Dönemeç'i iki yılda, keyifle okuduğunuzu belirttiğiniz ZAMANDA YOLCULUK dizisinin her bir kitabını altı ayda buna karşın, ARTIK OKUYORUM , şipşirin öyküler gibi birinci-ikinci sınıf öğrencileri için yazdığım yirmi, otuz sayfalık kitapların en çok on gün gibi bir sürede yazıldığını düşünün. Ve ben diyorum ki, bir annenin her çocuğundan farklı tat alması gibi ben de her kitabımdan farklı bir keyif alıyorum.

4- Eserlerinizi okurken benim en çok ilgimi çeken ve kesinlikle öğrencilerime okutmam gerek dediğim kitaplar “Tarihte Yolculuk” serisiydi ve ortaokul (Hürriyet, Reyhan, Dönemeç vb.) öğrencileri için yazdığımız kitaplardaki kurgu çok güzeldi. Eserlerinizi yazarken esinlendiğiniz ya da ilham aldığımız olaylar oldu mu?

Elbette... Bakarken görmesini bilmek önemli. Görürken hissetmek, özdeşim kurmak gerek. Esinlendiğim olaylar, insanlar vardır. Bazen bu minik bir örümcek ya da kurbağa da olabilir, bir zeytin ağacı da... Bunda gazeteci kimliğim, gözlem yeteneğimin gelişmesini de sağlamıştır sanırım. Ancak yazdıklarımın hiçbiri bir anı kitabı değildir. Örneğin Reyhan, yalnızca on beş yirmi dakika gördüğüm bir manikürcü çırağı. Gerçekten de romanda olduğu gibi durmaksızın koşturup duruyordu dükkanın içinde. Kitapta da yaptığım benzetme misali, adeta bir misket gibiydi. Kim Reyhan diye seslense, koşa yuvarlana anında yanında belirliyordu.. Bir süre izledim. Hepsi bu kadar. Ne ailesini, ne yaşam öyküsünü ne de geleceğini biliyordum. Reyhan için güzel, başarılı bir yaşam kurgulamak istedim. Çünkü çevremde benzer olanaksızlar içinde yetişen ve gerçekten de doktor, mühendis, öğretmen olan kariyerini profesörlüğe kadar yükselten pek çok insan gördüm. Dönemeç'in kahramanı Melih'e gelince; Onu da bir sokak boyunca yan yana yürürken tanıdım. Tanıdım demem yanlış aslında. Adını bile bilmiyordum. Tek bildiğim bir köftecide çırak olduğuydu. Her günkü gibi iş yerimden dönerken çarşıya uğramış ve yine her gün olduğu gibi, ellerim torbalarla dolu eve yürüyordum. Arkamda bir ses duydum. “Yardım edebilir miyim teyzeciğim?” Teşekkür ettim. Torbalarımı aldı. Beş on dakikalık bir yolu birlikte yürüdük. Ben gazeteciliğimin ya da kişiliğimin gazeteciliğime yaptığı katkıyla

merakla sordum. O anlattı. Kitapta da ilk bölümde yazdığım gibi Van'dan kaçıp sevdiğini sandığı kızın peşine düşmüştü. Adını bile bilmiyordum. Melih adını koydum ona. Onun için de bir yaşam kurguladım. Dönemeç'teki diğer kahramanları da zaman zaman çeşitli yerlerde karşılaştığım gençlerden esinlenerek yazdım.

Hürriyet'e gelince o tümüyle gerçek olaylardan yola çıkılarak kaleme alınmış bir roman. Sayfalarında tarihi gerçekler ışığında ailemin izleri yaşıyor.

Zamanda Yolculuk ise, yıllarca düşünüp yazdığım bir seri. En başta Doğan Kardeş'te başladım tarihten izdüşümleri çizgi hikaye vb. şekilde sayfalara taşımaya. Ressamlarla çalıştık. Çocuklara topraklarımızın, tarihimizin değerini ancak böyle kurgularla verirsek daha anlaşılır ve içselleştirilir diye düşünüyordum. Projeye, yeri geldikçe, bir milli bayram öncesi örneğin. Bir iki sayfalık resimli öyküler halinde Tercüman çocuk ve Milliyet Kardeş'te de devam ettim. Kitaplarım yayınlanmaya başladıktan sonra, Morpa Yayınları'ndan gelen, "Bize on kitaplık bir seri yazar mısınız?" teklifiyle bu çalışmalarını yurdumuzun çeşitli zaman dilimlerinde geçen serüvenler halinde yazmaya karar verdim. Böylece Zamanda Yolculuk ilk olarak Morpa'da daha ince 10 kitap olarak yayınlandı. On yıl sonra ALTIN KİTAPLARDA her iki kitap bir ciltte bütünleşerek seri 5 kitaba indi. Ayrıca yeni kentler ve serüvenler de eklenerek yenilendi.

5- Sizce çocuk edebiyatında eser yazabilmek yetişkin edebiyatında eser yazmaktan daha mı zor?

Çocuğa inmek kolay değil tabi. Pek çok yetişkin edebiyatı yazarı arkadaşımız bu alanda yazmaya başladı. Bazı arkadaşların kitapları gerçekten çocuklara tat verebiliyor. Aslında beni mutlu eden, geçmiş yıllarda özellikle yetişkin edebiyatı yazarlarımızın söylemlerinin ne denli gerçeği yansıtmadığını artık kendilerinin de anlamış olması. Çünkü ısrarla "ÇOCUK EDEBİYATI YOKTUR!" diyen bir ekol vardı. Son yıllarda bu söylem ve düşüncenin ne denli gerçeği yansıtmadığı anlaşılmiş oldu.

6- Eserlerinizi yazarken hiç kişilerarası çatışmalara dikkat etmiş miydiniz?

Bu konuya özellikle eğildiğimi sanmıyorum. Ancak yaşam, içinde her türlü çatışmayı barındıran bir olgu. Edebi metinlerin de yaşamdan beslendiğini düşünürsek, mutlaka her metinde az ya da çok böyle bir tabloyla karşılaşılması kaçınılmaz. Ancak

CADININ SIR DEFTERİ serisinde yer alan öykülerimde böylesi bir tablo daha ağırlıklı olarak görünebilir. Çünkü o kitaplarda cadı kız Tuğçe, hep yaşamı sorgular.

7- Eserlerinizden böyle bir çalışma çıkabileceğini düşünüyor muydunuz?

Hiç düşünmedim. Bir metnin farklı bakış açılarıyla incelenmesi çok güzel. Akademik bakış, estetik bakış, yazınsal bakış farklı açılar kazandırıyor araştırmacılara tabi. Hele akademik çalışmalar yapan sizin gibi değerli eğitimcilere... Kitaplarımla ilgili çeşitli tez çalışmaları yapıldı, bazıları sonuçlandı, bazıları yarım kaldı. Kimisi benimle paylaşıldı.. Sempozyum bildiri kitabında da pek çok çalışma yayınlandı. Ancak bu başlıkla hazırlanan bir bildiri var mıydı anımsamıyorum. Çalışmanızın sonunu merakla bekleyeceğim.

8- Eserlerinizi konu alan böyle bir çalışmayı faydalı ve yararlı buluyor musunuz?

Elbette. Biz yazarlar için, yapıtlarının akademik gözle okunması, irdelenmesi çok önemli. Bazen yazarken hiç aklınıza gelmeyen bir olaya, satıra, eleştirel bakış açısıyla okuyan okur tarafından inanılmaz bir yorum yapılabilir. Yazarın en büyük kazancı da bu yorumları duyabilmesi, okuyabilmesi oluyor.

9- İmza günlerinizden ya da gelen mail, mektuplardan unutamadığımız bir dönüt oldu mu?

Olmaz mı hiç? Öylesine çok ki! Konu Cadı'dan açılmışken bir imza günümde yaşadığım olayı anlatayım. Sanırım dördüncü sınıflarla söyleşi yapıyordum. Söyleşimin sonunda çocuklardan biri parmağını kaldırıp , “Nasıl oluyor da bizi bize böylesine güzel anlatıyorsunuz?” dedi.

Bu benim için en güzel ödül oldu.

Reyhan'la ilgili bir e-postadan da söz edeyim.

İstanbul da yüksek hemşire okulunda okuyan bir genç kızdan geliyordu ileti. “Siz bu kitapta beni anlatmışsınız,” diyordu. Edirne kırsalında ÇYDD bursuyla okumuştü. Ortaokuldan sonra okumasına annesiyle babasının pek de sıcak bakmadığını anneannesinin kefen parasını bile onu desteklemek için verdiğini anlatıyordu.. İstanbul'da yurttta kaldığını. Tıpkı Reyhan gibi, geceleri özel hastanelerde nöbete giderek harçlığını kazandığını yazmıştı. Ben de ona teşekkürlerimle birlikte bir de Dönemeç gönderdim.

Örnekler o denli çok ki... Anlatmakla yazmakla bitmez.

10- Son olarak genç yazarlara verebileceğiniz bir tavsiye var mı?

Genç yazar deyişi benim için hangi yaşta olursa olsun yazmaya yeni başlayanlar anlamını taşıyor. Her yazar kendi yolunu çizecektir. Bazen satırları amatörce bir keyif alma yolunda ilerleyebilir. Ancak edebiyatın da güzel sanatların her alanında olduğu gibi yetenekle belli bir noktaya taşındığını unutmamak gerek. Edebiyat hep söylediğimiz gibi güzel sanatların bir dalı ise, yetenek olmadan sanat yapılamayacağı da unutmamak gerekir. O nedenle çok ve nitelikli yapıtlar okumanın, yeteneği besleme açısından önemi büyük.

Son zamanlarda pek moda bir olay var. Üstelik bana göre biraz da ticari koku veren çalışmalar olarak ortaya çıkan atölyelerden söz ediyorum. Yaratıcı yazarlık atölyeleri ... Yaratıcılık olmasa sanat yapılabilir mi? Diye kendi kendime sormadan duramıyorum. Üstelik o denli büyük katılım var ki bu çalışmalara... Yazık ki on onbeş gün gibi bir çalışmayla yazar olunabileceğini sanan birçok kişi hevesle katılıyor sözünü ettiğim atölyelere.. Bazı yarışmalarda seçici kurul üyesi olarak bulunduğum için biliyorum. Çak genç insanlar çalakalem yazıyor. Teknik, kurgulama sistemini bilmek, dili iyi kullanmak, nitelikli bir metnin ortaya çıkması için yeterli değil. Beğeni almayınca, kendi kitaplarını basacak bir yayınevi arayışına giriyorlar Ve gerçekten de parasını vererek bastırıyorlar. Kişinin böyle bir yoldan geçmesi yazar olduğu anlamını taşıyor.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Emre Büyükkışık

Doğum Yeri ve Tarihi : Isparta, 1993

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği (2015)

Yüksek Lisans Öğrenimi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : Okuyan Yazıcı H., Büyükkışık E. Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Öğretim Araçlarını Kullanma Düzeyleri IV. International Eurasian Educational Research Congress (EJER 2017)

Bildiri özeti için: <http://ejercongress.org/pdf/bildiriozetleri2017ejer.pdf>

İş Deneyimi

Stajlar: 2014-2015-Şeker Ortaokulu/Burdur-Türkçe Öğretmeni

Projeler : ---

Çalıştığı Kurumlar: 2016'dan günümüze Türk Eğitim Derneği Isparta Koleji Türkçe Öğretmeni

İletişim

E-Posta Adresi: mrbyksk@hotmail.com-mrbyksk@gmail.com